სახალხო გაზეთი

№ 791 კვირა, 6 იანვარი 1913 წ. № 791

განცხადების ფასი. ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზე პეტიტით ღირს 15 კ., უკანასკნელზე 10 კ. სხვა ადგილებიდან კავკასიის გარეშე მიღებულ განცხადებათა ფასი: სტრიქონი პეტიტით ტექსტის წინ 20 კ., უკან 10 კ. სამგლოვიარო განცხადების დაბეჭდვა პირველ გვერდზე თითო-ჯერ საღამოს 4 საათამდე ღირს 3 მ. 4 საათის შემდეგ მიიღება მხოლოდ თვით სტამბა „შორმა"-ში, მუხრანის ქუჩა, და ღირება 4 მანეთი.

განცხადებანი იმ პირთა, ფირმათა და დაწესებულებათაგან, რომელნიც კავკასიის გარეშე არიან, ან მთავარი კანტორები და განყოფილებანი აქვთ, მიიღება მხოლოდ სავაჭრო სახლის ლ. და მ. მეტცლ და ამხ.-ების განცხადებათა ცენტრალურ კანტორაში მოსკოვში, მიასნიცკის ქ., ს. სიტოვისა და მის განყოფილებებში: პეტერბურგში—მორსკაია 11, ვარშავაში—მარშალკოვსკის ქ. 130, პარიზში—ბირჟის მოედანი.

ხელის მოწერა და დასაბეჭდი განცხადებები მიიღება „სახალხო გაზეთი"-ს რედაქციაში და კანტორაში ყოველ-დღე ყვირა-უქმეების გარდა, დილის 9 საათიდან 3-მდე. საღამოთი 5-დან 7-მდე.

ხელ-მოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება; დაუბეჭდავი მცირე-წერილები და კორესპონდენციები სულ არ ინახება; ინახება, ერთის თვით მხოლოდ დიდი წერილები და მოთხრობები. პირადად მიღება-პარაკება შეიძლება ყოველ-დღე, ყვირა-უქმეების გარდა, დილის 10 საათიდან ნაშუადღევის 3 საათამდე. ადრესის გამოკვლა 10 კ.

რედაქცია და კანტორა იმყოფება: ტფილისში, სასახლის ქ., სარაჯიშვილის სახ. № 6.

ფოსტის ადრესი წერილებისა და ფულისთვის: ტფილისი, ქართველოა „სახალხო გაზეთი" 190.

ტელეფონ № 12-29

გაზეთის ფასი წელიწ. 8 მ. 50 კ. ცალკე №-ს ყველგან 5 კ.
„ „ **თვეში** — 75 კაპ. **დამატებანი** 7 კ.

ყოველ-დღიური საპოლიტიკო და საალიტერატურო გამოცემა.

ფელეტონი **მეოთხე**

გამართულია ხელის მოწერა 1913 წლის
„სახალხო გაზეთზე"

ფელეტონი **მეოთხე**

ყოველ-დღიურ გაზეთის გარდა 1913 წელსაც გაზეთს ეძღვნება

„სურათებიანი დამატება" (კვირაობით).

პრემიად 1913 წლის წლიური ხელის მომწერნი მიიღებენ ორ წიგნს

1) უცხოეთის მწერლების. (400 გვ.) 2) ქართველი მწერლების. (500 გვ.)

გაზეთის ფასი ყველა პრემიებით წელიწადში 8 მ. 50 კ., ნახევარი წლით 4 მ. 50 კ., ერთი თვით 75 კ.

იმ ხელისმომწერმა, რომელიც **ორივე პრემიის** მიღებას **ფოსტით** მოისურვებს, გასაგზავნ ხარჯად უნდა გამოგზავნოს ხელის-მოწერის ფასთან ერთად კიდევ **ათი შაური.** ვინც რედაქციის კანტორაში მიიღებს პრემიას, იმას ეს ფული არ გადახდება.

ხელის მოწერის პირობები: 1) წლიურ ხელის მომწერთ გაზეთის ფასი (8 მან. 50 კ.) შეუძლიანთ გადაიხადონ ნაწილობით, მხოლოდ აუცილებლად შემდეგს ვადებზე: ხელის მოწერისთანავე 3 მ., 1 აპრილამდე 2 მ., 1 თებათვემდე 2 მ., 1 ენკენისთვემდე 1 მ. 50 კ. 2) გაზეთის გამოწერა შეიძლება მხოლოდ თვის 1 რიცხვიდან, მხოლოდ სრული თვეებით და არა უმეტეს 1913 წლის გასულისა. **ხელის მოწერა გამართულია:** 1) „სახალხო გაზეთი"-ს კანტორაში (სასახლის ქუჩა, სარაჯიშვილის სახლი, შესავალი ეზოდან), რომელიც ღია ღია დილ. 9—3 ს.-მდე და საღ. 5—7 ს.-მდე, გარდა კვირა-უქმეებისა. 20 ქრისტეშობისთვიდან კი ღია იქნება: დილ. 9 ს.-დან საღ. 8 ს.-დე, კვირაობით და ღღესასწაულებში დილ. 11 ს.-დან ნაშუადღ. 3 ს. 2) ქ. შორის წერა-კითხვ. გამავრცელ. საზოგ. მთავარ გამგეობის წიგნის მაღაზიაში: სასახლის ქუჩა, თავად აზნაურთა ქარვასლა. 3) **ფოსტით.** Тифлисъ, Груз. газ. „Сахалхо Газети". поч. ящ. 190.

გამოვიდა გასასყიდად ახალი

პაპიროსები „მაიაკ" კომეტა ამგ-სა.

25 ც.—15 კ.—6 10 ც. 6 კ. ქ. ტფილისი. 1574.

ამ ნომერში ეძვსი გვერდია.

ხან-მოკლე ავადმყოფობის შემდეგ სურამში გარდაიცვალა

მღვდელი დიმიტრი ბებიაშვილი,

რასაც გულითადის მწუხარებით აცნობებენ ნათესავთა და ნაცნობთ განსვენებულის **მეუღლე ეკატერინე ნიკოლოზის ასული და შვილები: იოსები, რომანოზი, კონსტანტინე, გენადი, გიორგი, სვიმონი და მარიამი.** დასაფლავება სამშაბათს, 8 იანვარს, დაბა სურამში, საგვარეულო სასაფლაოზე. 1011

ტელეფ. № 795. ქართული თეატრი ტელეფ. № 795.

კასირების ბენეფისი

კვირას, 6 იანვარს,

ქ-ნთ ნ. რ. გამყრელიძისა ტ ს. ა. ედილაშვილის საბენეფისოდ

ქართ. დრ. საზ. დასის მიერ **ვას. აბაშიძის** მონაწილეობით წარ. იქნება:

მსხვერპლი, დრამა 3 მოქ. ი. გედევანიშვილისა.

მონაწ. მიიღებენ: ქ-ნნი: აბაშიძე, გოგოლაშვილი, დავითაშვილი, შოთაძე, ჩერქეზიშვილი, ჯავახიშვილი. ბ-ნნი: აბაშიძე, აბდუშელი, ალექსიძე. ბერიშვილი, გუნია, გამყრელიძე, გედევანოვი, ზარდალიშვილი, მატარაძე, მგალობლიშვილი, ჟვიძე, სარაული, ციციშვილი, შალიკაშვილი.

დასაწყ. საღ. 8 ს ადგილებ. ფასი საბენეფისოა.

რეჟისორი **ვალ. შალიკაშვილი.** ქართ. დრ. საზ. ადმინისტრ.

ანონსი: ხუთშ., 10 იანვ., ი. ზარდალიშვილის საბენეფისოდ წარ. იქნება „ჰუგენოტების ამოჟლეტა". ბილეთ. იყიდება **ვლ. ალექსი-მესხიშვილის** საიუბილეო ღღესასწაულისა. 1623

ქ. ი. ზუბალაშვილის სახელოვნების სახალხო სახლი.

კვირას, 6 იანვარს, 1913 წ., სახ. სახლთან არსებ. ქართ. სახ. წარ. მმართ. წრის მიერ **მსახ. ბ-ნ კ. ყიფიანის** მონაწილეობით წარმოდგენილი იქნება

ცემგირელი კომ. 4 მ. ა. ცაგარლისა.

მონაწ. მიიღებენ ქ-ნნი: ანტუანეტა, ბ. კორინთელი, **პიერეტა,** ბ. ტანელი. ბ-ნნი: გ. ანაშვილი, ნ. გოცირიძე, ილ. ზურაბიშვილი, ალ. მეტრეველი, კ. ყიფიანი, ნ. ჭანკვატაძე. **დასაწყისი საღ. 8 ს.** ადგილების ფასი 5 კაპ. ვიდრე 50 კ-მდე. რეჟის. **ალ. წუწუნავა.** „წრის" ადმინისტრ.

ანონსი: შემდეგი წარმოდგენა 11 იანვარს. 1627

ავლაბრის სახალხო თეატრი

ქართულ სახალხო წარმოდგენების მმართ. წრის მიერ მსახ. **ი. ივანიძის** მონაწილეობით, კვირას, 6 იანვარს, წარმოდგენილი იქნება:

I. **ორი დარაჯი** დრამა 3 მოქ. კარლ არბინისა, თარგ. ქორიძისა.

II. **გულმაგრძნო** ვოდ. ერთ მოქ.

მონაწილეობას მიიღებს მთელი დასი.

ანტრაქტებში დაუკრავს სიმებიანი ორკესტრი ბ. ბეთანიშვილის ლოტბარობით. დასაწყისი საღამოს 8 საათზე. რეჟისორი **ი. ივანიძე.**

1636 მორიგი წევრი **ი. იმედაშვილი.**

ქ. შ. წერა-კითხ. გამ საზოგ. წიგნის მაღაზიაში

ისყიდება შემდეგი მოთხრობები:

არაგვისპირელისა. I, II, III		შოთა ბროლაძე . . .	80 „
და IV	ფ. 1—80 კ.	ჭავჭავაძე ი. მოთხრობები	
დუტუ მეგრელი წ. II . .	70 „	წიგნაკებდა	70 „
გაბაშვილი ე.	1—20 „	**ახლად მიღებული წიგნები.**	
კა ეკალაძე	1—	ანტიგონე, გვაზავას ნათ.	
კლდიაშვილი დავ. ტ. I ტ II	1—50 „	ბერძნულიდან . . .	20 „
მეჯლანუაშვილი . . .	50 „	ოქროს თავთავი, შ. მღვიმელისა	15 „
მაკი ხვიტია.	50 „	ჩემი ნანინა, ახოსპირელისა	10 „
სურამის ციხე	15 „	კალენდარი კედლისა, გაჩ.	
წერეთელი გ. ტ. I, II ტ III	1—90 „	ილაძის გამოცემული	40 „
ყაზბეგი ალ. სრული თხ.	3—50 „	კალენდარი ჯიბისა, გაჩ.	20 „
ყიფიანი სვ. წვრილი მოთხ.	50 „		

ადრესი: Тифлисъ О-ва распр. гр. и распространстисрел. гр. нас. 1141

გამოსულია და იყიდება

ნ. შიუკაშვილის

ეპოპეა „ბეგოლგრიგა", დრამა 4 მოქმედებ. ფასი 30 კაპ.

საგუსიკო სკოლა

ტფილისის ქართული ფილარმონიული საზოგადოებისა

(ყვარაღოვის ქუჩა, რრეულიშვილი სახლი № 6)

მოწაფეთა მიღება: ფორტეპიანოსი, სკრიპკისა, ვიოლონჩელის, კონტრაბასის, სიმღერა (სოლო,—ხმის დაყენება და გავარჯიშება და აგრეთვე ოპერების შესწავლა და სცენისთვის მომზადება) ელემენტარული თეორია, ჰარმონია, ენციკლოპედია, ნოტების კითხვა (solfeggio) და ხოროს კლასსებში მოხდება 2 იანვრიდამ ყოველ-დღე (კვირა უქმეების გარდა) დილის 11-დამ 2 საათამდე და საღამოს 5—7 საათ. ახლად მოწვეულია სიმღერა „სოლოს" მასწავლებლად, მოსკოვის კონსერვატორიის თავისუფალი ხელოვანი, **ს. ნ. სოლოვიოვა—სტრახოვისა.**

სწავლის ფასი: ფორტ. პიან., ვიოლონჩელისა და კონტრაბასის კლასებში 65 მანეთი წელიწადში. სიმღერა (სოლო) და სკრიპკა, 75 მან. წელიწ. თეორეტიული კლასსები 15 მან. წელიწადში. სწავლის ფასი გადახდებათ წინდაწინ ნახევარი წლისა.

სწავლა დაიწყება 7 იანვრიდან. 1676.

ახლად გამოვიდა

პაპიროსები

ბარდ

25 ც. 15 კ. ტ 10 ც.—6 კ.

ძმ. სეილანოვების

ქარხნისა.

ეტიკეტი წარდგენილია ვაჭ. მრეწ. სამინისტროს სამრეწველო განყოფილებაში. 1531.

მიიღება ხელის მოწერა 1913 წ.

ნახატებიან საუმაწვილო ჟურნალ

„ნაკადულ"-ზე.

წელიწადი მეცხრე.

გამოვა ჩვეულებრივი პროგრამით, საგანგებოდ არჩეულ სარედაქციო კომისიის ხელმძღვანელობით.

ორი გამოცემა:

მცირე წლოვანთათვის 24 წიგნი

მოზრდილთათვის . . 12 წიგნი

ღირება წლიურად 5 მან., ნახევარი წლით 3 მან., ცალკ-ცალკე თვითო გამოცემა 3 მ., საზღვარ-გარედ 7 მ.

წლიური ხელის მომწერნი მიიღებენ **საჩუქრად ამერიკელ მწერალ ქალის პარიეტ ბიჩარ სტოუს რომანს ზანგთა განთავისუფლების დროიდან „ბიძია თომას ქოხი",** სრულ თარგმანს. წიგნში იქნება 10-ზე მეტი სურათი და ჩართული ექნება ავტორის სურათი და ბიოგრაფია. თარგმ. ნის რედაქცია და ინგლისურ დედანთან ედარება იკისრა **ილია ნაკაშიმ.** ეს ნაწილი „ნაკადულ"-ის მცირე წლოვან და ზრდილ. 1910 წ. ნება დართულია კავკასიის ოლქის სამოსწავლო მზრუნველისაგან ქართულ სკოლებში სახმარებლ დ. **ხელის მოწერა** შეიძლება **ტფილისში**—„ნაკადულის" რედაქციაში, ზუბალაშვილის სახ., გოლოვინის პრ. 8, და წერა-კითხვის საზოგადოების მაღაზიაში, სასახლის ქუჩა.

ზიაში რედაქტორი **ნინო ნაკაშიძე.** გამომ ცემელი თ-დ **პავლე თუმანიშვილი**

დღეს, 6 იანვარს,

ტფილისის კრუპოტკაში დანიშნულია

თავად-აზნაურთა ბალი.

1010

ქ. ქუთაისში

ვაჭრობა-მრეწველობის სამინისტროს უწყებაში მყოფი

ბ. ბ. ბიბინეიშვილის

საგულჯალტრო კურსები

15 იანვრიდან კურსებზე იხსნება მეორე განყოფილება, მსმენელები მიიღებიან ოთხი კლასის მოწმობით. სწავლის ფული ასი მან. კურსი ათი თვისაა. თხოვნები მიიღება კურსების კანცელარიაში (ტფილისის ქ.). 1002.

გათუმში

გახსნილია განყოფილება კახელ მევენახეთა

საზოგადოება

„კახეთი"-სა

1912 წლის 12 ნოემბრიდან.

საზ-გადოება „კახეთი"-ს გამოეობა აწყობს ამ ს ბბ. მყიდველებს, ქ. ბათუმში, ფოთში, სოხუმში, ოდესაში, ბაგრაში, ქობულეთში და სხვა. ზღვის პირზე გაშენებულ 1 ლაქ ბ ა და ბ ბ ბ ბ ბ, დასთხოვ. მათ ღ. ინის დასაკვლად მიჰმართონ **ბათუმის განყოფილებას.**

იყიდება მხოლოდ ნაღდ ი ლ ი კახური ღვინის საზოგადოების ნეკრთა ვენახებისა ბოთლი 40 ა.-დან 1 მანეთამდე.

მუდმივ და ერთბაშად მყიდ ველებს იაფად უთმო ენ. პრეის ფურანტ ი უ ასყ-დლოდ.

მისამართი: ბათუმი, ოგლობლიოს ქუჩა № 18, მიხეილის ქუჩის ახ ოს, ტელეფონი № 190. 48

ქარხნის **მარკა**

კონიაკი და ლიკორი

ს. ს. შაგრიარსკისა

ტფილ სი ელისაბედის ქუჩა № 166. 1570

დოქტორი მედიცინისა ბერლინის უნივერს. ბ. ბ. მეგრაგიანცი

ყვნოგა ჭლექისა. ყილტვებისა, ძვლ ისა, და სხვა ორგანოთა

ტუბერკულინ

შინაგან სნეულებით ავადმყ. წამლობა კიდევ რადიისა და ელექტრონის პრეპარატებით, იღებს ყოვ.-დღ. **ახალ ბინაზე** დილ. 9—12 ს. და საღამ. 5—7 საათ. ადრესი: **სოლოლაკი.** ბებოთოვის ქ., № 23 (ვანოვიოსქ. კოთხ. **ტელეფ.** 7—92 847

საგულთავლოზე

მშვენიერ ალაგას, ახლად აშენებულ ეკლესიისა და დიდების მომავალ ხიდის ალაოზ ლად დაიბარა 20 დესეტინა მამული და იყიდება წვრილ ნაგრებად ხელ. მისაწვდენელ ფასებში.

მსურველთ შეუძლიანთ მიჰმართონ ოლოლას ქუჩაზე, სახლი № 6, სოლოლაკ ივანეს ქე **თაქოიშვილ.** დილის 8 საათიდან ნაშუადღეის 3 საათამდე. საღამოს 5 საათ ან 8 საათამდე. უმორჩილესად ვთხოვთ მიწის მყიდველებს, **რომ თავის დროზე შემოიტანონ დარჩენილი ვალი,** თანაბმად ჩვენგან მიცემულ კვიტანციისა. ფ. 2020

ექიმი **კბილისა ნინო რცხილაძე** იღებს დილით 9—2 ს. საღ. 5—7 ს. ოლგას ქუჩის შესახვევი № 5, სახლი მაქარაშვილისა

ვასწავლი

ქართულ

„სიმღერა-გალობას"

ჩაწერა და მიღება ყოველ დღე, ავ-ქალის მოედანი № 11, **მიხეილ კავ-საძესთან.** 886

ელექტრონისა და რენტგენის

სამკურნალო

მიხ. გედევანიშვილისა

ავადმყოფებს იღებს ყოველ-დღე დილ. 12—ს., საღამოს 6—7 ს., გაშინჯვა და გადაღება რენტგენის სხივებით. ვერა. ყორღანოვის ქ. № 10. ფ. 2122

ექიმი **ა. ნ. დიასამიძე** კანისა და ვენერიულ ავადმყოფებს იღებს ყოვ.-დღე ნაშუადღ. 2—3 ს. საღამ. 6—7 ს. ტუბაში. მხოლოდ დილ. 8—9 ს. ყვირ. ავადმყ. არ იღებს. ბოსტანის ქუჩა, [illegible]

ექიმი **ი. ქ. აბაკელია** იღებს **შინაგან** და **ბავშვთა სნეულებიან** ავადმყოფებს ყოველ დღე საღამოს 4½—6½ საათ. **ელისაბედის ქ. № 7,** ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ. 789

კნეინა სოფიო თამაზის ასული **ვაჩნაძისა**, შვილები თადეოზი და ალექსანდრე **ვაჩნაძენი**, კნეინა **ელენე ჩიქოვანისა** და სიძე **თავადი ნიკოლოზ ალექსანდრეს ძე ჩიქოვანი** აცნობებენ ნათესავთ და ნაცნობებს გარდაცვალებას პირველი საყვარელის შვილისა, მეორენი და მესამე ძმისა და უკანასკნელი ცოლის ძმისა

თავად ვახტანგ ვაჩნაძისას.

გამოსვენება ორშაბათს დილის 9½ საათზე ქიზიყილის საავადმყოფოდან კუკიის სასაფლაოზე, დაკრძალვა მოხდება იქვე. 36

სამკურნალო

სპეციალისტ სამხედრო ექიმებისა გარეშე მოსიარულე ავადმყოფთათვის. ვანქის დ. ქ.-ზე, № 3, ალექსანდრეს ბაღის მახლობლად. ტელეფონი № 483.

ფასი რჩევისათვის 50 კაპ.

ავადმყოფთა მიღება 9½-დან 5 ს.-დე.

ასპისოვი. ცხვირ., ყელ. და ყურისა. ყოველ-დღე. 1—2 საათამდე.

არგუთინსკი. შინაგ., ბავშვ. ყ.-დღ. 10 ს ½ 5.

ახვლედიანი შინაგან სნეულ. საბავშ. ყოველ დღე საღამოს 3—4 ს.

ბოჟოვსკი. შინაგ. საბავშ. ორშაბ. ოთხშაბ. პარასკევ. საღამ. 4—5 ს.

ნოვიცკი. ქალთა ავად., ყ.-დ. 1—2 ს,

კალამკაროვი. ქალ. ავად. ყ.-დღ. 12—1 საათ.

თეთრაძე. სიფ., ვენერ., კან. ყ.-დ.—3 ს.

ჩუდნოვსკი ი. ნერვ., სულ., ელექტროთერაპია, ყ.-დღე გარდა კ.-უქმისა 1½—12½.

ჩუდენკო. შინაგ. ავად. კონსულტანტი ხუთშ., კვ. 3—4 ს.

ვასილოვსკროვი ქირურგ. ავად. ყოველ დღე, გარდა კვირ. დღ., 3—4 საათ.

ერმოლაევი –ბავშ., შინაგან. ყ.-დღ. 1-2 ს.

ოსელიანისა ქალ. ავად., ორშ. ოთხშ., პარასკ., კვირ. 11—12 საათ.

ბაგდოევისა, კბილ. ყ.-დღე 3—5 ს.

ლიმონი. კბილ. ყ.-დღ. 11—12 ს.

შამაში, ქირურგ. ავადმყ. ყ.-დღ., კვ. გარდა 1½ 2½ ს.

კუნთებში შეუშხაპუნებენ და ძარღვებში შეუშვებენ „606“-ს

საღამოს 5—7 საათამდე.

კონსულტანტი ბირურგ. ავადმყ. დამსახურ. პროფეს. სიმპერ. სამხ. მედიკ. ავად. პროფ. მ. ს. სუბოტინი ორშ., ხუთშ. 3—4 საათ., წიდაზენვე ჩაწერით. 366.

ექიმი **ი. ი. ბგარიშვილი** სწავლობს **ხაშარდე** ორგანოთ., **ათაშანგისა** და **კანის** ავადმყ.; **ვასსერმანის** რეაქციით იკვლ. ათაშანგ. მოწამლ. სისხლს. მიღება ნაშუადღ. 3—5½ ს. **ელიხანოვ.** ქ., № 24. კიროჩნი ქუჩის ახლო, სანატორ. განყოფი. პირდაპირ 102

ექიმი **შ. ა. მიქელაძე** იღებს **შინაგან და ბავშვთა სნეულებიან** ავადმყოფთ ყოველ დღე [illegible] ს. ნაშ.—[illegible] საათ. ვანქისის ქ. № 6.

ექიმი **ალ. სოლოდოვნიკოვი** იღებს ავადმყოფებს 9—2 საათ. და 4—5 საათ. გოლოვინის პრ. № 12. 1334

ქართული პრესა

გზა დაბნეული მწერლუკები, როელნიც „ზაკავკ. რეჩ“-ის საბუდარში სხედან, არავითარ შემთხვევას არ ერიდებიან თავის უსუსურობის აღსანუსხვად. ხსენებული გაზეთის ფურცელ № 4 სწერს:

„თავ. გ. ბაგრატიონ-დავითიშვილის უტაქტო საქციელის შემდეგ, როგორც მოსალოდნელი იყო, მას ჩამოშორდნენ საზოგადოების ის ერთეულებიც(?), რომელნი; უწინ ხმას არ იღებდნენ მის წინააღმდეგ. ასე მაგ. ქართული გაზეთი სახალხო გაზეთი“, რომელსაც „ბაგრატიონები“ თავის ქართულ ორგანოდ სთვლიდნენ, სწერს“ და სხვა.

ჩვენი ცხოვრების „ბრძენნო“ მემატიანენო, სად, ან როდის ნახეთ „სახალხო გაზეთისა“ და გ. ბაგრატიონ-დავითიშვილის „ერთობა“, რომელსაც თქვენი „ღრმა დაკვირვებით“ ახლა გათიშვა-ჩამოშორება დასჭირდა? ნუ თუ ის დამოუკიდებელი პოზიცია, რომელზედაც „სახალხო გაზეთი“ იდგა და დღესაც სდგას თავ.-ახნაურთა საქმეებში, ვისგანმე „განკერძოებას“ თხოულობს? პირად ინტერესთა ვადაბმა-გადახლართვა, რომელსაც ერთ დროს, მართლაც, დასჭირდება ქართველ საზოგადოებისგან ჩამოშორება, თქვენს ბუდეში ძოიკითხეთ.

ნარკვევი

(ჟურნალ-გაზეთებიდან)

1912 წელიწადი წყვდიადში ჩაესვენა... მის ნაცვლად იმავ წყვდიადიდან ამოცურდა ახალი წელი. ახალ ელთან იშვა ახალი იმედები. და პრესაც ძველ წელიწადთან ყოველივე ანგარიშს ასწორებს. რა იყო ძველ წელში ყველა მოვლენაზე უფრო უუძნიშვნელოესი, ყველაზე ეფრო უმწვავესი და ღირს-შესანიშნავი? რასაკვირველია, ბალკანეთის ომი, რომელმაც თვის ალში ლამის გაახვიოს მთელი ევროპა. მთელი ევროპა გაძოურკვეველ მდგომარეობაშია, არ იცის თუ რა ენით ალაპარაკდეს; არ იცის ზარბაზნების გრიალი ასტეხოს, თუ დიპლომატთა გაქნილი ენა აამუშავოს. გაზეთებში გაკვირვებულნი კითხულობენ: „ომი თუ ზავი“, „ბრძოლა თუ მორიგება?“ ამასვე კითხულობს „გოლოს მოსკვი“.

„ომი თუ ზავი? თუ ომია, აგუზგუზებული ცეცხლი დაკმაყოფილდება თვის ზღუდეებს თუ ალს უფრო შორს გადმოისვრის? და თუ ზავია—მარსმა საბოლოოდ ჩაგო მახვილი, თუ ჯერ სისხლის მსმელმა ღმერთმა კიდევ ვერ მიიღო საკმაო მსხვერპლი?“

„გოლოს მოსკვი“ ამ კითხვებს გარკვეულ პასუხს ვერ აძლევს და უიმედობას ეძლევა.

„უტრო როსიი“ უკმაყოფილოა რუსეთის დიპლომატიის მოქმედებისა ევროპიის საერთო ფერხულში: „ორასი წლის წინად პეტრე დიდმა ევროპისკენ ფანჯარა გამოსჭრა, მაგრამ, იმის მაგიერად, რომ ჩვენ დასავლეთელ მეზობლებს ამ ფანჯრის წყალობით დავახლოვებოდით, იმის მაგიერად, რომ ჩვენ მიგვეღოო მათგან ყოველი აუცილებელი საჭიროება, ევროპის კულტურას ვზიარებოდით და ევროპა რუსეთისთვის გვეზიარებინა, ჩვენ ფართოდ გავუღეთ ფანჯარა და შემოუშვით უახლოესი მეზობლები, რომლებიც სლავიანობის სიძულვილით არიან გაჟღენთილი. იგინი არ მალავენ თავის შეხედულებას რუსეთზე, რომელიც მათ მიაჩნიათ პოლიტიკურ ავანტიურის ფართო ასპარეზად“.

„უტრო როსიი“ რუსეთის პოლიტიკურ ცხოვრებაში ვერაფერს ჰხედავს სანუგეშოსა და სანუკვარს, გარდა ევროპის სახელმწიფოთა თავხედურ ფარფაშისა. 1912 წელი, გაზეთის აზრით, იყო საუკეთესო დემონსტრაცია რუსეთის სახელმწიფოს უპიროვნებისა და უსახეობისა.

„უპიროვნო ერად ვდგევართ მთელ მსოფლიოს წინაშე, და შიშის ჟრუანტელი გვივლის, როცა გავიფიქრებთ, რომ იმავე უპიროვნო ერად წავრდგებით ჩვენ უფრო ბედნიერისა და უფრო გონიერ შთამომავლობის სამართლის წინაშე“.

რუსეთს არ უნდა არც ძველი და არც ახალი ბედნიერება, მას სჭირია „თვისი“, „საკუთარი ბედნიერებაო“, დასძენს გაზეთი. ახლა ვიკითხოთ რა მოხდა რუსეთის შინაურ ცხოვრებაში ისეთი თვალსაჩინო რომელსაც შეეძლოს მთელი წყობილების, რუსეთის მთელი „სისტემის“ დახასიათება? ამგვარი მოვლენა იყო სათათბიროს არჩევნები, რომელიც ადმინისტრაციის ფართო „თანამშრომლობით“ სწარმოებდა. ვის არ ახსოვს ორთა კავშირი—ხარუზინის და საბელერისა, ადმინისტრატორთა და ეპისკოპოზთა მობილიზაცია, დეპეშათა საგენტოს ოინები? მიუხედავად ამისა, „სასურველ“ სათათბიროს შექმნა შეუძლებელი გახდა. თუმცა ასეთმა ცდამ სასურველი ნაყოფი ვერ გამოიღო, მაგრამ სათათბიროს მაინც იარაღი აჰყარა. მეოთხე სათათბიროში არ არის გამოკვლეული მიმართულების უმრავლესობა და ამიტომ რომელიმე კანონ-პროექტის განხორციელება უბრალო შემთხვევაზე იქნება დამოკიდებული, მაგრამ „გოლოს მოსკვი“-ს სულ სხვა გარემოება აწუხებს—იგი ოქტომბრისტთა დალუპულ უმრავლესობას დასტირის და აღიარებს, რომ „ქვეყანა სათათბიროსგან არაფერს კარგს გამოელის, რადგანაც მისი უსუსურობა ამ მოკლე ხანში ფრიად ნათლად გამოიხატაო“.

„რუსკია ვედომოსტი“ ცოტა უფრო იმედიანად უყურებს მომავალს. ისიც აღნიშნავს გასული წლის სიმახინჯეს, მაგრამ სჯერა, რომ სხვა და სხვა ძალთა ზეგავლენა წაიყვანს რუსეთის ცხოვრებას ერთ განსაზღვრულ გზით, რომელსაც თვით ცხოვრება აირჩევს. „ეს იქნება გზა უფლებრივ მდგომარეობისა, მოქალაქობრივ თავისუფლებისა“.

ახალი ამბავი

ტფილისი

✦ დღეს „ტფილისის კრუჟოკში“ დანიშნულია „**ბალი**“, რომელსაც ჰმართავს კნეინა ი. კ. თუმანიშვილისა ტფილისის ქართულ გიმნაზიის სასასრგებლოდ.

✦ საბლერის თაოსნობით სინოდი უმახლობელეს სხდომაზე განიხილავს ახალ პროექტს **გადაყენებულ სასულიერო პირთა უფლების განსაზღვრაზე.** ახალის პროექტით სასჯელი არ ეხება მედავითნედ ნამყოფთა და მონასტრის მორჩილთ. ხოლო თუ სასულიერო პირი (მღვდელი, მთავარი, ბერი და სხვ.) თავისის ნებით გადადგება თავის წოდებიდან, მას ეკრძალება სახელმწიფო სამსახურში შესვლა ერთი წლის განმავლობაში, ყველა ეპარქიის ფარგლებში. თავის ეპარქიაში კი—2 წლით მღვდლებს, 3 წლით მთავრებს. ასეთ მთავრებსა და ბერებს, ნამსახურობის ადგილებში სამის წლით ეკრძალებათ ბინადრობა. ეს განკარგულება არა ვრცელდება სატახტო და საგუბერნიო ქალაქებზე, სადაც გადამდგარ მღვდლებსა და ბერებს ბინადრობის უფლება ენიჭებათ, იმ სასულიერო პირთა სასჯელი, რომელნიც სათანადო მთავრობას გადაუყენებია თანამდებობიდან, ორკეცდება. ხოლო ის სამღვდელო პირნი, რომელთაც მთავრობა კვლავ დაუბრუნებს ადგილს, სარგებლობენ ყოველივე უფლებებით, გარდა წინად მიღებულ ჩინ-ორდენებისა.

✦ რედაქციამ მიიღო ახალი საყურადღებო წიგნი **ვ. ი. რცხილაძისა „მცენარენი და ცხოველნი“.** წიგნი საუცხოო ქაღალდზეა ნაბეჭდი, ჩართული აქვს 21 სურათი, კარგის ქართულის ენით არის ნაწერი, შეიცავს 176 გვერდს, დიდი ზომისაა და ხოლოდ ორ აბაზად ღირს.

✦ **ქალაქის ხარჯთ-აღრიცხვა.** ქალაქის საქმეთა საგუბერნიო საკრებულოს აზრად აქვს, ქალაქის 1913 წლის ხარჯთ-აღრიცხვის განხილვას 10 იანვრიდან შეუდგეს. ხარჯთ-აღრიცხვის განხილვა დაახლოვებით ორს კვირას გასტანს.

✦ **სასინოდო კანტორაში.** როგორც გავიგეთ, ქართლ-კახეთის სასინოდო კანტორაში რუსების განყოფილებას აარსებენ.

✦ **ვლ. მესხიშვილის იუბილე.** დღეს, შუადღის 12 საათზე, ქართულ დრამატიულ საზოგადოების სადგომში დანიშნულია კრება მსახიობ ვლ. ალექსი-მესხიშვილის იუბილეს მომწყობ კომიტეტისა. განსახილველია: 1) იუბილეს ხარჯების აღრიცხვა და 2) იუბილეს პროგრამის პროექტი.

✦ **ინჟენერ სტიუარტის წინადადება.** ამ დღეებში ქალაქის გამგეობისა და ქალაქის საბჭოს სატეხნიკო კომისიის შეერთებული კრება, სხვათა შორის, განიხილავს ინჟენერ-კაპიტალისტის ჩარლ სტიუარტის წინადადებას. ბ-ნს სტიუარტს ჰსურს მიიღოს უფლება, ელექტრონ თ გაანათოს ტფილისი. მოგვყავს ზოგიერთი საინტერესო ცნობა ინჟენერ სტიუარტის მიერ დაწყებულ საქმის შესახებ: 1910 წლის 16 ივნისს სტიუარტმა მეფის მოადგილეს თხოვნა მიართვა, რომელშიაც აღნიშნავს, რომ შესაძლებელია კაცმა კარგად მოიხმაროს მდინარე თერგის ძალა დარიალის ხეობაშიო. ამიტომ მინდა იქ მოვაწყო საქმე და მთელს კავკასიას სინათლე და ელექტრონის ძალა იაფად მივცეო. ამ აზრით, სტიუარტი სთხოვდა მეფის მოადგილეს იმის ნებას, რომ იქ საელექტრონო სადგური აეგო. კონცესიას სთხოვდა 99 წლით. ამ აზრს მეფის მოადგილე თანაგრძნობით მიეგება და საქმე მინისტრთა საბჭოში გაჰგზავნა, სადაც საგანგებოდ შეადგინეს საუწყებათაშორისო კომისია. კომისიამ კონცესიის პროექტი შეადგინა და უმაღლესადაც დაამტკიცეს. ამ პროექტით სტიუარტს კონცესია ეძლევა 75 წლით, მხოლოდ მთავრობას ნება აქვს, წარმოება 30 წლის შემდეგ გამოისყიდოს, თუ მოინდომებს. სტიუარტმა მთავრობას ელექტრონის ძალა მაქსიმალურ ფასზე 25% დაკლებით უნდა დაუთმოს. სტიუარტის გამოანგარიშებით, ამ საქმის მოწყობა მოითხოვს 7 წელიწადს და 20 მილიონ მან. ელექტრონის ძალა მსურველს უნდა დაუთმო საათში თითო კილოვატი არა უმეტეს 5 კაპიკისა. სტიუარტს ტფილისს გარდა მოლაპარაკება აქვს ბაქოსთან, კავკავთან, ერევანთან და კავკასიის მრავალ დაბა ქალაქებთან.

✦ **იორდანე.** დღეისთვის იორდანეები გამართულია: მართლ-მადიდებლებისა მტკვარზე, ვერის ხიდის ზემოდ, ხოლო სომეხ-გრიგორიანებისა—ვანქის ტაძრის გალავანში.

✦ **პუშკინის სახელობის საქალაქო ბიბლიოთეკაში** წიგნების რიცხვი შესამჩნევად გაადიდეს. სხვათა შორის, მოუმატეს ფრანგული წიგნები (რომანები, საბავშვო, ისტორიისა, სოციოლოგიისა და ფილოსოფიისა). გამოიწერეს რომაულ და ბერძნულ კლასიკების წიგნებიც.

✦ **ახალი სასალახო.** ქალაქის საბჭოს სარევიზიო კომისიის წევრები 8 იანვარს, დილის 11 საათზე, ქალაქის სასალახოს ახალ შენობის დასათვალიერებლად მიემგზავრებიან.

✦ **ანჩისხატის ტაძარი** 4 იანვარს, ნაშუადღევის 2 საათზე, მეფის მოადგილის მეუღლემ გრაფინია ელისაბედ ანდრიას ასულმა ვორონცოვ-დაშკოვისამ დაათვალიერა. გრაფინიას დაუხვდა ტაძრის წინამძღოლი დეკანოზი ნიკ. თალაკვაძე, რომელმაც გრაფინიას უჩვენა ხატები და კედლის წარწერები და შინაარსი აუხსნა. გრაფინიამ დეკანოზს პარაკლისი გადაახდევინა მაცხოვრის ხელოთ-უქმნელ ხატის წინ.

საზოგადოებანი და კრებები

✦ სამშაბათს 8 იანვარს საღამოს 8 საათზე სამეურნეო საზ. დარბაზში შესდგება **კრება ტფილისის სახალხო უნივერსიტეტის გამგეობისა.**

ქუთაისი

✦ 31 დეკემბერს ტფილისის ციხიდან ქუთაისის ციხეში ეტაფით მოიყვანეს: კოწია ავალიანი, იასონ ყრუაშვილი, აბელ გურგენიძე და ტრიფონ ჯაში.

✦ ქალაქის საკრებულო დარბაზში 12 იანვარს გაიმართება საღამო ქუთაისის გუბერნიის ღარიბ სტუდენტთა სასარგებლოდ.. საღამოში მონაწილეობას მიიღებს ცნობილი მომღერალი ქალი ვანდა ლანდოვსკა.

✦ ქუთაისში სიმინდზე და ფქვილზე ფასმა აიწია. ერთი თვის წინად ფუთი სიმინდი ქუთაისის ბაზარზე იყიდებოდა 80—90 კ. ფქვილი 1 მ. 5კ. ამ ჟამად სიმინდი ფასობს—90 კ. —1 მ., ფქვილი 1 მ. 10 კ.—1 მ. 15 კ.

✦ 1912 წლის მიმდინარეობაში ქუთ. საპყრობილეში გარდაიცვალა 37 კაცი. („მერცხალი“)

✦ მგოსან გრ. აბაშიძის ძმამ, პეტრე ქავთარაძეს პეტერბურგს გაუგზავნა დამოწმებული საბუთი, რომლითაც მან უნდა იშუამდგომლოს მთავრობის წინაშე, რომ ნება დართონ მგოსნის ნაშთის გადმოსვენებისა სამშობლოში.

✦ ქუთაისში ამ ჟამად დიდი ყინვები დაიჭირა, სიცივე 13 გრადუსამდე იყო გუშინ დილით.

✦ სახალხო სკოლათა ინსპექტორად ნამყოფი დღეს სამსახურს გარეშე მყოფი ბ. სუდაკოვი, სთხოვს შავიქვის მრეწველთა საბჭოს, ჭიათურის ადგილი მისცენ.

(„იმერეთი“)

გორი.

✦ ახალ წლის პირველ და მეორე ღამეს დიდი **ქა-ბუქი** იყო. ყინვამ საგრძნობლად აიწია. გაჰყინავს თუ არა ქუჩის ქვაფენილებზე კაცს აღარ გაევლება. პატარა ბიჭები, შეგირდები საცურავო „სკეტინგ რინკებად“ გადააქცევენ ხოლმე. საჭიროა ამას მიაქციოს ყურადღება ადმინისტრაციამ, აგრეთვე ქალაქის გამგეობამ და ქვაფენილებზე ცურაობა აკრძალონ.

✦ ამ ბოლო დროს საკმაოდ გამრავლდნენ წვრილი **ქურდ-ბაცაცები.**

✦ ამ მოკლე ხანში მოხდება **გორის ხელოსანთა ბანკის** საზოგადო წლიური კრება.

სოფლად.

✦ **ს. ზემო ხანდაკი** (გორ. მაზ.) აქ განზრახულია გახსნან **წვრილ კრედიტის ამხანაგობა.** გლეხობა თანახმაა და სათანადო შუამდგომლობას მთავრობის წინაშე ამ მოკლე ხანში აღძრავენ.

ჟურნალისტის დღიური

111.

დიდი საქმე.

დიდი ხანია ჩვენი საზოგადოების წინ არ აღმართულა ისეთი დიდი საქმე, რანაირიცაა დროებით ვალდებულების მოსპობით მოგწოვილ თანხით სარგებლობა. დიმიტრი ყიფიანს, რომლის სახელიც ბუნებრივად აგონდება ყველას ამ საქმის გახსენების დროს, დიდი შრომა და ენერგია დასჭირდა, სანამ თავად-აზნათრობას შეაგნებინებდა, რომ ყმებში მიღებული ფული საზოგადოებრივ საქმეს უნდა მოხმარდეს. ვისაც იმ დროინდელი დოკუმენტები გადაუთვალიერებია, ეცოდინება, რომ ხშირად თავადიშვილებს არავითარი წარმოდგენაც კი არა ჰქონდათ, რა არის გირავნობის ფურცელი და როგორ შეიძლება ქალალდის ნაგლეჯში ვინმემ ფული მისცეს. ასეთს პირობებში უხდებოდა დიმიტრი ყიფიანს მუშაობა და პროპაგანდა ბანკის იდეისა. მაგრამ თანამგრძნობიც ბევრი ჰყავდა. იყო ასეთი შემთხვევებიც, კახეთიდან ერთი მღვდელი, სახელდობრ ხირსელი, სწერს დიმიტრი ყიფიანს, მე ყმები არა მყოლია, მაგრამ დიდად თანავუგრძნობ თქვენს აზრს და ამიტომ გიგზავნით ჩემს წვლილს ამდენსა და ამდენსაო. ასეთი მოვლენა ხშირი იყო. ზოგიერთ, განსაკუთრებით წერილ-ფეხა აზნაურს, თავის ზნეობრივ მოვალეობად მიაჩნდა, დახმარება აღმოეჩინა დიმიტრი ყიფიანისთვის, თუმცა არც ყმები ჰყოლია და არც ფულს მიიღებდა.

დღეს ამ მხრივ გაცილებით უკეთესს პირობებში ვართ. დღეს მეტი შეგნებაა, მეტი უნარი თავის დაცვისა არსებობისთვის ბრძოლაშ. ჩვენც მხოლოდ ამ თვალსაზრისით გვინდა შევხედოთ საქმეს. საჭიროა ამ თანხის შეგროვება და რაიმე საერთო დაწესებულების შექმნა არა მარტო საზოგადოებრივი გრძნობის დასაკმაყოფილებლად, არამედ იმიტომ, რომ ამას მოითხოვს მატერიალური ინტერესი. თუ ქართველმა თავად-აზნაურობამ დროზე არ გამოსძებნა საშუალებანი თავის დაცვისა, თუ სოფელში ინტენსიური მეურნეობა არ შემოიღო და შრომას არ მოჰკიდა ხელი, იგი ეკონომიურ ბრძოლის პროცესში შთაინთქება და დაიღუპება. წავიდა ის დრო, როდესაც მემამულე ნებიერად მხარ-თეძოზე იყო წამოწოლილი და ყველაფერი მზამზარეულად მოსდიოდა. ღალით, სხვის ნაოფლარით ცხოვრება მემამულესთვის მალე სრულიად შეუძლებელი გაჰხდება. გარდა ამისა, იბადება სრულიად ახალი ტიპი სოფლის დამოუკიდებელ მეურნისა. გლეხთაგან. იგი მალე ძველებურ ტრადიციებზე აღზრდილ მემამულის კონკურენტად, მეტოქედ, გადაიქცევა. ყველა ეს, ერთად აღებული, სოფლები ჰქმნის ისეთს მდგომარეობას, როდესაც აუცილებლად საჭიროა ჰხდება ინტენსიურ მეურნეობის გაჩაღება, ამიტომ თავად-აზნაურობამ განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიაქციოს სოფლის მეურნეობის გაუმჯობესობას. ამ საქმეში კი დიდს დახმარებას გაუწევს სამელიორაციო კრედიტის მოწყობა.

დიდი ხანია საჭიროა იყო სამელიორაციო ბანკის დაარსება. ეს აზრ., ქართველ საზოგადოებაში ყოველთვის ტრიალებდა. მაგრამ აზრი ყოველთვის აზრადა რჩებოდა, რადგანაც თანხა არსად იყო. დღეს თავადაზნაურობას საშუალება ეძლევა ეს თანხა იშოვნოს გაუმჯობესებული სოფლის მეურნეობა ისე წინ წასწევს ეკონომიურად მიწის მუშას, ვინც უნდა იყოს იგი, გლეხი თუ აზნაური, რომ თავად აზნაურობამ უსათუოდ უნდა ისარგებლოს ამ შემთხვევით.

შემთხვევა ძალიან კარგია, საჭიროა მხოლოდ ადამიანი და დაწესებულება, რომელიც ამ საქმის გაძღოლას მოახერხებს, დღევანდელ პირობებში ერთად ერთს დაწესებულებად, რომელსაც შეუძლიან ამ საქმეს ხელ-მძღვანელობა გაუწიოს, ჩვენ მიგვაჩნია დეპუტატთა საკრებულო. მომავალი მარშლის მოვალეობა იქნება თავიდანვე ამ საქმეს მოჰკიდოს ხელი და ისეთი მიმართულება მისცეს, რანაირიც ჩვენი ქვეყნისთვის სასარგებლო იქნება.

შინაური.

სამელიორაციო კრედიტი.

რამდენჯერ გაგვიგონია სოფლის მეურნეებისაგან, რა ვქნათ, განა ჩვენ კი არ გვინდა გაუმჯობესებული მეურნეობა შემოვიღოთ, განა არ გვინდა ამერიკული ვაზი ვამყნოთ, განა არ გვინდა ხეხილი გავიჩინოთ, ჭაობები დავაშროთ, სარწყავი არხები გავიყვანოთ. ყველა ეს ჩვენც გვინდა, მაგრამ ფული არა გვაქვსო. სამელიორაციო კრედიტის მიზანია ამისთანა პირებს ფული მისცეს და ამით სოფლის მეურნეობის აყვავებას ხელი შეუწყოს.

სამელიორაციო კრედიტს პირველად საფუძველი ინგლისში ჩაეყარა. ჯერ ისევ მეთვეტმეტე საუკუნეში, ჰენრიხ მე-VIII მეფის დროს, დაარსდა განსაკუთრებული დაწესებულებანი, რომელთა მიზანი იყო ... და მდინარეთა სანაპიროების გამაგრება. მეცხრამეტე საუკუნის პირველ ნახევარში კი (1840 წ.) მთავრობამ უკვე 40 მილ. მან. გადასცა მეურნეთა სხვა და სხვა საჭიროებისთვის. შემდეგ სამელიორაციო კრედიტი ინგლისში უფრო გაფართოვდა. ირლანდიაში არსებობდნენ განსაკუთრებული საკრედიტო ... ზოგადოებანი, რომელნიც თვითოეული მოიჯარადრეს აძლევდნენ 1[illegible] გირვანქა სტერლინგს ამავე მიზნისთვის. ინგლისის ინდოეთში არსებობს განსაკუთრებული დაწესებულება, რომელიც საირიგაციო საქმეებ[illegible] ... ოებისთვის დიდ-ძალ ფულსა ჰხარჯავს იტალიაში უკვე მეთვრამეტე საუკუნეში დაიწყეს ჭაობების ამოშრობა და არხების გაყვანა. 188[illegible] წლიდან სამელიორაციო საქმეებ[illegible] იტალიაში ორ ნაირ ჯგუფად გაიყო მსხვილ საქმეებად, რომელთა მოსაწყობად მთავრობა იძლეოდა 50%, და წვრილ საქმეებად, რომლებსაც ამხანაგობანი და სინდიკატები უძღვებოდნენ. საფრანგეთში სამელიორაციო კრედიტი პირველად გაიხსნა 1856 წ.

სამელიორაციო მიზნებისთვის სხვა და სხვა ნაირი თანხები რუსეთშიაც არსებობდა. 1803 წელს დაარსდა ეგრედ-წოდებული „საზოგადოებრივი კაპიტალი სამხრეთ რუსეთში გადმოსახლებულთათვის. 1890 წელს გრაფი არაჩეევი შეეცადა სამელიორაციო კრედიტ[illegible] ... ეს ბანკი საუ[illegible] ... ელში გადავიდა.

სამელიორაციო ხასიათი აქვთ რუსეთში შემდეგ დაწესებულებებს:

1) რიშელიეს მიერ დაარსებულ „სოფლის მრეწველობის ნოვოროსიისკის თანხას“; 2) პოლონურ ბანკს, რომელიც სოფლის მეურნეობისთვის საჭირო იარაღისა და სხვ. საყიდლად ფულს აძლევდა ხოლმე; და 3) ყირიმისთვის დაარსებულ თანხას.

ცოტად თუ ბევრად წესიერი ორგანიზაცია სამელიორაციო კრედიტისა დაიწყო 1896 წელს, როდესაც გამოიცა კანონი „სასოფლო მეურნეობის გასაუმჯობესებელ თანხების შესახებ.

ეს კანონი 1900 წლის 22 მაისს შესწორებულად იქნა გამოცემული. თანახმად ამ კანონისა, შეიძლება მიეცეს ფულისა ვალად 500 მ. 5000 მ. ნეთამდე. ადგილობრივ არსებობს კომიტეტები, რომელთაც თავმჯდომარეობს სახელმწიფო ქონებათა გამგე და რომელთაც შეუძლიანთ გასცენ ვალად 500 მ. შვიდიდან ოცდა ათ წლამდე. ფულის სესხება შეიძლება ვენახისა და ბაღების გასაშენებლად, მარნების ასაშენებლად, სამეურნეო იარაღის შესაძენად და სხ.

ამ კანონით ფართოდ სარგებლობა შეუძლებელია. თუ ჩვენს მეურნეებს უნდათ ადგილად იშოვნონ ხოლმე ფული მეურნეობის გასაუმჯობესებლად, ხელი უნდა შეუწყონ სამელიორაციო კრედიტის მოწყობას.

ქუთაისის ავ-კარგი

სახალხო სასწავლებელთა ინსპექტორ გროზდოვის მოღვაწეობა ქუთაისში დაიწყო იმით, რომ ჩამოსელისათანავე იერიში მიიტანა ქალაქის დაწყებითი სკოლებზე, თითქო ეჯავრებოდა „ცნობილს“ ტერ-გასპარიანცს, რათა მეტი ყურადღება დაემსახურებინა მთავრობის თვალში. ამ იერიშის დროს განსაკუთრებული ყურადღება მიიქცია ამ ერთი თვის წინად მისმა წინადადებამ საქალაქო სკოლების გამგეობისადმი, რომ დაუყონებლივ წარედგინად მისთვის დასამტკიცებლად ახალი ნუსხა გაკვეთილებისა მის მიერ წარგზავნილ სანიმუშო ნუსხის მიხედვით. ამ ნუსხით კი რუსული ენის სწავლება უნდა დაეწყებინონ მოწაფეებს პირველ განყოფილებაში შესვლისათანავე, ე. ი. სექტემბერში, როდესაც მათ არმც თუ რუსულიდან არაფერი გაეგებათ, ქართულადაც კი უძნელდებათ თავისი აზრის გამოხატვა. ბ. გროზდოვის ასეთი განკარგულება, რომელიც, თქმა არ უნდა, სახალხო სასწავლებელთა დირექტორის ბ. კრუპსკის სრულის თანხმობით მოხდა, სავსებით ეწინააღმდეგება ცნობილ 1881 წლის სასწავლო გეგმას, რომლის ძალით რუსული ენის სწავლება, ისიც ლექსიური განყოფილებისა, პირველ განყოფილებაში უნდა იწყებოდეს მხოლოდ სასწავლო წლის მეორე ნახევრიდან, ე. ი. იანვრიდან. ამ უკანონო განკარგულებამ დიდად ააშფოთა როგორც ქალაქის თვითმართველობა, ისე ქუთაისის საზოგადოება, ქალაქის თვითმართვე-

ლობის ორგანოებს ცადეს აეხსნათ დირექტორ-ინსპექტორისათვის ხსენებული განკარგულების უსაფუძვლობა და უკანონობა, მაგრამ ცდაც უნაყოფოდ ჩაიარა. უკანასკნელებმა გადაჭრეთ მოსთხოვეს სასწავლებელთა გამგეებს 7 დემბრამდე წარედგინათ გაკვეთილი ახალი ნუსხა; წინა აღმდეგ შემთხვევაში ემუქრებოდნენ ადგილიდან დაოვნას. სხვა ღონე რომ აღარ იყო, ქალაქის გამგეობამ, სასკოლო კომისიის დადგენილების თანახმად, დღემით სთხოვა სამოსწავლო ოლქს მზრუნველს, რომ დროებით შეჩერებინა ადგილობრივ სამოსწავლო მთავრობის განკარგულება, სანამ საკითხს არ განიხილავდა ქალაქის საბჭო. თუმცა იმის თაობაზე, ოლქის მზრუნველს ოფიციალურად არაფერი უცნობებია ქალაქის გამგეობისათვის, თუ რა განკარგულება მოახდინა მის მიერ აღძრული შუამდგომლობის გამო, მაგრამ, როგორც გავიგეთ, მას დეპეშით უცნობებია დირექტორისათვის, რომ შეეჩერებინა ხსენებული განკარგულება. ეს რომ მართალია, იქიდანაც ნათლად სჩანს, რომ მქუხარე დირექტორ-ინსპექტორი მოლაბნენ, მიეუჯდნენ და სისრულეში აღარ მოიყვანეს თავისი მუქარა. შესახებ ერთი სკოლის გამგისა, რომელმაც „ურჩობა“ გაუწია მთავრობას მით, რომ მისი უკანონო განკარგულება შესრულა. თუმცა არც დანარჩენი გამგეები ხელმძღვანელობენ მათ მიერ ინსპექტორისადმი ალდატანებით წარდგენილ ახალი ნუსხით და ისევ ძველებურად განაგრძობენ სწავლებას, მაგრამ ადგილობრივ სამოსწავლო მთავრობა ხმას არ იღებს და საქმეს „თვალდახუჭული“ უყურებს.

ამავე დროს ქალაქის სასკოლო კომისიას შეუდგენია ქალაქის საბჭოსათვის წარსადგენად ვრცელი და მეტად საინტერესო მოხსენება, სადაც ამტკიცებს, რომ ადგილობრივ სამოსწავლო მთავრობას არავითარი უფლება არ ჰქონდა ხსენებული განკარგულება მოეახდინა, სანამ უმაღლეს მთავრობას არ შეუცვლია 1881 წელს მოწონებული ტ დამტკიცებული სასწავლო გეგმა და ნაცვლად ამისა ახალი არ გამოუცია. ამ მოხსენებას განიხილავს ქალაქის საბჭო 8 იანვარს.

— ქუთაისის ქართულ გიმნაზიის ღარიბ მოწაფეთა დამხმარე საზოგადოების გამგეობის მიერ გამართულ საღამოს შემოსავალმა მოლოდინსაც კი გადააჭარაბა: გამგეობის თავმჯდომარის ე. ნ. ჩიქოვანის მეცადინეობამ, ერთი მხრით, და მეორე მხრით, საღამოს მეტად სიმპატიურმა მიზანმა დიდძალ საზოგადოებას მოუყარა თავი; ყოველი ქართველი (განსაკუთრებით), მიუხედავად წოდებისა და მიმართულებისა, თავის ზნეობრივ მოვალეობად სთვლიდა თავისი წვლილი შეეტანა საზოგადოების სალაროში, რომ ამით ცოტითი მაინც დახმარებოდა იმ ეროვნულ კულტურულ დაწესებულებას, რომელიც 1200 ქართველ ახალგაზდას აძლევს გონებრივ საზრდოს. როგორც გავიგეთ, საღამოს წმინდა შემოსავალი 1500 მანეთამდე იქნება.

ისარა.

გორის ჭირ-ვარამი

გორი ინტელიგენტურ ძალებს არ არის ჭოკლებული, მაგრამ საღ ინტელიგენციის უნარი, სიცოცხლე და საზოგადო საქმის ჭოყვარეობა კი არ გააჩნია სრულიად. იქნება არ დაიჯეროთ, მაგრამ დღემდე ამოდენ ქალაქში სამკითხველო არ მოიპოვებოდა. სირცხვილით მართლაც რომ თავი ვერსად გამოგვეყო. გვეწვევოდა ვინმე სტუმარი, შემოივლიდა ქალაქს, მიიხედ-მოიხედავდა და განცვიფრებული პირველს ნაცნობს ეკვიანად ეკითხებოდა—თუ ღმერთი გწამს, სად არის სამკითხველო, ჟურნალ-გაზეთის გადათვალიერება მინდაო. წარმოიდგენთ, რა უხერხულ მდგომარეობაში ჩავარდებოდა მოპასუხე, მეტადრე თუ გულწრფელი იყო. სამკითხველოს საჭიროებაზე ჭოლადებდა ინტელიგენცია, მას ბანს აძლევდა დაბალი ხალხი. ხომ ასე იყო საქმე, მაგრამ საქმეს დღემდე საშველი არ მიეცა. ისევ წ. კ. საზოგადოების ადგილობრივმა განყოფილებამ იკისრა ამ საქმის მოგვარება და ერთ-ერთ კრებაზე დაადგინა-გახსნას გორში უფასო წიგნთსაცავ-სამკითხველო. შენობა უკვე დაქირავებულია, ჟურნალ-გაზეთები გამოწერილია და ამ დღეებშიც შეუდგება იგი მოქმედებას. საჭიროა ინტელიგენციამაც გამოიღოს ხელი და წ. კ. საზოგადოებასთან ერთად ზნეობრივ-ქონებრივი დახმარება გაუწიოს ამ საკულტურო დაწესებულებას, თუ უნდა რომ მან პირველიდანვე მარჯვედ გადასცეს ნაბიჯი წინ...

* * *

არა ნაკლებ კრიზისს განიცდიდა სახალხო უნივერსიტეტიც. თამამად შეგვიძლიან ვსთქვათ, რომ დღემდე იგი მხოლოდ ქადალდზე არსებობდა. ამ სამ-ოთხი წლის წინად ერთი ზარ-ზეიმით გახსნეს იგი, ხალხი გულთბილად მოეკიდა, მაგრამ მისი არსებობა მხოლოდ ორი-სამი ლექციით აღინიშნა. მიზეზი, რასაკვირველია, უფრო ის იყო, რომ გამგეობაში შედიოდნენ ისეთნი პირნი, რომელნიც საზოგადო საქმით ან ნაკლებ იყვნენ დაინტერესებულნი და გამგეობის წევრობას რეკლამად იყენებდნენ, ან და სურდათ საქმის გაკეთება, მაგრამ არ შესწევდათ საკმაო ნების-ყოფა, რომ ეძლიათ ორიოდე „კოლეგის“ აპატია, უმოქმედობა და საქმისთვის ცოცხალი სული ჩაებერნათ. უკანასკნელ გამგეობას, მაგალ. მთელი წელიწადნახევრის განმავლობაში მხოლოდ ერთი ლექცია და ერთი წარმოდგენა ძლივს-ძლივობით მოეხერხებინა ტ წევრები იმდენად გაკადნიერდნენ, რომ გამგეობის სხდომებზე არც კი დაიარებოდნენ. სწორედ ამან აიძულა ამ ერთი თვის წინად სარევიზიო კომისია მოეწვია უნივერსიტეტის წევრთა საგანგებო კრება. კრებამ ერთხმივ დაჰგმო გამგეობის უმოქმედობა და საყვედურის გამოცხადებით „ასტავკა“ მისცა, ხოლო მის ალაგას ახალი გამგეობა ამოირჩია. ახალმა გამგეობამ პირველადვე საკმაო ფხა გამოიჩინა, დაიყო სექციებად და თვითეულს შესაფერი მისია დაეკისრა, ხოლო წარმოდგენების და ლექციების მართვას ეხლავე შეუდგა. ვუსურვებთ ახალს გამგეობას თვისი მოვალეობა პირნათლად შეესრულებინოს და მის პირველი ნაბიჯით ახალი ცოცხის ისტორია არ განმეორებულიყოს.

* * *

თუ სახ. უნივერსიტეტმა „ასტავკა“ მისცა ძველ გამგეობას, ქალაქმაც დიდიხნის სანატრელი „ასტავკა“ მისცა ძველ თავს-ჰაპალექსის და მის ნაცვლად ახალი ამოირჩია—ზ. ქიტიაშვილი. ბევრი რამე აქვს გასაკეთებელი ახალს თავს, ბევრგან აქვს ამოსაშრობი ჭაობი, სადაც უხვად ჩაგუბებულ-ჩატბორებულა ქალაქის საზოგადო ცხოვრების სიდუხჭირე, ბევრი იარა აქვს ქალაქს. შესძლებს თუ არა ბ. ქიტიაშვილი მათ განკურნებას ამას მომავალი დაგვანახვებს, ეს კია, რომ მან არჩევისათანავე სამადლობელ სიტყვაში ბევრი რამ კარგი აღუთქვა მოქალაქეთ. ბევრ კარგ რამეს დაჰპირდა... ვისურვოთ მოწინავის უმოქმედობა მასაც არ გადასდებიყოს...

ერედველი.

შალვა ნათაძის ხსოვნას

ღრმა მწუხარებით ვუერთ ები მშობლების და ამხანაგების მწუხარებას, შალვა ნათაძის უდროოდ დაკარგვის გამო. პირადად მე, ძვირფასი ადამიანი და ამხანაგის გარდა, დავკარგე იმედი, რომელიც მტკიცე მაგალითად მიდგა თვალწინ; და როცა ცხოვრების ქარტეხილი სასოწარკვეთილებაში ჩამაგდებდა, მოგესპობოდა ყოველივე და, შეიძლება, უკანასკნელ ხერხისოვისაც კი მიმემართნა, გამახსენდებოდა რომ ქვეყანაზე არის შალვა, მაშასადამე ცხოვრება არც ისე ძნელია... ეხლა კი ჩემი იმედის სამპაროვან ღვთაებას ერთი გამოაკლდა და მეც ძალა წამერთო. გიგლოვ-გიტირებ, ჩემო ძვირფასო იმედო შალვა, შენი ხსოვნა ჩემს გულში სამგლოვიარო ძაძებზე იქნება დასვენებული... ოხ, რა ძნელია!

ალ. წუწუნავა.

საქართველოს ისტორიო და საეთნოგრაფიო საზოგადოება

1900 წ. გიორგობისთვის 22-ს ექვთიმე სვ. თაყაიშვილის თაოსნობით ტფილისში დაარსდა ქართული ისტორიის ტ მწერლობის მოყვარულთა პატარა წრე. წრის წევრები, რამდენადაც ნებას აძლევდათ პირობები, შოულობდნენ სახსარს თავის მოქმედებისათვის, ემსახურებოდნენ თავის მიზანს ტ თავისი წვლილი შეჰქონდათ ჩვენი ქვეყნის ცხოვრებაში. ამ პატარა წრეს შინაურული ხასიათი ჰქონდა და ოფიციალურად არავისგან იყო ცნობილი.

როცა თავისუფლების სიომ დაჰბერა ტ ცოტად თუ ბევრად შვებაშიეცა ყველას, წრეში იბადება აზრი ახალი საზოგადოების, საქართველოს საისტორიო და საეთნოგაფიო საზოგადოების“, დაარსებისა და ავალებს ორ პირს წესდების შემუშავებას. თაოსნობა ამ საქმეშიაც ექვ. სვ. თაყაიშვილს ეკუთვნის. ბ-ნი თაყაიშვილი ერთი იმ ორ პირთაგანი იყო, რომელთაც დავალებული ჰქონდათ წესდების შედგენა. წესდებას ადგენს უმთავრესად ისევ ექვ. სვ. თაყაიშვილი, აცნობს ჯერ თავის პატარა წრეს და მერე ზოგიერთა გავლენიან პირის დახმარებით ამტკიცებინებს სათანადო მთავრობას 1907 წელს, თიბათვის 30-ს.

1908 წ. ენკენისთვის 20-ს ხდება პირველი კრება ახალი საზოგადოებისა; დამსწრე პირები ეწერებიან დამფუძნებელ წევრებად და ირჩევენ სამი წლით, 9 კაცისაგან შემდგარ საბჭოს, რომელსაც ევალება საზოგადოების საქმის წარმოება. საბჭოს წევრებად სხვათა შორის კრება ირჩევს ექვ. სვ. თაყაიშვილს და ალ. ივ. სარაჯიშვილს—პირველს საზოგადოების და საბჭოს თავმჯდომარედ, და მეორეს—ხაზინადრად, რომლიც შემდეგში მუზეუმის გამგედაც ხდება.

ხსენებული კრებით იწყებს საქართველოს საისტორიო - საეთნოგრაფიო საზოგადოება თავის მოქმედებას და პროგრესიული ნაბიჯით მიიმართება წინ.

1910 წელს, შემოდგომაზე, საბჭოში საზოგადოება ისევ ძველ წევრებს სტოვებს; ხდება ძალოლოდ ცოტაოდენი ცვლილება, საქმეს ნირი არ ეშლება და ისევ წარმატებაშიმიდის.

თავის ხუთი წლის არსებობის დროს, საქართველოს საისტორიო და საეთნოგრაფიო საზოგადოებამ კარგა ბლომა საქმე გააკეთა საბჭოს უნარიან მოქმედებით, ძეტადრე უკანასკნელ სამ წელიწადში. გამოათა კარგა რიცხვი კრებებისა, რომელზედაც იქმნა წაკითხული რეფერატები, მოაწყო რამდენიმე ექსკურსია ჩვენი ქვეყნის სხვა და სხვა კუთხეში, არქეოლოგიურ, ისტორიულ და ეთნოგრაფიულ მასალების მოსაკრებად და გაიჩინა თავის წევრიური გამოცემები: „საქართველოს სიძველენი“, რომლებშიაც იბეჭდება სიგელ-გუჯრები და სხვა ძველი საბუთები, და „ძველი საქართველო“, სადაც იბეჭდება კრებებზე წაკითხული ძეხსენებანი და აგრედვე ეთნოგრაფიული ძასალები. უძთავრესი სახსარი საზოგადოების არსებობისა არის შემწეობა, რომელიც ეძლევა თავად-აზნაურობისაგან.

განსაკუთრებული ღვაწლი მიუძღვით საზოგადოების წიხაშე თავმჯდომარე ექვ. სვ. თაყაიშვილს და ძუზეუძის გაკგეს ალ. ივ. სარაჯიშვილს. შეიძლება თამამად ითქვას, რომ ესეხი სულის ჩამდგმელები არიან საზოგადოებისა. ესეხი მოულობენ სახსარს საზოგადოების აოსებობისაა.

ამ ორი პირის მეოხებით მოკლე ხანში საბჭოს წევრებძა ბლომა არქეოლოგიურ, ისტორიულ და ეთნოგრაფიულ ნივთს ძოუყარეს თავი ერთად და შეჰკძაეს ქაოთული მუზეუძი. ძუზეუძი ქვის ხანიდან დაწყებული ჩვენ დროძდე, ყველა ხანის ნივთები ძოიპოვეეა: ბეკეია იქ ბრინჯაოსი, სპილეხძისა, ვეოკხლისა და ლითონის ძველებუეი ნივთები, ქაშახური და ძიხის ძველებური ჟურკელი, არის მ ძვენიეი კოლექცია აოოტრეტებისა და ეთნოგოაფიულ ტიპეაისა, აგრედვე ფუესკები და ქაოთულ ხუოოთ-ძოძღკოოა. ნაშთების ნაშთების გეგმები; ბლომადაა ქსოვილები და ბევრი სხვა რამ კიდევ. მუზეუმთანვე მოთავსებულია საზოგადოების წიგნთ-საცავი, სადაც თავი აქვს მოყრილი ბლომად ხელნაწერს, ნაბეჭდ წიგნებს და აუბარებელ სიგელ-გუჯრებს.

ინ—სანი.

„ქართლი“-ს ამხანაგობის საგანგებო კრება

ძ. გოკრში.

რადგან ამხანაგობის საქმეები უკიდურესს კრიზისს განიცდის, გამგეობის თავმჯდომარემ 3 იანვარს მოიწვია წევრთა საგანგებო კრება. კრება გაიხსნა **ნ. შიუკაშვილის** თავმჯდომარეობით.

განსახილველია წარსული და მომავალი ხარჯები და რაძდენიმე პირის წინადადება. სტამბის მოწყობის შესახებ თავის ხარჯზე.

ამხანაგობას სულ ჰყოლია 108 წევრი. გამოურიცხიათ პაის ღირებულების (25 მ.) შემოუტანლობისა გამო 28 წევრი, ამ ჟამად არის 80 წ. ამხანაგობას შეუძენია ინვენტარი და სადგურიდან გამოუტანია სამი პატარა მანქანა, რაშიაც დაუხარჯავს 780 მან. მანქანებისა ჰქართებს კიდევ 2,911 მან. ამას გარდა ვალი აქვს 1,700 მან.

ს. რობაქიძე ასეთ პირობებში, საქმის რიგიანად წარმოება შეუძლებელია. წინდაწინვე უნდა გაითვალისწინოთ რა ხარჯები გექნებათ შემდეგ და დაჰფარავს თუ არა ვალს შემოსავალი და საქმეებს გამოაბრუნებს. თორემ თუ ასე ვიარეთ, ეხლა თუ ხარჯი მარტო გაზეთს ადევს 100 თუმ., შემდეგში ერთი-ორად გაიზრდება და ეს კი ნამდვილი ქართული ანგარიში იქმნებაო. ამასთან დასძინა, რომ გაზეთის ბეჭდვას, მერე ისეთი პატარა ფორმატის, როგორიც „ქარლია“, დიდი ხარჯები გამოუწვევია.

ზ. ქიტიაშვილი. ხარჯები გართულებულია სტამბის მოუწყობლობისა გამო. შრიფტი ერთ სტამბაშია, მანქანა მეორეში, აწყობილ შრიფტის გადატან-გადმოტანა ზედ-მეტ ხარჯს იწვევს; ფოსტას რომ ერთად მივცეთ ფული, მაშინ თითო გაზეთის გაგზავნა წელიწადში გვიჯდება 10 კაპ. და რაკი ფული ვერ გადაგვიხდია თითო გაზეთს 2 კ. მარკა უნდა დავაკრათო და სხვ. სტამბას რომ ძოვაწყობთ, ხარჯები შემცირდება და უკან წასული საქმე გამობრუნდებაო.

დ. მაჭავარიანი. გაზეთს ბევრი ნაკლი ჰქონდა, ბევრი შეცდომა ჩავიდინეთ, მაგრამ ის არა სცდება, ვინც არაფერს აკეთებს. წარსულს ნუ გაძოვეკიდებით, მოჰავალზე ვიფიქროთო.

ცინცაძე. მოითხოვს ეხლავე გამონახეთ სახსარი და შეძლება მოგვეცით მუშაობისაო.

თავმჯდომარე. რა გზას მივმართოთ, რა სახსარი გამოვნახოთ ისეთი, რომ ვალიც გავისტუმროთ და საქმეც გამოვაბრუნოთო.

დ. მაჭავარიანი. ჯერ ანგარიში უნდა გაანიხილოთ დაწვრილებით და მერმე ისე გამოვნახოთ სახსარი, თორემ სულ რომ „ფუული ფულიო“ იძახოთ, სად წავა საქმე... ისეა და ხლართული, რომ გაზეთის გამოცემა ყოველად შეუძლებელია.

ი. ცინცაძე. (გაწიწმატებული) ბ. მაჭავარიანი ისე ლაპარაკობს, თითქოს ციდან ჩამოვარდნილაო. მან მშვენივრად იცის საქმის მდგომარეობა. გამონახეთ სახსარი.

დ. ცერცვაძე ბ. ქიტიაშვილმა სთქვა წევრებმა ფული აღარ შემოიტანეს და ზოგიერთი მათგანი მტოვდაც კი გაგვიხდაო. შეგვატყობინეთ რა იყო მიზეზი, რომ ზოგიერთნ ჯერ საქმეს ხელს უწყობდნენ და მერძე კი მოკეთენი ძტრად გადაგექცნენ.

ანტ. კასრაძეს წინადადება შეაქვს ამოვირჩიოთ კომისია და იმან განიხილოს ხარჯთ-აღრიცხვა, გამოარკვიოს რად გაუჩნდნენ ამხანაგობას ძტრები და საზოგადო კრებაც მოიწვიოსო.

თ. ვმჯ. წინააღმდეგია კასრაძის წინადადებისა და ამბობს, ყოველს დღეს ამხანაგობისთვის ზარალი მოაქს, სხვა არა იყვეს-რა საბეჭდი მანქანა სადგურზეა და ყოველ დღე კი შეანახს ვიხდით, საჭიროა დღესვე მივიღოთ რაიმე გარდაწყვეტილებაო.

ზ. ქიტიაშვილიც ამ აზრისაა და ამბობს, ან დღესვე შეგიჩეროთ წარძოება, ან სახსარი გამოვნახოთ და საქმე გავაგრძელოთ.

გამგეობას მიეცა ორი წერილობითი წინადადება სტამბის მოწყობის შესახებ თავის ხარჯზე. ერთია არსენ კალანდაძისა, მეორე მახეილ ირაკლის ძე ციციშვილისა.

რადგან კალანდაძის პირობები კრებამ ერთხმად უარჰყო, იხილავენ ბ ნ ციციშვილის წინ დადებას. ამ წინადადებით ბ. ციციშვილი აძლევს ამხანაგობას 2500 მან. ნაღდ ფულს, მხოლოდ: გამგედ უნდა იყვეს ციციშვილი; ამხანაგობას უფლება აქვს ზედამხედველობისა; ციციშვილი თითონ აწყობს სტამბას და იქირავებს სტამბის მომუშავეთ; თვითონ იღებს ჯამაგირს 40 მან.

ამხანაგობამ ვალი უნდა გადაიხადოს 9 წლის განმავლობაში 12%; ამხანაგობას შეუძლიან ყოველ დროს გამოისყიდოს სტამბა; თუ ვინ-ცობა ციციშვილმა იზარალა და 48 საათის განმავლობაში ამხანაგობა ვერ გაისტუმრებს ვ ლს, მთელი წარმოება გადადის ციციშვილის საკუთრებად და სხვ

ზ. ქიტიაშვილი წინააღმდეგია ამ პირობისა, მეტადრე ზოგიერთისა და ამბობს ეს წ ნადადება განგებ, ხელოვნურად არის შედგენ ლი, რომ ჩვენ უფრო მარჯვედ ჩაგვთრიანონ. ასეთ მცირე ვადაა, 48 საათს, ბ. ნ. ებიც კი არ უდ ბენო მოვალ ებაო.

მას ემხრობიან სხვებიც.

თავმჯდომ. არის თუ არა სხვა რამ საშუალება, უფრო შეღავათიანი, რომ ჩვენვე, ჩვენის ხარჯით გაუძღვეთ საქმესო?

ქიტიაშვილი წინადადებას იძლევა, გავიკეთ იჯარით ხუთის წლის ვადით. ძანამდე იქნება ვინმე გამოჩნდნენ ჩვენ შორის ისეთები, რომელნიც ფულს გამოიღებენ და სტამბას გამოისყიდიანო.

აქვე გამოითქვა ის აზრი, რომ ჩვენვე გამოვიღოთ, ვისაც რამდენი შეუძლიან და საქმეს სხვას ნუ გა-

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ფიქრები სამუზეო ლიტერატურაზე

„დადუმებული ქნარი“

„ძეწთა ზედა შორი“ მისი, „მუნ დავკიდენით საგალობელნი ჩვენნი“.

„აექვენ ენა ჩემი ხ.ხა ჩემსა, არა თუ მოგიხსენო შენ“

ფსალმუნი დავით. 136, 2—5.

1.

მშვენიერი, წყნარი ზაფხულის დილაა და თქვენც სცდილობთ რაც შეიძლება მალე დასტოვოთ ნესტიანი ოთახი; მზის სითბო გწყურიათ; გარედ გამოდიხართ—ერთავად გიპყრობთ ამწვანებულ ბუნების მშვენება, ლაჟვარდ ცის სიდიადე, მზის ანკარა სხივები და წყაროს საოცნებო დუდუნი... რადაც ძალა გიტაცებთ, ჰაერში მიჰყევხართ... და ამ დროს შორიდან გაისმის ზარის ხმა, მისი გუგუნი ჰაერს აპობს; ერთის წუთით თქვენ ყველაფერი გავიწყდებათ, მხოლოდ ამ ზარის ხმა გესმისთ; სადღაც იკარგება ლამაზი ცა, ამწვანებული მიდამო, წყაროს დუდუნი. მხოლოდ ზარის ხმა ისმის. გადის წუთი, მეორე, მესამე და ზარიც მუდამ ერთსა და იმავე ხმით აპობს ჰაერს, მისი გუგუნი ერთი და იგივე ჰანგის განმეორებაა; ერთფეროვნება ამ ხმას ძალას ართმევს, თქვენთვის იგი თან ტ თან სუსტდება ტ ბოლოს სულ ჰქრება, თითქო აღარც კი რეკავს; ასე ეჩვევა ადამიანის გრძნობა ერთსა და იმავეს... თქვენს წინ ისევ მშვენიერი ღილის სურათი იშლება, წყაროც ცოცხლდება, ბალახებიც ბიბინებს, ხოლო ზარის ხმა კი არ გესმისთ, ვერ ამჩნევთ, მიუხედავად იმისა, რომ იგი ძველებურად რეკავს... დავიწყებულ ზარს მხოლოდ მაშინ მიაპყრობთ ყურს, როცა იგი სულ ერთიანად შესწყვეტს რეკას ერთგვარ, მონოტონურ გუგუნს.

ასეთია ზოგიერთ პოეტების ბედიც... განსაკუთრებით იმ პოეტებისა, რომელთა ჰანგები პირველად ყურს უცხოდ მოხვდება, სმენას მიიპყრობს, მაგრამ შემდეგ მუდმივის ერთგვარობით, ერთსახეობით სულს მოსწყინდება და ივიწყებს კიდეც; ამ დროს მისი ქნარი, თუმცა ძველებურადა ჟღერს, მაგრამ ჩვენ მაინც დადუმებულად მიგვაჩნია. ასეთი მწერალი, რომლის პოეზია საოცარ ერთგვაროვნების გამომსახველია, ლიტერატურაში უფრო ადრე კვდება, ვინემ ცხოვრებაში; ამის მაგალითებს მეტად ბევრს შეხვდებით ლიტერატურის ისტორიაში. შორს აღარ წავალ და მიგითითებთ ახალგაზდა პოეტ ვარლამ რუხაძეზე, რომელიც მოკლებული არ არის თავისებურ ნიჭს, მაგრამ მაინც ვერ იპყრობს ყურადღებას; მისდამი ინტერესი თან და თან კლებულობს და ჰქრება, როგორც ხარის მომაბეზრებელ გუგუნისადმი. რა ჰქნას მან? მჭიმე და ძველია, როგორც მისი, აგრედვე ზოგიერთ მის გვარ პოეტების გზა; გადაუხვიოს ახალ გზას და სხვა ჰანგზე აჟღეროს ჩანგი—ხომ გაუჭირდა, ერთ დარგში გამოწრთვნილს და გამოჩვეულს უცხო ჰანგებზე აწყობა; აქ ის სუსტი გამოდგება და მას დაჰკმობდნენ კიდეც; გაანებოს სულ თავი წერას? ძნელია, რადგან პოეზიას შეეთვისა, აღმაფრენას შეეჩვია და მუზაც მისი ხშირი სტუმარია; ამ შემოქმედების სტიქიის ძალის თვის ბუნებაში ჩაკვლა სულის ჯალათობა იქნებოდა რაიც პოეტს აშინებს და აფრთხობს. ამ შემთხვევაში მას დარჩენია მხოლოდ ერთი—განაგრძოს სვლა ძველის გზით; სთქვას იგივე, რაც არა ერთხელ გამოუთქვამს, დაჰკმოს ის, რაც მრავალჯერ დაუგმია, ოღონდ კი აჟღეროს ჩანგი, ოღონდ კი გაისმოდეს მომხიბლავი ხმა. და პოეტიც გულმოდგინედ ემსახურება ძველ გზას, ძველებურად კრთიან მისი სიმები და თუმცა იმავე სიძლიერით გაისმის პოეტის ჰიმნი, მაგრამ მიჩვეულ მკითხველს მისი ქმნარი დადუმებულად მიაჩნია.

განვიხილოთ და გავიგოთ, რამდენად ითქმის ეს ახალგაზდა პოეტ ვ. რუხაძეზე, რამდენად სწორია ბ. ბეკდილება მის დადუმებულ ქნარის შესახებ.

2.

ვარლამ რუხაძე ყველაზე უწინ მუ ძა, უბრალო ძუ ა და ამიტომ ძისი ყოველი განცდა, სულის კვეთება ცხოვრებისაგან დ-ჩაგრულ, ოთხად ძოკეკილ ძუ ძის განცდა და სულის კვეეაბაა.

ამოუ ბვით ეს მუშა ბნელ მაღაროდან, ნესტიან სარდაფიდან, დაანაბავეთ მზე, გაშლილი ჰაერი, ია, „კიდე ნაპირებ შემკული ნაკადული“ და იგი სხვაზე არა ნაკლებ დაეწაფება ყველა ამას, წუთით მოისვენებს და მშვენიერ „თაიგულ“-ს შეჰკრავს; თუ კი მუშა ბუნებით პოეტია, თუ მას უყვარს სილამაზე და სიმშვენიერე, იგი მეტის ხელოვნებით აღწერს წარმტაც სურათებს, რომელიც მუდამ სწყურია და რომლის წიაღს მოშორებულია ცხოვრების ულმობელ კაკონების გამო, მან უფრო იცის ამ სილამაზის ფასი, ვიდრე იმ ჯურის საზოგადოებამ, რომელსაც ამ მშვენიერება-ფუფუნებასთან აქვს ბინა და მარად განცხრომაშია.

ამ მხრით რუხაძესაც მიუპყრია ყურადღება და ზოგი მეტად საინტერესო და ლამაზი ლექსი დაუწერია, აიღეთ მისი „თაიგული“; ეს მართლაც სრულ მშვენიერების კონაა, ამ პაწია ლექსში შეზავებულია საიდუმლო ბუნების მშვენიერება; პოეტმა

„მდელოს სიმწვანე მოჰპარა,
სინაზე—ტურფა იასა,
და სურნელება, ელფერი—
კოკობ ვარდს, გულ-ძკერდ ღიასა;
სიმშვენიერე—გაზაფხულს
ტკბილი ხმა-კილო —ბულბულსა
და სიხალისე—ნაკადულს
კიდე-ნაპირებ შემკულსა;
ციმციმი—ძალხაზ ღილის ცვარს,
კაშკაში, შუქი—მთვარესა
და ბრწყინვალება—დიად მზეს,
ლაჟვარდში მოელვარესა“...

პოეტის მიერ აღწერილი სურათები ლამაზი, მომხიბლავი და სადაა; მისმა სულის კვეთებამ არ იცის ისეთი გზახვეულები, ისეთი განსხვავებული განცდა, რომელიც მხოლოდ აღრჩეულთა „პრივილეგიებს“ შეადგენს და რომელსაც უმთავრესად ინტელიგენტურ წრეებში აქვს ადგილი და ფასი; მან არ იცის თავისი სურათის აფერადება იმგვარის საღებავებით, რომელთაც კონკრეტული სახელი არ ჰქონდეს; მისი სახეები საღად და **სადად** მოაზროვნე ადამიანის მიერ ნახატი სახეებია, მაგრამ იგინი სწორედ ამ ბუნებრიობით და ძალდაუტანებლობით ახდენენ შთაბეჭდილებას მკითხველზე.

ისინი, რომელთაც არა მარტო წაუკითხავს, არამედ ღრმად უგრძვნიათ და განუცდიათ ჩვენი ახალ პოეტების შანშიაშვილისა და გრიშაშვილის ლექსები, მათი თავისუფალი, ლაღად მფრინავი, სტიქიური და ზოგ ადგილას შეუდარებლად ნაზი და სათუთი გრძნობის შემოქმედება, ისინი ვარლამ რუხაძის სადა და ფრიად უბრალო სურათებს, რომლის შემოქმედების კანონები უმთავრესად საღ ლოგიკას ექვემდებარება, ამ პოეზიას დაურეგავებულად მიიჩნევენ და არ მოიწონებენ.

ამ მხრით რუხაძეები მკითხველებს გრიშაშვილებისთვის ამზადებენ; ჯერ განსხვავებულ სახის თვისებები მისი კონკრეტული არსება უნდა შეისწავლო და ბუნებრივად განიცადო, აქ მარტივი შემოქმედებაა—ვარლამის პოეზიის სულის ჩამდგმელი; შემდეგ კი ამ სადა და კონკრეტულ სახეებიდან უნდა გადახვიდე და მისი სახეები მსოფლიოს საიდუმლო გამოხმაურებაში უნდა ეძიო, და, რამდენადაც უფრო ღრმად შეხვალ ამ ტალღებში, იმდენად უფრო უცნობი ხდება შენთვის მისი რეალური სახე... აქ უტეხი ვნება მეფობს, იგი არავითარ გონებრივ კანონებს არ ემორჩილება, ჭკოცნის და სწყევლის, ჭლოკავს და სტანჯავს, სტირის და იცინის და იტანჯება, იტანჯება სულიერად ამ საიდუმლოებით, იტანჯება ვით „ანათემა“—„ვინმე საიდუმლოების სამეფოს მცველის“ წინაშე.

ეს შანშიაშვილისა და გრიშაშვილის პოეზიაა. რუხაძის სიყვრული

ეროვნული ბიბლიოთეკა

დავცემ თო. აღმოჩნდნენ მსურველნიც, მაგრამ 450 მანეთზე მეტი ვერ შეიკრიბა. ეს კი მალამოდ ვერ მოეცხებოდა იმ დიდ ვალს, რომელიც ამხანაგობას დასწოლია კისერზე. გადასწყვიტეს, ისევ კერძო საშუალებას მიჰმართონ და არა სხვა საშუალება გარეშე ციციშვილისა.

ა. ჯულაბაშვილი ეკითხება ციციშვილს-გამოსცემს თუ არა გაზეთს, თუ სტამბა მის ხელში გადავა.

ციციშვილი უპასუხებს, რომ გამოვცემ, მაგრამ თუ ზარალი მომცა, დავკეტავ.

ა. ჯულაბაშვილი. იქნება მეორე დღესვე დაჭკეტო გაზეთი. ორი თვე მაინც მოგვეცი ვადა, რომ გამოსცემ გაზეთს... იქნება იმდენ ზარალს არ იძლევა...

ს. რობაქიძე. ჰხატავს ამხანაგობის უმწეო მდგომარეობას და აღნიშნავს, რომ 2500 მან. სტამბის მოწყობა და წარმოება არც ეგრე ადვილია, როგორც გგონიათ. ქუთაისის წ. კ. საზ. განყოფილებამ გადასწყვიტა გახსნას სტამბა, სმეტა 10,000 მანეთს უდრის. და აი ეს ათას თუმნიანი სტამბა, გამოცდილი მესტამბეების სიტყვით, ხარჯს ძლივს დაჰფარავს პირველ ხანებშიო. თქვენ კი 2500 მან. გსურთ საქმე გაჩარხოთ და მერმე ასეთ დიდ სარგებელს აძლევთ ციციშვილსო. მოდი ისევ საქმე სულ ციციშვილს გადავცეთ, დავუთმოთ მას ის 700 მ. ინვენტარი, რომელიც ამხანაგობას აქვს შეძენილი, მხოლოდ იმ პირობით, რომ მან გაზეთი შეღავათიან პირობებით გვიბეჭდოსო.

ბ. ციციშვილი ჯერ ასეთ წინადადებას აძლევს ამხანაგობას: წმინდა შემოსავლიდან მოგცემთ პროცენტებს და ამით თუ გინდ გაზეთი გამოეცით, თუ გინდ სხვა რამეო.

მეორე წინადადება მისი ასეთია; ბინას მოგცემთ უფასოდ, უფასოდვე დაგიბეჭდავთ, გაზეთს, მხოლოდ აწყობა თქვენი იყვესო. კიდევ დიდხანსა გრძელდება თათბირი.

ღამის 11 საათია. გადასწყვიტეს ამოირჩიონ კომისია, რომელმაც უნდა შეიმუშავოს ციციშვილთან დელსაყრელი პირობები და სამი დღის განძავლობაში წარმოუდგინოს კრებას. კომისიაში ამორჩეულ იქმნენ: დ. მაკავარიანი, ა. კასრაძე, ს. რობაქიძე, ზ. ქიტიაშვილი, ა. ჯულაბაშვილი და თურქესტანიშვილი...

სანგანიძე.

ასოთ-ამწყობის დღიური

2

ჩვენში შეიძლება ბევრმა არც კი იცოდეს, ვინ იყო პირველად სტამბის გამომგონი. შეიძლება არც ის იცოდნენ, თუ როგორ გააკეთეს სასტამბო იარაღი. ამაზე ურიგო არ იქნება აღვნიშნო მოკლედ, რათა ჩვენებურმა მესტამბეებმა, ასოთ-ამწყობებმა, მსტამბავებმა ჭ თვით გამომგონებლებმაც გაითვალისწინონ რომ ან-და-თანობით, გუტენბერგის შემდეგ, ვისის მეოხებით განვითარებულა ბეჭდვითი ხელოვნება.

ბეჭდვითი ხელოვნების გამომგონი იოჰანე გუტენბერგი დაიბადა გერმანელთა ქალაქ მაინცში. დანამდვილებით მისი დაბადების წელიწადი არავინ იცის, მაგრამ ზოგნი აღნიშნავენ, ვითომც 1396 წელს დაბადებულიყოს, ზოგნი კი—1398 და 1400 ელებს მიაწერენ. ასე რომ გუტენბერგის შესახებ ყმაწვილობის დროინდელი არავითარი ნამდვილი ცნობები არ მოიპოვება.

წიგნების ბეჭდვის გამოგონების ნამდვილ ხანად უნდა ჩაითვალოს 1440 წელიწადი. რადგან გუტენბერგის მშობლები მაინცა და მაინც არ იყვნენ შეძლებულნი, მამის სიკვდილის შემდეგ, თითონ ხომ მთლად გაღატაკებული დარჩა. სწორედ ამ სიღარიბის დროს, აზრად მოუვიდა საბეჭდი ასოებისა და დაზგის გამოგონება. თუმცა გამოიგონა. მაგრამ სიღარიბისა ჭ უფულობისა გამო, ვერ შესძლო განეხორციელებინა და სისრულეში მოეყვანა თავისი აზრი. 1448 წ. იგი დაუბრუნდა ქ. მაინცს; იქ შეუამხანაგდა ერთს შეძლებულს ოქრომჭედელს, იოჰანე ფუსტს. პირობა ასეთი დასდეს: ფუსტისა უნდა ყოფილიყო ფული (400 მან.), ხოლო გუტენბერგისა შრომა და გარჯიღობა; მოგება კი ორივეს თანასწორად უნდა გაეყოთ. რადგან ამ ხელობისა სხვამ არავინ იცოდა რა და ვერც ვერავინ დაეხმარებოდა მუშაობაში, ამიტომ მეტის-მეტი ჯაფა თვით გუტენბერგს დააწვა.

გუტენბერგის მოწყობილს სტამბაში პირველად პაპის ინდულგენციით*) დონატის ლათინური ღრამატიკა დაბეჭდა. შემდეგში კიდევ ორი სხვა „დაბადება“, ერთი 42 პრწყალისაგან შესდგებოდა, მეორე 36 ისა. 42 პრწყალიანი „დაბადება“, როგორც მას უწოდებდნენ მახარინისას. რადგან კარგინალ მაზარინის წიგნთ-საცავში აღმოაჩინეს, დაბეჭდა 1453—1455 წ. ეს დაბადება დაიწყო გუტენბერგმა ჭ ფუსტმა, ხოლო დამთავრეს პეტრე შეფერმა და ფუსტმა. 36 პრწყალიანი „დაბადება“, როგორც სჩანს, უფრო გვიან აღმოჩენილა, ვიდრე პირველი. გუტენბერგს სტამბის საქმე კარგად ვერ წაუვიდა. პირობის ძალით, ვალი ვერ გადაუხადა თავის დროზე და ამ უკანასკნელმაც სასამართლოს მიჰმართა. ბოლოს ის შედეგი მოჰყვა, რომ მოწყობილ სტამბაზე გუტენბერგს სრულიად ხელი დააბანინა და თითონ დაისაკუთრა.

1460 წ. გუტენბერგმა ხელახლად მოაწყო სტამბა და შეუდგა „კათოლიკონის“ (ლათინური ღრამატიკა, სიტყვების აღსნით) სტამბვას. 1465 წელს ადოლფ ნასაუკელმა გუტენბერგი დანიშნა სასახლის კარის მოხელედ (კამერგერად). როდის გარდაიცვალა ბეჭდვითი ხელოვნების გამომგონი მამათ-მთავარი იოჰანე გუტენბერგი, დანამდვილებით, არც ეს არის გამოკვლეული. ზოგი მიაწერს 1467 წლის ნოემბერს და ზოგი კიდევ 1468 წ. თიბერვალს. დაკრძალულია ქ. მაინცში. არც საფლავი იციან დანამდვილებით, რა ადგილას მდებარეობს.

*) შენდობის ქაღალდი, ცოდვათა მიტევება ანუ გამოსყიდვა ფულით რომის პაპების მიერ შემოღებული მოწმობები, რომელთა სყიდვით [illegible] ვითომ ცოდვები ეპატიებოდა. ამით შემოსავალი ჰქონდა რომის პაპების სასახლეს. ამნაირად გამოსყიდვა განსაკუთრებით მაშინ ვრცელდებოდა, როდესაც პაპს საბარჯო ფული დასჭირდებოდა ხოლმე რაიმე საქმისათვის.

გუტენბერგის შემდეგ პირველი ადგილი ბეჭდვითი საქმეში, მის შეგირდს, პეტრე შეფერს უჭირავს, რომელმაც გაუმჯობეს-გაალამაზა ასოების მოყვანილობა და გააკეთა მრავალ გვარი ყალიბები. დანამდვილებით არც ამისი დაბადებისა და გარდაცვალების ხანა აღნიშნული.

გუტენბერგი რომ ჩამოიშორეს ფუსტმა და შეფერმა, თითონ შეამხანაგდნენ და ერთად შეუდგნენ ბეჭდვითი საქმეს. მამინ მათ, სხვათა შორის, დასტამბეს „ფსალმუნი“. 1462 წ., როდესაც ადოლფ ნასაუკელმა ომი დაიწყო, არეულობისა და ქალაქ მაინცის დაწვის დროს, მათი სტამბაც განადგურდა. იმ დროს ყველა იქ მომუშავე ხელოსნები გაიქცნენ. არ განვლო ორმა წელმა, რომ ამათ ხელახლა შეიძინეს სასტამბო იარაღები და ისევ მოაწყეს ლამაზი სტამბა. იოჰანე ფუსტიც ჩქარა გარდაიცვალა. მთელი სტამბა და სამუშაო მარტო შეფერს დარჩა. შეფერი ერთსა და იმავე დროს მესტამბეც იყო და წიგნებით მოვაჭრეც. არც ამის გარდაცვალების ქორონიკონია აღნიშნული. ის კია, რომ მის უკანასკნელ გამოცემულ წიგნზე 1502 წ. 21 დეკემბერი არის აღნიშნული.

ქალაქ მაინცის განადგურებამ დიდი სარგებლობა მოუტანა ბეჭდვითი ხელოვნებას. იქ მომხდარ ბრძოლისაგან გულ-გახეთქილი სტამბის ხელოსნები გაიფანტნენ სხვა და სხვა ქალაქებში და დავიანთი ხელობა, ბეჭდვითი საიდუმლოება, იქ გავრცელეს.

გუტენბერგის მიერ გამოგონილმა სასტამბო იარაღმა კაცობრიობას ბევრად გაუადვილა წიგნების სტამბვა. ის ნაკლი, რომელიც იყო ხელით წერა, ერთობ ძვირი ჯდებოდა და დიდ დროსაც თხოულობდა და რადგანაც გადაწერა ასე ძვირადა ჯდებოდა იმ დროს და მხოლოდ რჩეულთათვის იყო ხელმისაწვდენი, მწიგნობრობა მაღალი წოდების კუთვნილებად შეიქმნა. დაბალი ხალხი კი მაშინ სრულს უმეცრებაში იმყოფებოდა.

გუტენბერგისაგან გამოგონილს წიგნების სტამბვას კი სრულიად აღარ ეჭირვება გადამწერნი, რომელნიც ძველად დიდად სარგებლობდნენ, განსაკუთრებით ვინც კი ლამაზი ხელით წერა იცოდა—ამისი ადგილი ეხლა სტამბამ და ასოთ-ამწყობმა დაიჭირა.

სტამბაში დასტამბულით ჩვენ შეგვიძლიან მივიღოთ სწორედ ის, როგორსაც ხელით დაწერილს დედანს ვუჩვენებთ. ამას გარდა დაისტამბება სწრაფად და სუფთად, ასე რომ რამდენიმე ათი-ათას ცალს, სულ არ დასჭირდება 6—7 საათის დრო, რომ სრულიად ჩავიბაროთ ერთი და იგივენაირი წიგნი, ანუ გაზეთი.

მწიგნობრობით წინად თუ მარტო მდიდრები სარგებლობდნენ, მსწრაფლ-მსტამბავი მანქანების წყალობით ისე დაიაფდა, რომ ღარიბთა მხვედრითაც გარდაიქცა. ბეჭდვითი საშუალებით ყოველი ლატაკის ქოხშიაც კი შეაღწია განათლების სხივმა. ბეჭდვითი ხელოვნების მამათ-მთავარმა იოჰანე გუტენბერგმა კარი გაუღო ხალხის გათვითცნობიერებას.

დასავლეთ ევროპაში, სასტამბო იარაღების გამოგონებამდე, ხელთნაწერს წიგნებში ყველგან „გოტიკურს“ (კუთხებიან-მწვეტებიანი ანბანი) ასოებსა ხმარობდნენ. გუტენბერგმაც თავის სტამბაში ამგვარი ყალიბები გააკეთა. რომ კარგად შეადარდეს, თითქმის არავითარი განსხვავება არ არის მაშინდელს ხელთნაწერსა და დასტამბულს ასოებს შორის.

პირველი სტამბა იტალიაში (ქ. სუბიაკოში) 1464 წელს გახსნა სვენგიესმა და პანარაისმა. მათ ჩამოახდეს რომაული ასოები და ამით დასტამბეს ლოკტანციის თხზულება. სვენგიესისა და პანარეცის შემოღებული ასოების ხმარება ისე გავრცელდა, რომ რამდენიმე წლის შემდეგ ვენეციელმა მესტამბემ, ფრანგმა იენსენომ უფრო შეაკეთა-შეალამაზა ეს ანბანი და ყველასათვის საადვილო სახმარად გახადა. ამ გვარი ასოების ხმარება გერმანიაში ეხლაც არის, რასაც სახელად ეძახიან „ანტიკვას“, ამგვარსავე მოყვანილობის ასოებს ფრანგები „romain“-ს უწოდებენ, ხოლო რუსები „ლათინურს“. „გოტიკური“ და „ლათინური“ მოყვანილობის ასოები საზოგადოდ, ყველგან არის გავრცელებული. ამჟამად გერმანიაში „გოტიკურს ასოებს უფრო ხმარობენ, ხოლო მთლად ევროპაში—„ლათინურს“.

წაწვენილი (курсивъ) ასოები გამოიგონა ვენეციელმა მესტამბემ ადოლფ მანუციემ. პირველი წიგნი ამ ასოებით დაისტამბა 1501 წელს ქალ. ვირგილიაში.

რადგან პირველ ხანებში ასოები მსხვილი იყო, წიგნები სულ ულამაზოდა ისტამბებოდა. შემდეგ რაც მეტი ხანი გადიოდა, თანდათან ამას ყურადღებას აქცევდნენ სხვა და სხვა მესტამბეები ჭ რაც შეიძლებოდა აპატარავებდნენ ხოლმე. ბოლოს იქამდე მივიდა, რომ „ნონპარელის“ ხომამდე დადგა. ასოების დაპატარავება უფრო იმან გამოიწვია, რომ გამოცემებში მეტი მასალა ჩატეულიყო და ქაღალდიც ნაკლები დახარჯულიყო, რაც ერთობ ბევრად ხელმისაწვდენი ყოფილიყო სიიაფის მხრივ.

პირველი სტამბა ვენეციაში დაარსა იოჰანე დე-სპირმა 1469 წ., საფრანგეთში (პარიზში) ულრიხ გერინგმა 1470 წ., ოცდა-ათი წლის შემდეგ პარიზში უკვე 66 სტამბა ამუშავდა. ჰოლანდიაში დირივ მარტენსინმა 1473 წ., ინგლისში ვილიამ კაკსტონმა 1774 წ., შვეიცარიაში 1468 წ., ნიდერლანდიაში 1473 წ., ისპანიაში და პორტუგალიაში 1474 წ., შვეციაში 1483 წ., დანიაში 1490 წ., ოსმალეთში 1490 წ., რუსეთში 1478 წ., საქართველოში ვახტანგ მეფემ 1709 წ.

ივ. ქიზიყელი.

ᲔᲠᲗᲔᲠᲘᲚᲘ ᲐᲛᲑᲔᲑᲘ

სოფელი მარტყოფი (გარე კახეთი). სოფ. მარტყოფში ახალი საკომლო სიით ითვლება 1022 კომლი მკვიდრი მცხოვრებელი. აქ არის ერთი სამინისტრო სასწავლებელი, ერთი სამრევლო, წვრილი სესხის ამხანაგობა, ბიბლიოთეკა-სამკითხველო და საფერშლო პუნქტი და ამასთან ერთად მრავალი სამიკიტნო დუქნები. ცხადია ამისთანა დიდს სოფელს, ორი ერთ-კლასიანი სასწავლებელი ვერ გაუძღვება, მაგრამ ვის ახსოვს სასწავლებელი და მისი ბედ-იღბალი კურთხეული სამიკიტნოების წყალობით. ყოველს კეთილს და სიმპატიურს დაწესებულებას აქ ბევრი დაუძინებელი მტერი ჰყავს და თუ დღეს არსებობს აქ ზემოდ ჩამოთვლილი დაწესებულებანი, ვაი მათ არსებობას. ვაი იმ პირთ, ვინც სათავეში უდგანან ამ დაწესებულებს, თუ სოფლის ყლაპიების დაკრულ ტაშზე და ფანდურზედ არ აჰყვნენ ჭ არ იფუნდრუკეს. ამისთანა თავხედობა მათ იფად არ დაუჯდებათ! საკმარისია გავიხსენოთ მამასახლისის ნიკო ბერიშვილის ტრაგიკული სიკვდილი და მღ. ა. ე—შვილის სახლზე თავდაცემა, რომ უტყუარი აზრი შეადგინოთ ამ სოფლის ბობოლებზე. თუ რომელიმე კეთილი საქმის დაწყება გინდათ ამ სოფელში, უწინარეს ყოვლისა უნდა თქვენი აზრი გაუზიაროთ იმ მძლავრ ბობოლებს, ვის ხელშიაც ამ სოფლის ბედ-იღბალის ჩარხი ტრიალებს, ვრცელი პროგრამა შეადგინოთ თქვენი მომავალი საქმისა და მიართვათ გასაცნობად. ისინი ჭნიშნავენ კრებას, რაიც გაიხსნება, რასაკვირველია ვახშმით ან სადილით. თუ თქვენი „ძაღარიჩი“ ნოყიერი გამოდგა და ამასთანავე თქვენი პროგრამა მოქმედებისა იმათს თავისუფალ პარპაშს სოფელში არ ეხება და უჯოხოთ სიარულს არ უკრძალავს, მაშინ დაუყოვნებლივ გეძღვევათ ნებართვა განზრახული მოქმედებისა. იმ პირობით კი რომ არ გაჰბედოთ და მათნი საქმენი საგმირონი არ გამომამზეგოთ. სამწუხაროა სწორედ ასეთი მოვლენა და ეს მწუხარება უფრო ორკეცდება მაშინ, როდესაც ცხადად ჰხედავ, რომ ამისთანა ვაჟბატონების ბანაკში იღებს მონაწილეობას არა უმეცარი გლეხი კაცი, არამედ ინტელიგენტიც. ავიღოთ აქაური ქსენონი, რომელსაც დღეს მთავრობა ინახავს თავის ხარჯით. 1902-ში გაისხნა აქ ქსენონი, რომლის შენახვა: ექიმის, ორი ფერშლის, ბებია-ქალის, მოსამსახურის, სადგომის ქირის გადახდა, წამლების მისყიდვა ჭ ზემოდ ჩამოთვლილ მოსამსახურეთა ჯამაგირების გადახდა იკისრეს მარტყოფის, ნორიოს, დიდ-ლილოს ჭ ახალ სოფლის საზოგადოებათ. მშვენივრად მიდიოდა ქსენონის საქმე, რომლის ექიმად მოწვეული იყო ბ. ნ. ი. იაგულოვი. მისმა დაუზარელმა საამსახურმა და ეანგარობამ დიდი ნდობა მოუპოვა ქსენონს და შეადგენინა უტყუარი აზრი მედიცინის მეცნიერებაზე გლეხკაცს; მაგრამ არც აქ მოისვენეს სოფლის ორფეხა თაგვებმა, მალე გამოუცხადეს ქსენონს ომი, უარი ათქმევინეს ქსენონის შესანახად ხარჯის გაღებაზე ხალხს და ძალაუნებურად უნდა დაკეტილიყო. კიდევ კარგი, გუბერნიის ექიმის ბ. ტ. ქიქოძის დახმარებით მთავრობამ დასტოვა ქსენონი ფერშლის პუნქტის სახელწოდებით და მისი შენახვა თითონვე იკისრა. მაგრამ არც ეხლა უსვენებენ ამ უბედურ ქსენონს და სცდილობენ ყოველივე ობა და მტერობა დაუკარგო ხალხის თვალში.

ეს მისსია უკისრიათ ორს ინტელიგენტს: ერთი ჰკუნავს ყოველივე ავადმყოფობას თუმც უწამლოდ—შელოცვით, მეორეკი წამლით. ეს წამალი გახლავთ ქა-ქინა. თუმცა ქსენონშიაც აქვთ ქა-ქინა, მაგრამ იქ ფერშლის მომზადებული ქინა-ქინა უვარგისია, ხოლო ამ ვაჟბატონის-ინტელიგენტის ქა-ქინა სწორედ უკვდავების წამალია: არ არის ისეთი ავადმყოფობა, რომელსაც მისი მიცემული ქინა-ქინა არა ჰკურნავდეს. მერე სულ იაფად ჰყიდის; რა სათქმელია, ორი ან სამი 8 გრანიანი პარაშოკი ღირს ერთ მოვლილი ქათმის დედალი, ოთხიან ექვს პარაშოკამდისინ ღირს ერთ ყოჩი ინდაური; სამ გრანიანი პარაშოკები ბავშვებისთვის ვარიებზედაც და კვერცხებზედაც შეიძლება. ხომ ჰხედავთ, როგორ ხელმისაწდომ ფასად ჰყიდის ეს ვაჟბატონი უკვდავების წამალს; მე მგონი არ არის ძვირი, არც თითონ დაუჯდება ამაზე ნაკლები; ქალაქიდან მოტანას და ერთი ათი წლის მოსამსახურის შენახვას, რომელიც ხან და ხან პროვიზორის თანამდებობას ასრულებს, კარგად იცით ხარჯი უნდა. წამლის ფასს ფულად არ იღებს, რადგანაც საწყალი გლეხი კაცი ეცოდება და ისევ 20 კ. და 30 კ. ფულის მაგიერ ართმევს ინდაურს და ქათამს, რომელიც მას ულირს ერთი ხუთად წამლის ფასზე მეტი. რა ჰქნას, გულჩვილი, გულ-კეთილი და საწყალი გლეხკაცის შემბრალებელი არის და ეს ყოველივე თავისი გულკეთილობით მოსდის!

აი ამისთანა ვაჟბატონები პარაშობენ ამ უბედურს სოფელში და თავიანთ ჯიბისთვის ყოველს ღონისძიებას ხმარობენ ქსელში გაბაბ უმეცარი გლეხ კაცი და თუ მათ ვინმე თვალები აუხილა და მათი ოინები აუწყა, ვაი მათი ბრალი, ძალიან მალე და უხვადაც დაჯილდოვებენ.

აქ, თანახმად მთავრობის წინადადებისა, აპირობენ ფოსტის განყოფილების გახსნას, თუ ხელი არავინ შეუშალა. ადგილობრივმა ინტელიგენციამ კერძოდ მახლობელი ფოსტის სადგურიდან გაზეთების და წერილების გადასატან-გადმოსატანად დაიქირავა კაცი თვეში ხუთ მანეთათ. ამ ჯამაგირის გადასახდელად თითო კაცს—ინტელიგენტს ხვდება 30 კაპ. თქვენში. წარმოიდგინეთ მკითხველო, ამ უცნაურს სოფელში ერთმა ინტელიგენტმა უარი განაცხადა ფულის გადახდაზე იმ მოსაზრებიდ, რომ მას წერილები არ მოსდის ფოსტით არავისგან და გაზეთებთან კი მწყრალად არის...

წვრილი სესხის ამხანაგობის საქმე ძალიან კარგად მიდის, როგორც ვიცი სარწმუნო წყაროებიდან; დღეს ითვლება 664 წევრამდე, სესხად გაცემული ფული თავის დროზე შემოაქვთ და ჯერ არ ყოფილა მაგალითი ამხანაგობის გამგეობას მიემართოს სასტიკი ზომისთვის ვალის გადასახდელად. მაგრამ არ ეპატიება გამგეობას იმისთანა შეცდომა, როგორიც მას ჩაუდენია: ოთახი, რომელშიაც მოთავსებული არის ეს ბანკი, როგორც აქ გლეხები ეძახიან, არის სასმელების დუქნის გვერდით და ყოველივე სესხის გამტანი ფულის მიღების უმალვე მედუქნეს აძლევს „სიფთას“ და ხან და ხან ისე გაერთობა, რომ შინ მესამედიც ვეღარ მიაქვს იმისი, რაც მან სესხი მიიღო. კარგს ინებებდა გამგეობა, რომ ამისთანა მახისგან მოეშორებინა ეს დაწესებულება. სწორედ ამისთანავე ხიფათიანს ადგილას მოუთავსებიათ ეს დაწესებულება მახლობელს სოფელშიაც, ნორიოში. ვურჩევ ორივე სოფლის ამხანაგობის გამგეობას რაც შეიძლება მალე მოაშორონ ამისთანა საფრთხეს.

აკრიანელი.

აბჟუვა (კოთილის მაზრა) სოხუმის ოლქისა). აბჟუვაში რამდენიმე ყაჩაღია („აბრაგები“) ტყეში გავარდნილნი და ემალებიან მთავრობას. იმათგან ორი, ერთი ჰაით ძაფშიფა (ძეფიშვილი) მოჰკლეს, მეორე ლ. ზვანბაია დაიჭირეს.

სხვა მხრივ გიორგობის თვემდე ძალიან იშვიათად ხდებოდა ხოლმე აქეთკენ ქურდობა, მაგრამ ამ გიორ-

---

სრულ განსხვავებას რუხაძისა და შანშვიაშვილის შემოქმედების შორის, დავინახავთ, რომ სიყვარული თუმცა ორივე შემთხვევაში განუხრიელებელია, მაგრამ მათი „უბსკრული“ სულ სხვა და სხვა გვარია; პირველი რეალური და ობიექტიურია, ხოლო მეორე კი სუბიექტიურ-ფსიხოლოგიური. მეორეს ტრაგიზმი უფრო ღრმა არის და ამიტომაც იგი პირველის შემდეგ იჩენს თავს... ამ რიგად რუხაძის გზას შანშია ვილი და გრიშაშვილი აგრძელებენ.

3.

რუხაძეს სტანჯავს მარტოობა და სევდა; მას უსატრფოოდ ცხოვრება არა სწამს, მაგრამ საინტერესო ის არის, რომ მომქმედად მხოლოდ თავისი თავი მოაქვს და სატრფოს არავითარ როლს არ აწერს სიყვარულის განხორციელებაში; ეს ასეც უნდა იყოს, რადგან თავისი სატრფო მას ბოროტ ძალებისაგან დამონებულად მიაჩნია და განა ასეთ ყოფაში მშვენიერებას მოეთხოვება მოქმედება და ბრძოლა?!..

მეორე გვარი თვისება სატრფოისა (ამ შემთხვევაში სატრფოს ვგულისხმობთ, როგორც პოეტის იდეალის სიმბოლოს) გამოხატულია მის განსაზღვრულებაში... მასში პოეტის სულისათვის საიდუმლო და აუხსნელი არა არის-რა; მან იცის, რომ ეს სატრფო იქნება ნათელის მფრქვეველი, შვებისა და ბედნიერების მომნიჭებელი; ყოველგვარი თვისება ამ სატრფოისა პოეტისათვის ახსნილი და განმარტებულია და ამიტომაც იგი ეჭიდვის იმ დაბრკოლებებს, რომლებიც ამ სატრფოსკენ, ე. ი. სრულ ბედნიერებისაკენ, არ უშვებენ.

მიჰფრინავს სატრფოსაკენ პოეტი, მაგრამ „გზას უკრავს ბოროტი სული, ურცხვად უთითებს ბორკილებზე!!..

„ოჰ როდის“, ამბობს პოეტი, როდის დავამსხვრევ იმათ,
რომ თავისუფლად გავინავარდო,
შენთან მოვფრინდე გადაგეხვიო,
ჩემო ედემის ია და ვარდო!“

იხ. ლექსი—„სატრფოს“.

ამავე სათაურით—„სატრფოს“ პოეტ რუხაძეს დაუწერია კიდევ მეორე ლამაზი ლექსი; ეს უკანასკნელი, ასე ვსთქვათ, პოეტის „Credo“-ს სრული გამომსახველია, მასში სავსებით სთქვა პოეტმა ის, რასაც ემსახურება და რაცა სწამს; აღწერა მისი ბედიც და ჩანგის თვისებაც. პოეტს მუდმივი ოცნება აუსრულდა; მიაღწია მას, რასაც ასე გატაცებით ელტვოდა, იხილა სატრფო და „გრძნობად ქცელი გვერდით ამოუდგა მას“, ამ წუთებში მას **არც იჭვი იპყრობს, არც უკმაყოფილების ნასახი ამჩნევია,** მას სწამს, რომ **იდეალი აბსოლიუტურად განხორციელდა რეალობაში,** იგი ბედნიერი და კმაყოფილია:

„ბოლო არ უჩნდა“, ამბობს პოეტი, „ჩემს აღტაცებას,
ხან გეხვეოდი ბროლის ყელზედა,
ხან გიმღეროდი ქებათა-ქებას!..“

პოეტის სულის კვეთებას ბუნებაც მიმხვდარა და ისიც იზიარებს ამ სულის ლხენას და ზეიმს:

„წყარო, ჩუხჩუხით ჩამომდინარე,
შხეფებით რწყავდა უხვად მიდამო,
და ბიბინებდა მთლად არე-მარე!“

მაგრამ ამ პოეტის ნეტარებას და ზეიმს აღარ დასცალდა, იგივე ბოროტი ძალა, იგივ სატანა, რომელიც მას მუდამ ეღობებოდა ამ გზაზე და რომლის დაუძინებელი მტერი იყო პოეტი, იგივე უხეში ძალა უმსხვრევს პოეტს ბედნიერებისა და ოცნების კოშკს; აქ ბრძოლა იყო, მუდმივი და დაუცხრომელი ბრძოლა; ჯერ პოეტმა გაიმარჯვა და სატრფოს მოეხვია ყელზე, დასტკბა ნეტარებით; შემდეგ „შეშურდა ბოროტ ბელზებელს, ჯოჯოხეთური იხმარა ძალი და სატრფო ცხრაკლიტულში გამოამწყვდია, ეხლა პოეტი დამარცხდა, მაგრამ ეს დამარცხება მხოლოდ წუთიერ, წარმავალ ნაღველს მოჰგვრის პოეტს, წარმავალია ნაღველი, იმიტომ რომ ამ „სევდის ჰანგში ჩაქსოვილია იმედი, რწმენა,

„რომ, სატრფოს ხილვით აღტაცებული,
ნატვრა ასრულებულ-ყო ბედისა,
ბედნიერ-ყო ბედ-ნაბედისა!“

ეს ბოლო ორი სტროფა ეკუთვნის ბ. ტ-ტ.

*) იხ. კრებული „თაიგული“, გვ. 47.

კვლავ მიეცემა აღმაფრენასა
და მის საქებრად, სადიდებლად
აამუსიკებს ტკბილად ენასა“!

ამ ლექსზე განგებ შევჩერდით დიდხანს, რადგან მასში გამოსახულია სიმსწორით პოეტის რწმენა და იდეალი; რუხაძე ჰუდამ ამ გზით მიდიოდა და მუდამ ამას იმეორებდა სხვა და სხვა სახითა და ვარიაციებით. აქ, როგორც დავინახეთ, პოეტს შესაძლოდ მიაჩნია მისწვდეს სატრფოს და **სრულის** ბედნიერებით დასტკბეს, ამ დიად მიზნის განხორციელებას ხელს იშლიან უარყოფითი პირობები, სიმბოლიურად ბელზებელის სახით გამოხატული, საჭიროა პოეტმა შემუსროს ბოროტი სული, რომ მისთვისა და მისებრ ჩაგრულთათვის იმედის მზე აღმობრწყინოს, მოავლინოს დიადი სატრფო... და მას იმედიცა აქვს ამისი, ღრმად სწამს, რომ ეს სრული ბედნიერება დამყარდება კაცთა შორის.

(დას: რული იქნება)

აკაკი პაპავა.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

...ბის ...ში მოულოდნელად გა... ...ლა ...ამოსვლეთ აბჟუვაში ქურ... ...ბა. ...ტკვარჩელში ხ. თარბაიას ...ჰპარს ...ორი ცხვარი, სეით თარ... ...ს ...ითი ძროხა, გერ. დელბაიას ...ოფში, ...ხენი, ვ. ხარჩილავას ...ბარი, ქვრივ მუნაისას ...ძროხა, ს. გუფში (სხვა საზოგა... ...ებია) კაკუ აშუბაიას მოჰპარეს ...ენი. ს. აკვასქში (კიდევ სხვა სა... ...ოგადოებაა) ან. დოლბაიას მოჰპა... ...ს ...ენი.

...ამაეე. გიორგობის თვეს ს. გუფში ...ხდა შემდეგი საყურადღებო შემ... ...ვენ. ...ლები იაქ. საბჭვიას ქალი... ...ოთაეის ნებით, მაგრამ დედმა... ...ა ...ნათესავების დაუკითხავად, ...ყვა ...ოლად გლეხს ჭიქინ გაბე... ...ას. ...ალის ...ძმა გამოეკიდა და, ...ოდგან ...ის წამყვანი გაბელია ვერ ...ა. ...ამ უკანასკნელის ...ძმა შემოა... ...ა ...ოხით თუ წალდით. დამნაშა... ...ა ...მისი მშვილელი დაჭერილია ...ა. ...ამოძიებაც სწარმოების.

...ს. ...ფ ...ქვეშ ...ქრისტიანობის აღმა... ...ენელ ...საზოგადოების სკოლაში 21 ...ოს ...ალიტერატურო ...ალამო ...ოგამართული. ...ალამოზე მო... ...ენ ...ეყენენ ბავშვების მშო... ...ლები ...ა ...საზოგადოების წარმომა... ...ენელნი. ...ალამომ ...კარგად ...ჩაიარა ...ა ...საზოგადოებაც ...კმაყოფილი დარ... ....მადლობის ...ერსნი არიან ამ სა... ...ის ...მოთავე ...მასწავლებელნი თ. ...შბაია ...ა ...განსაკუთრებით ...უფროსი ...ასწავლებელი ...ა. ...ჩიკვატია. ...აგრედვე ...ე. ...ა. ...საჯაია ...ა ...ს. ...აკვასქის ...საეკლ. ...კოლის ...მასწავლებელი ...ელ. ...ანჩბა... ...ე.

...კოდორის ...ნაწილის ...უფროსმა 12 ...ბ ...გ...ორგ. ...რიცხვით ...შემდეგი ...ცირ... ...ულ. ...მიწერილობა ...დაუბზავნა ...თავის ...ელქვეით ...მამასახლისებს ...თანახმად ...ოხუმის ...ეპისკოპოზის ...მიწერილობ... ...ისა.

„...მოგიწერთ ...ნაწილის ...მამასახლისებს ...აუ...ანებლივ ...მომახსენოთ ...ხოლ... ...ე ...თითოეული ...შემთხვევა, ...როცა ...ოფლის ...ეკლესიებში ...მღვდელ-მსა... ...ურება ...არ ...შესრულდება ...კვირა-უქ... ...ებსა ...და ...სამეფო ...დღესასწაულებში, ...გრეთვე ...თუ ...ასეთ ...მოვლენას ...ალაგი ...ქონდა ...სადმე ...საზოგადოებაში, ...რი... ...ი ...იყო ...გამოწვეული ...მიზეზი ...მღვდელ ...სახურების ...შეუსრულებლობისა. ...ამა... ...თან ...წინდაწინ ...გაფრთხილებთ, ...თუ ...რომელიმე ...მამასახლისი ...არ ...შეასრუ... ...ებს ...ამ ...ჩემს ...მოთხოვნას, ...მას ...ჩემის ...არდგენით ...დაედება ...დისციპლინარ. ...ასჯა.

...ს. ...ტკვარჩელში ...სწარმოებს ...მამუ... ...ების ...გამიჯნვა ...და ...ამ ...სოფელში ...გა... ...ეფუხულიდან ...მუშაობს ...სამი ...მიწის ...ზომელი. ...იმათ ...მოქმედებაზე ...ჩვენ ...კუდი ...არაფერი ...გვესმის, ...მხოლოდ ...რ ...შეგვიძლია ...ერთ ...გარემოებას ...არ ...ივაქციოთ ...ყურადღება. ...მთელი ...ამ ...ნის ...განმავლობაში ...ეს ...მიწის ...მზო... ...ელები ...დღისით ...სოფლის ...ხარჯზე ...რ...ან, ...ე. ...ი. ...სადილს ...სჭამენ ...სოფლე... ...ლებთან ...უსასყიდლოდ. ...თითოეული ...ნის ...მზომელი ...ცალცალკე ...მუშა... ...ობს ...ამიტომ ...სტუმართ ...მოყვარე ...ფხაზმა, ...ერთ ...კაცს ...რომ ...სადილი ...ქამოს, ...ეს ...მისთვის ...დიდ ...სიძნელეს ...ერ ...წარმოადგენს. ...მაგრამ ...ძნელი ...აი ...ა ...არის. ...მიწის ...მზომლებს ...თან ...ახლა... ...ან ...სოფლიდან ...ამორჩეული ...კეთილ ...ინდისიერები, ...რომლებსაც ...აქ ...დე... ...ეუტატეშს ...ეძახიან, ...საზოგადო ...მი... ...ების ...ზედამხედველები, ...ნაპასახლისი ...ან ...მისი ...თანაშემწე, ...მუშები ...და ...სხ. ...ასე ...რომ ...თითო ...მიწის ...მზომელთან ...ყოველ ...დღე ...დადის 15—25 ...კაცი. ...ამა... ...თში ...ურევიან ...ისეთებიც, ...რომლთაც ...სურვილი ...აქვთ ...სხვის ...ხარჯზე ...მაგრად ...ქამონ ...და ...სვან. ...ამიტომ ...დღეს ...ერთს ...ცნობებენა ...დილიდანვე, ...რომ ...მასთან ...ისადილებს ...მიწის ...მზომელი ...თავის ...მხლებლებით, ...ხვალ ...მეორეს ...და ...ამო... ...ენა ...პირთა ...გამასჰიძლება ...არც ...ისე ...ადვილია. ...ერთი ...რომ ...რამე ...საკლავს ...დაუკლავს, ...ახლა ...მეორე ...ცდილობს ...არ ...ჩამორჩეს ...პირველს. ...ხან ...გრძანე... ...ების ...კილოთი ...ეუბნებიან ...ვინმე ...გლეხს: ...საკლავი ...და ...ღვინო ...დაამზადეო. ...ამას ...ამბობენ ...მიწის ...მზომელთან ...მოსია... ...რულენი. ...ამ ...ზაფხულს ...გლეხ ...ხან. ...არიშბაიასთან ...მისულიყვნენ ...სადი... ...ლის ...საჭმელად. ...სირცხვილია, ...საზო... ...გადოებაში ...ყელი ...გამომეჭრება ...თუ ...გვარიანი ...პატივი ...არ ...ვეკიო, ...უფი... ...ქრია ...ამასაც. ...სახორცე (...საკლავი) ...ვერ ...ეშოვნა, ...მერე ...ამდგარა ...და (...ცო... ...ლის ...დაუკითხავად) ...ერთად ...ერთი ...მეწველი ...ძროხისათვის ...მოუშორებია ...ბო ...და ...დაუკლავს ...სტუმრებისათვის. ...ადვილი ...წარმოსადგენია ...მის ...შემდეგ ...გაჭირვება ...და ...უსიამოვნო ...ცხოვრება ...ამ ...ოჯახისა.

...საჭირო ...იყო ...ასეთი ...ხარჯი ...მთელს ...საზოგადოებას ...ეკისრნა.

...ბლეხი.

...სოფ. ...წიფა (...შორაპ. ...მაზრა). ...კი... ...დევ ...არ ...ისპობა ...უსამართლობა ...ინ... ...ტერესო ...ამბავი ...გამოაქვეყნეს, ...რო... ...ჩენს ...რკინის ...გზებზე. ...ჯერ ...იყო ...და ...სამგზავრო ...ბილეთები ...წიფის ...სად... ...ურზე ...იყიდებოდა ...არა ...მანძილის ...მი... ...ხედვით, ...ე. ...ი. ...ანგარიშობდნენ ...ფასს ...მიხაილოვიდან, ...როდესაც ...ყვირილ... ...ში ...ან ...დაბლა ...სადმე ...მიდიოდა. ...ამის ...გამო ...არა ...ერთი ...თხოვნა ...იქმნა ...გა... ...გზავნილი ...რკინის ...გზების ...სამმართვე... ...ლობაში, ...მაგრამ ...ამაოდ. ...ბოლოს ...სა... ...ზოგადოებამ ...მიჰმართა ...სახელმწიფო ...სათათბიროს 1908 ...წელს ...და, ...მგონია ...მისი ...წყალობით ...რკინის ...გზების ...სამ... ...მართველომ ...მოახდინა ...განკარგულ... ...ბა 24 ...ოქტომბრიდან 1909 ...წ. ...№ 354, 587, ...რომ ...ბილეთები ...ეძლიათ ...საკ... ...გურ ...წიფაში ...ზედმეტის ...გადაუხდე... ...ლად. ...ტარიფიან ...სადგურად ...ირ...ვლ... ...ბოდა ...ეს ...სადგური ...მხოლოდ ...ორ ...წელიწადს. ...ეხლა ...ისევ ...შესცვალეს, ...ბევრი ...ბილეთები ...არ ...იყიდებოა. ...დღეს ...სად. ...წიფა ...ჰყიდის ...ბილეთს ...მი... ...�ამდე ...და ...მოლითამდე ...ზედ... ...მეტის ...გადაურომეელად, ...რა ...დაშავა ...მგზავრმა, ...სხვაგან ...რო ...არ ...ძლევენ? (...ძლევენ ...მაშინ ...თუ ...ზედმეტს ...გადაი... ...ხდი), ...რიგია ...ამ ...უსამართლობას ...ჯე... ...როვანი ...ყურადღება ...მიექცეოდეს ...და ...ისევ ...„ტარიფი“ ...დაწესდებოდეს ...ამ ...სადგურში, ...როგორც ...ამ ...ორი ...წლის ...განმავლობაში ...იყო; ...თუმცა ...ძალიან ...არც ...მაშინ ...იყო ...საზოგადოება ...მად... ...ლიერი ...დაუდევნელ ...მოსამახურ... ...ებისა. ...მაგალითად, ...წიფა ...აძლევდა ...ბილეთს ...ყველა ...სადგურებამდის ...და ...ეს ...უკანასკნელნი ...არ ...იძლეოდნენ ...წიფამდე, ...სახელდობრ: ...ყვირილა, ...შორაპანი ...და ...ძირული.

...კ. ...ციცქიშვილი.

...პატარა ფელეტონი

როგორ გაჩნდა ქალის კოცნა.

(...ლეგენდა)

...შჩეკინა-...კუპერნიკისა.

...გაჩნია ...თუ ...არა ...დიდმა ...მაღადეგამ ...ქალი, ...ივიდა ...იგი ...შემქმნელთან ...და ...დ...ა...ის ...ნინაშე ...მოწიწებით ...გულ... ...ხელდ...ეფ...ლი.

— ...რისთვის ...გარჯილხარ ...ქმნილ... ...ბავ ...ჩემის ...სიყვარულისა? ...ჰკითხა ...მა... ...ღადეგამ.

...რისთვის? ...იმისთვის, ...რომ ...წილ... ...ში ...გამომაკელ, ...დიდებულო. ...შენ ...ისე ...დაჯილდოვე ...ჩემი ...ამხანაგი ...მამაკა... ...ცი: ...მიეცი ...შორს ...მფრეტელობა, ...რომ ...მაღალ, ...ცაში ...თვალი ...ედევნე... ...ინა ...ცხოველთათვის ...და ...ჩემი ...სილამა... ...ზით ...დამტკბარიყო; ...მიეცი ...ძლიერი ...მკლავი, ...რომ ...მოეწია ...მშვილდისარი ...და ...მე, ...სუსტი, ...დავეცი, ...დავეფარე; ...მიეცი ...სწრაფი ...ფეხი, ...რომ ...მოეარა ...საშოვარზე, ...მოენადირნა ...და ...დასას... ...ვენებლად ...ჩემთან ...მოეშურებინა; ...მე ...კი ...ყველაფერი ...ეს ...მომაკელ, ...მე ...რა... ...მე ...ისეთი ...განძი ...მინდა, ...რომ ...იგი ...მხო... ...ლოდ ...მე ...მეკუთვნოდეს.

— ...მხოლოდ ...შენ ...გეკუთვნოდეს!!. ...მერე ...როგორი ...უნდა ...იყვეს ...ეს ...განძი? ...ჰკითხა ...მაღადეგამ.

...ქალმა ...ნაღვლიანად ...გაიღიმა, ...თვა... ...ლი ...მაღლა ...მიაპყრო ...და ...დაიწყო:

— ...მე ...მინდა ...ის ...განძი ...მუდამ ...ჩანა... ...მქონდეს, ...მაგრამ ...ისე ...კი, ...რომ ...არც ...მისი ...ტარება ...დამჭირდეს, ...არც ...დამა... ...ლვა.

...რომ ...ის ...არაფერი ...ღირდეს—...და ...მთელ... ...ქვეყნის ...განძეულობაზე ...ძვი... ...რფასი ...იყვეს.

...რომ ...არვის ...შეეძლოს ...იმისი ...წარ... ...ტომეა, ...მე ...კი ...შემეძლოს ...მისი ...მიცემა ...რამდენიკა ...მსურს.

...რომ ...იგი ...აჯილდოვებდეს ...სი... ...ყვარულს ...და ...მის ...გამო ...იბადებოდეს ...შური ...და ...მტრობა.

...დასასრულ, ...რომ ...იგი ...იყვეს ...ნიშა... ...ნი ...ყველა ...ჩემ ...გრძნობათა, ...ჩემ ...გუ... ...ლისთქმათა, ...დარდისა ...გამქარვებელი, ...გვირგვინი ...მეგობრობისა, ...სიწმინდე ...დედობრივობისა ...და ...ნეტარება ...ნ... ...ყვარულისა.

— ...ეჰა, ...ვიცი ...რაც ...გინდა, ...უფხრა ...მაღადეგამ.

...და ...შ...ჰქმნა ...კოცნა.

...მას ...აქეთ ...კოცნა ...ქალის ...საკუთრე... ...ბას ...შეადგენს, ...იგია ...მისი ...საუკეთესო ...განძი, ...მისი ...ტკბილი ...მოძღვრება. ...ჰკოცნის ...და ...აჯილდოვებს, ...სთმობს ...თვისს ...თავს, ...ჰკოცნის ...და ...ინაზღაუ... ...რებს. ...მანვე ...ასწავლა ...კოცნა ...კაკო... ...ბრიობას.

...და ...ეხლა ...ტუჩებში ...კოცნა ...ნიშანია ...სიყვა...ულისა, ...შუბლში—...მფარველო... ...ბისა, ...ხელზე—...პატივისცემისა, ...ლო... ...ყაზე—...ერგებობისა, ...ხოლო ...თვალე... ...ბში—...სინაზ...სა.

...ყველა ...ჩემი ...კოცნა ...კი ...მხოლოდ ...შენ ...გეკუთვნის. **...გახი.**

...სნეა ...და ...სნეა ...ამბავი

...საოცარი ...წინასწარმეტყველება.

...პარიზის ...გაზეთებმა ...ფრიად ...საინ... ...ტერესო ...ამბავი ...გამოაქვეყნეს, ...რო... ...მელსაც ...დღევანდელ ...ომთან ...ფრიად ...მჭიდრო ...კავშირი ...აქვს, ...გერმანიის ...იმპერატორს ...ვილგელმ ...პირველს, 1829 ...წელს ...მაშინდელ ...განთქმულ ...ხი... ...რომანტ ...ქალისთვის, ...ლენორმანისა... ...თვის ...უკითხავს, ...როდის ...მომიხდება ...ბრძოლა ...ველზე ...ჯარის ...უფროსობა. ...ქალს ...უპასუხია: ...მიმდინარე ...წლას ...ჯამს ...მიუმატე ...მისი ...შემადგე... ...ნელი ...ციფრები ...და ...რა ...შედეგსაც ...მიიღებ, ...იმ ...წელს ...ებრძოლებო. ...მე... ...ფე ...დარ...ებ...ა ...ასრულა:

1849 + 1 + 8 + 2 + 9=1849.

...როგორც ...ვიცით, 1849 ...წ. ...ვილ... ...ჰელმ ...ჩ...ქრ...ი ...ბადენის ...საჰერცოგოს ...აჯანყება.

...მეორე ...კითხვა: ...როდის ...მოხდება ...ყველაზე ...თვალსაჩინო ...მოვლენა ...მის ...სამეფოში. ...პასუხი ...იგივე ...იყო:

1849 + 1 + 8 + 4 + 9=1871.

...ამ ...წელს ...გერმანიამ ...საფრანგეთი ...დაამარცხა.

...მეფე ...შეეკითხა, ...რომელ ...წელს ...მოვკვდებიო: ...პასუხად ...მიიღო:

1871 + 1 + 8 + 7 + 1 = 1878.

...ეს ...წინასწარმეტყველებაც ...ასრულ... ...და. 1888 ...წელს ...მეფე ...შეეკითხა: ...რო... ...მელ ...წელს ...მოუხდება ...გერმანიას ...ია... ...რაღით ...ხელში ...დაიცვას ...თვისი ...მიწა... ...წყალია. ...პასუხი ...შემდეგი ...იყო:

1888 + 1 + 8 + 8 + 8 =1913.

...ეს ...მეოთხე ...წინასწარმეტყველება ...ასრულდება ...თუ ...არა, ...ამას ...მომავალი ...გვიჩვენებს.

...პეტერბურგი.

...გარეშე ...საქმეთა ...მინისტრმა, ...გაზე... ...თ...ის ...სიტყვით, ...ჩინეთის ...მთავრობის ...პროტესტი ...მიიღო ...მონგოლეთის ...დამოუკიდებლობის ...აღიარების ...გამო.

...როგორც ...იტყობინებიან, ...სინოდში ...ლაპარაკია ...აღძრული ...ლევ ...ტოლს... ...ტოის ...საფლავზე ...გარდახდილ ...პანა... ...შვიდის ...გამო. ...ამბობენ, ...პანაშვიდი ...გრაფ. ...სოფიო ...ტოლსტოის ...ნებართ... ...ვით ...გადუხდიათ. ...თუ ...გრაფინია ...ტო... ...ლსტოისა ...პანაშვიდის ...გადამხდელ ...მღვდელს ...არ ...დასასახელებს, ...ეკლესია... ...ნებიან ...ეკლესიიდან ...განდევნილ ...იქ... ...ნებაო.

...სევასტოპოლი.

...აქა ...ი...ალტაში ...საშინელი ...ნამქე... ...რებია. ...ზღვაზე ...დიდი ...ელვა.

...პარიზი.

...უკანასკნელი ...ბაპი ...ესპანეთის ...მეფის ...ალფონს 13-ისა ...მიუქმა-...მოქმას ...ეწ... ...ვივს. ...ამბობენ, ...მეფემ ...სურვილი ...გა... ...მოსთქვა ...სახელმწიფოში ...იმგვარად ...გილი ...დაიკიროს, ...როგორც ...რესპუ... ...ბლიკაში ...პრეზიდენტს ...უკირავსო.

...ბალკანეთის ...ომი

...დეკემბერი.

4 ...იანვარი.

...ათინა. ...მეფის ...გრძანებით ...ლადოხი ...დანიშნა ...მაკედონიისა ...და ...ეპირის ...ლაშქრის ...მთავარ-...სარდლად.

...სოფია. „...მირის“ ...ნობით ...მუსტა... ...ფა-...ფაშაში ...ფერდინანდ ...მეფის ...თავ... ...მჯდომარეობით ...სამხედრო ...თათბირი ...მოხდა. ...თათბირმა ...დადგინა ...განახ... ...ლოს ...მოქმედება, ...თუ ...დიდ ...სახელ... ...მწიფოთა ...და ...ბალკანეთის ...წინადადე... ...ბას ...ოსმალეთის ...მთავრობა ...უყოყმან... ...ოდ ...დასტოვებს.

„...მირი“ ...მეთ...ურ ...წერილში ...აქებს ...ლონდონის ...დელეგატთა ...გარდაუყვე... ...ტილებას, ...ულტიმატუმის ...წარმოდ... ...გენის ...გამო. ...ოსმალეთმა ...ორში ...ერ... ...თი ...უნდა ...აირჩიოს: ...ან ...ომი, ...ან ...ხავი. ...ბალკანეთის ...სახელმწიფონი ...ინგლი... ...სის ...და ...საზოგადოდ ...ევროპის ...პატ... ...ივისცემით ...ითქენდნენ ...აქამდე ...ოსმალ... ...თა ...ორნბაზობას.

...ბელგრადი. ...სერბიის ...გაზეთი „...პრეს... ...ბიურო“ ...იუწყება, ...რომ ...სამხედრო ...მინისტრი ...ბოიანოვიჩი, ...მთავარი ...შტა... ...ბის ...უთანხმოების ...გამო, ...სამსახური... ...დან ...გადადგა. ...მის ...ნაცვლად ...დაინიშ... ...ნა ...გენერალი ...ბოიანოვიჩი.

...ბელგრადი. ...სასტატისტიკო ...ცნობ... ...ბით ...საავადმყოფოში ...ომის ...განმავ... ...ლობაში ...დაჭრილი ...იყო 11,000 ...კაც... ...ავადმყოფი 9,000.

...პერბურგი, ...ბულგარეთის ...მე... ...რობა ...იუწყება, ...რომ ...მარმარილოს ...ზღვის ...ნაპირებში ...ნაღმებიანია ...ჩა... ...წყობილი.

...ათინა. ...ფილიპეადან ...იტყობინ... ...ბიან, ...რომ ...საბერძნეთის ...რაზმებმა ...დაიკიერეს ...ფლორინა ...და ...ახ... ...ლო-...მახლო 20 ...სოფელი.

...გაზეთებიდან.

...უიმედო ...მდგომარეობა.

...ლონდონი. ...მდგომარეობა ...უიმე... ...დოა. ...სამთა ...შეთანხმების ...სახელმწი... ...ფოთა ...ელჩებმა ...მოკვეთირეებს ...აცნო... ...ბეს, ...რომ ...ომის ...განახლება ...აუცილ... ...ებელია. ...თუმცა ...გერმანია ...და ...ავს... ...ტრია ...მიემხრნენ ...სახელმწიფოთა ...კო... ...ლექტიურ ...ნოტას, ...მაგრამ ...ჩუმად ...ი... ...ოსმალეთს ...აქეზებენ, ...დათმობის ...გზას ...ნუ ...დადგებიო. ...მშვიდობიანობის ...დამყარებას ...ხელს ...შეუწყობს ...მხოლოდ ...ადრიანოპოლის ...დამხობა. ...ბულგა... ...რეთი ...იძულებული ...იქნება ...რაიმე ...დაუთმოს ...რუმინეთს, ...რომლის ...მუქა... ...რაც ...უფრო ...ასერიგზულია, ...ვიდრე ...აქამდე ...ჰფიქრობდნენ, ...რადგან ...მას ...მხარს ...უჭერს ...გერმანია. ...სკუტარის ...საკითხში ...ავსტრიამ ...შეურიგებელი ...პოზიცია ...დაიკავა, ...რომელსაც ...გერ... ...მანიაც ...ემხრობა.

...თრაკიის ...ავტონომია.

...სოფია. ...ბევრს ...ლაპარაკობენ ...იმ ...ახალ ...პროექტს ...შესახებ, ...რომელ... ...ლიც ...მოგონილია ...ადრიანოპოლის ...საკითხის ...გადასაწყვეტად. ...ამ ...პროექტ... ...ის ...აზრით, ...ძველს ...თრაკიას ...ადრია... ...ნოპოლინად ...ეწოდება ...ფართო ...ავ... ...ტონომია ...დიდ ...სახელმწიფოთა ...მფარ... ...ველობით; ...ამრიგად, ...ოსმალეთსა ...და ...ბულგარეთს ...შორის ...გაკეთდება ...საფა... ...რი ...და ...აღარც ...ეს ...უკანასკნელი ...იქ... ...ნება ...იძულებული ...რაიმე ...დაუთმოს ...რუმინეთს. ...სამაგიეროდ ...ბულგარეთი ...მიიღებს ...სალონიკს. ...ამ ...პროექტს ...ბულგარეთის ...სახალოდ ...და ...ძნე... ...ლად ...განსაორკიელებლად ...სცნობენ.

...ბალკანეთი და ...ევროპა

...დეკემბერი.

...ვენა. „...ერეს...პორტი“-ს ...სიტყვე... ...ბით, ...ჩერნოგორიაში ...მცხოვრები ...მა... ...ილტის ...თავარი ...თავ. ...პრენკბიბდო... ...ნი ...ენერგიულ ...აგიტაციას ...ეწევა ...ჩრდილო-...აღმოსავლეთი ...შეუერთოს ...მა... ...ჩერნოგორიას ...ან ...სერბიას, ...რადგანაც ...ალბანეთს ...დამოუკიდებელი ...ყოფნა ...არ ...შეუძლიან.

...პეტერბურგი. ...რუსეთის „...წითელ ...ჯვრის“ ...საზოგადოებამ ...ბალკანელ ...სოფლელთა ...სასარგებლოდ ...შესწირა 271.708 ...მან. 82 ...კაპ.

...სტამბოლი. ...დიდ ...სახელმწიფოთა ...ელჩებმა ...პორტას ...გადასცეს ...კოლექ... ...ტიური ...წინადადება. ...წინადადებაში ...ნათქვამია, ...რომ ...ადრიანოპოლი ...ოს... ...მალეთმა ...უნდა ...ბულგარეთს ...დაუთ... ...მონ ...და ...კუნძულთა ...საკითხი ...კი ...დიდ ...სახელმწიფოთ ...უნდა ...წარედგინოს ...გადასაწყვეტად. 5 ...იანვარს ...მინისტ... ...რთა ...საბჭო ...განიხილავს ...წინადადე... ...ბას.

...გაზეთებიდან.

...სახელმწიფოთა ...ჩარევა

...პეტერბურგი. ...ოფიციური ...ნო... ...ტის ...წარდგენა ...დიდ ...სახელმწიფოთა ...ელ... ...ჩეთის ...მიერ ...სტამბოლში ...კვლავ ...რამდენიმე ...დღით ...გადაიდო. ...ამის ...მი... ...ზეზად ...სამთა ...ავსტრიისა ...და ...სამთა ...შორის ...შეთანხმების ...სახელმწიფოთა ...უთან... ...ხმოების ...სთვლიან, ...რომელიც ...ეგეის ...ზღვის ...კუნძულთა ...საკითხისგანაა ...გა... ...მოწვეული. ...ამს ...გარდა ...ნოტის ...წარ... ...დგენს ...აუოვნებს ...ის ...გარემოებაც, ...რომ ...სახელმწიფოთა ...წინადადების ...ფორმულა ...ორ ...ადგილს ...მუშავდები... ...და: ...ლონდონსა ...და ...სტამბოლში; ...როდესაც ...სტამბოლში ...ყოფ...ნ...ებს ...მოვიდათ ...ლონდონის ...ფორმულის ...ტექსტი, ...იგი ...მათ ...ეაკლი ...კილოთი ...დაწერილი ...ეჩვენათ ...და ...სთხოვდნენ ...თავის ...მთავრობას, ...შეეცვალათ ...ნო... ...ტის ...შეუფერებელი ...კილო. ...მოლაპა... ...რაკების ...შემდეგ ...დიდმა ...სახელმწი... ...ფოებმა ...გადაწყვიტეს: ...ნოტის ...ში... ...ნაარსი ...განსაზღვროს ...მხოლოდ ...იმ ...რჩევა, ...რომელიც ...ადრიანოპოლის ...დეპუტ...ტებს ...მიეცეს; ...მაგრამ ...ნოტაში ...ამასთანავე ...მოხსენებული ...იქნება, ...რომ ...თუ ...ოსმალეთი ...დასთმობს ...ად... ...რიანოპოლს, ...სახელმწიფოები ...ეცდე... ...ბიან ...შაჰმადიანების ...სიწმინდეთა ...და... ...ცვას ...ამ ...ქალაქში. ...საერთო ...აზრი ...ისეთია, ...რომ ...ოსმალეთი ...უარჰყოფს ...სახელმწიფოების ...რჩევასო.

...ბულგარეთი და ...რუმინეთი.

...პეტერბურგი. ...ბულგარეთისა ...და ...რუმინეთისადმი ...ეკიდებულება ...ისე ...გა... ...ფუ...ვდა ...ბოლო ...დროს, ...რომ ...სა... ...ერთ...ოდ ...ბანინ...ტრ ...ოდორეანუ ...პეტერბურგს ...მისვლა ...და ...რუსეთის ...ჩარევა ...ითხოვა. ...მხოლოდ ...რუსეთის ...ჩარევამ ...აიცილა ...ბალკანეთს ...თავიდან ...ახალი ...სისხლის ...ღვრა. ...პეტერბურ... ...გის ...დიპლომატიის ...აზრით, ...კომპენ... ...საციის ...საკითხი ...შესაძლებელია ...ბულ... ...გარეთს ...სასარგებლოდ ...გადაწყვე... ...ტილიყო, ...რომ ...ამ ...უკანასკნელს ...ტყუილ-...უბრალოდ ...არ ...გაეკიანურე... ...ინა ...რუმინეთსა...ნ ...მოლაპარაკება. ...ალბა...ნეთს ...დიპლომატია ...იძუ... ...ლებულ...ი ...იქნა ...ეძლოს ...ბუკარეს... ...ტის ...მაკედონეთს: ...ანგარიში ...გაუწიე... ...ბ...ულ...ა...ნ...ეთ...ს ...ბ...ულ...ა...ნ...ეთ...ი ...ბ...ულ...ა...ნ...ეთ...ი ...ბ...ულ...ა...ნ...ეთ...ი

ბაასი გაიმართა გუნდის ღირსებანაკლულევანებაზე. თითქმის ყველა იმ აზრის იყო, რომ გუნდს ჯერ კიდევ გაწრთვნა სჭირია, „გაშალაშინება“ ჩვენებურად რომ ვსთქვათ, უფრო რიგიანი ხმების შეძენა, მაგრამ მაინც მადლობის ღირსია იმ დიადი მიზნისთვის, რომლისთვისაც იგი არ ზოგავს არც შრომას, არც ენერგიასო. მეორე განყოფილებაში იმღერეს მთიულური გლოვის სიმღერა „ვერ გაიგონეთ, ქართველნო“, სვანური „ლილე“, „გუშინ შვიდნი გურჯახელნი“, აღსდეგ, გმირთ-გმირო და „ინდი-ფრინდი“ გადაღ. ფ. ქორაძის მიერ. მაგრამ ყველაზე საინ*ერესო მესამე განყოფილება გამოდგა.

ღამის ხარში, ხეებ ქვეშ ცეცხლს შემოსხდომოდნენ და დღის უჯიათ ოფლის ღვრით წელგაწყვეტილნი თვალს ატყუებდნენ შრომისა შვილნი. ირაკლიანი. ივალების ფშვნეტით, ქექით, ღიღინით წამოიშალნენ და ცხოვრების უკუღმართობით დაწყლულებულ, ეძირო გულში ჩაგუბებული ვარამი „სოფლელი გლეხის შვილი ვარ“-ში გადმოანთხიეს. გულის მომწყვლელი, კაეშნიანი იყო იგი სიმღერა და უფრო სევდიანი, მგრძნობიარე ძმ. კავსაძეების ტკბილი სასმენი ხმა და აკი დარბაზიც იზიარებდა მათ სევდას, და თვისი კაეშანი დუმილით გამოეხატა. სევდიანი იყო მეფანდურის სიტყვებიც (გოძიაშვილი) რომელმაც კარგად დაუკრა ფანდური. მაგრამ ცხოვრების გეროგას გლეხი სამუდამოდ არ უბრის ქედს, ყველაფერი ღვთით დაწესებული ჭგონია. დღეს თუ ასეა, ხვალ უფალი მოწყალის თვალით გადმოამხედსო და დარდთან ერთად მხიარულობს კიდეც. აკი მოჰყვა სევდიან კილოს მხიარული „ლეკური“ ფანდურზე და გლეხებმაც მარჯვედ ჩამოუარეს. დამწუხრებულ გულს სევდის ბურუსი გადაეყარა, გამხიარულდა დარბაზიც და იცინოდა, იცინოდა ჯანსაღი სიცილით. ტაშის კვრას და „ვაშას“ ძახილს საზღვარი არა ჰქონდა.

შორს, შორს გაისმა წკრიალა „ურმული“, მოახლოვდა, მოახლოვდა.. სცენაზე გამოჩნდა ბ. ჯანდიერი. საზოგადოება ტაშის ცემით შეხვდა. ამას მოჰყვა მთიულური „ძლიერ სტიროდა“, „ზამთარი“ (ძმ. კავსაძენი), „მუმლი მუხასა“, კახური შობის სიმღერა „ალილო“ და სხვ. დასასრულ გლეხებმა დაჭკრეს სათამაშო და კვლავ ჩამოუარეს...

საზოგაოოებას სიმღერებიდან მოეწონა მეგრული „კუჩხა ბედინერა“, „ჩუხჩუხით ჩამორბოდა“ და „აღსდეგ, გმირთ-გმირო“ და ეს უკანასკნელი ორი გაამეორებინეს. მეორე განყოფილების შემდეგ საზოგადოების თხოვნით ძმ. კავსაძეებმა პროგრამის გარეშე შეასრულეს „ტრიო“-„ტურფავ, მოდი, ნუ ხარ მტრულად“. საზოგადოებამვე სთხოვა გუნდს ემღერა კახური „მრავალჟამიერი“, მაგრამ აქ გუნდმა საკმაოდ მოიკოჭლა, უეცველია დაღლილობისა გამო. ყოველ განყოფილების შემდეგ ბ. მიხ. კავსაძეს რამდენიმეჯერ იწვევდნენ და მხურვალე ტაშისცემით აჯილდოებდნენ. კონცერტს მოჰყვა „ლეკური“. საზოგადოება გვიან დაიშალა ფრიად ნასიამოვნები.

ვუსურვებთ გუნდს თვის დიად მიზნის პირნათლად შესრულებას და უფრო მეტს შრომასა და ენერგიასა.

ს—გ.

P. S. მდაბიო ხალხი გუულნაკლული დარჩა, რომ ბილეთებისთვის დიდი ფასები დაედოთ, თუმცა ისიც უნდა აღენიშნა, რომ ხალხი მეტი ვეღარ დაეტეოდმ, ვინაიდან დარბაზი პატარაა. ს.

რედაქტორ-გამომცემელი
ა. ᲯᲣᲛᲑᲐᲫᲔ.

ᲡᲘᲠᲝᲚᲘᲜ „ᲠᲝᲨ“

უებარი წამალია, სიყაზბისა, ყივანა ხველისა, გულის შეხუთვისა ინფლუენციის შემდეგ სიროლინ „როში“ სპრბს დაწყებულ ფილტვების ანთებას. სასიამოვნო გემოსია, მადის მომყვანი. გავლენა აქვს დ ხანგრძლივ წამლობას ადვილებს **სიროლინ „როში“**

იშოვება ყოველ აფთიაქსა და სააფთიაქო მაღაზიაში.

66865

მოიკითხეთ უეცველად სიროლინ „როში“ ქარხნის თაისებურ გასახვევით. 1003

ᲧᲐᲠᲘᲡᲙᲔᲜ: ᲡᲐᲮ.-ᲡᲐᲑ. № 6|5, საღ. 8 ს. 10 წ. **ᲑᲝᲠᲯᲝᲛᲘᲡᲐᲙᲔᲜ: ᲡᲐᲮ.** № 9/10 ნ, ნაშ. 3 ს. 17 წ.

ᲢᲤᲘᲚᲘᲡᲨᲘ ᲛᲝᲓᲘᲡ.

ᲑᲐᲥᲝᲓᲐᲜ. ᲜᲐᲠᲔᲕ. № 107, ღამ. 3 ს. 8 წ. **ᲡᲐᲮ.** № 5, ნაშ. 3 ს. 46 წ. **ᲡᲐᲤ.** № 3, დილ. 9 ს. **ᲩᲘᲥᲐᲠ.** № 1, საღ. 9 ს. 10 წ. **ᲡᲐᲮ.-ᲡᲐᲑ.** № 7, დილ 11 ს. 55 წ.

ᲑᲐᲗᲝᲛᲘᲓᲐᲜ: ᲡᲐᲮ. № 12, დილ. 8 ს. 50 წ, **ᲡᲐᲤ.** № 4, ღამ. 11 ს. 32 წ. **ᲡᲐᲮ.** № 6, საღ. 5 ს. 56 წ. **ᲜᲐᲠᲔᲕ.** № 106, დილ. 5 ს. 15 წ.

ᲔᲠᲔᲕᲜᲘᲓᲐᲜ: Ს ᲮᲐᲑ. № 83|7, აღ. 5 ს 28 წ **ᲧᲐᲠᲡᲘᲓᲐᲜ: ᲡᲐᲮ.-ᲡᲐᲑ.** № 65, ნაშ. 1 ს. 28 წ. **ᲯᲣᲚᲤᲘᲓᲐᲜ: ᲡᲐᲮ.** № 43, დილ. 8 ს.

ᲑᲝᲠᲯᲝᲛᲘᲓᲐᲜ: ᲡᲐᲮᲐᲚ. № 9|10 ნ, დილ. 11 ს. 22 წ.

ᲛᲘᲮᲐᲘᲚᲝᲕᲘᲓᲐᲜ ᲡᲣᲠᲐᲛᲨᲘ: ᲡᲐᲮ.-ᲡᲐᲑᲐᲠᲒ. № 61, ღამ. 2 ს. 18 წ. **ᲡᲐᲮ.-ᲡᲐᲑ** № 63, დილ. 5 ს. 30 წ. **ᲡᲐᲮ.-ᲡᲐᲑ.** № 65, ნაშ. 12 ს. 48 წ. **ᲡᲐᲮ.-ᲡᲐᲑ.** № 67, ნაშ. 3 ს. 13 წ. **ᲡᲐᲮ.-ᲡᲐᲑ.** № 69, საღ. 7 ს. 53 წ. **ᲡᲐᲮ.-ᲡᲐᲑ.** № 71, საღ. 9 ს. 20 წ.

ᲡᲣᲠᲐᲛ.-ᲓᲐᲜ ᲛᲘᲮᲐᲘᲚᲝᲕᲨᲘ: ᲡᲐᲮ.-ᲡᲐᲑᲐᲠ. № 60, ღამ. 1 ს. 22 წ. **ᲡᲐᲮ.-ᲡᲐᲑ.** № 62, დილ 4 ს. 38 წ. **ᲡᲐᲮ.-ᲡᲐᲑ.** № 64, დილ. 7 ს. 8 წ. **ᲡᲐᲮ.-ᲡᲐᲑ.** № 66, ნაშ. 1 ს. 15 წ. **ᲡᲐᲮ.-ᲡᲐᲑ.** № 68, საღ: 6 ს. 38 წ. **ᲡᲐᲮ.-ᲡᲐᲑ.** № 70, საღ 8 ს. 26 წ.

ᲥᲣᲗᲐᲘᲡᲘᲓᲐᲜ ᲠᲘᲝᲜᲨᲘ: ᲡᲐᲮ. № 77, დილ 5 ს. 28 წ. **ᲡᲐᲮ.** № 79, დილ. 10 ს. 14 წ. **ᲡᲐᲮ.** 1, ნაშ. 2 ს. 3 წ. **ᲡᲐᲮ.** № 83, ნაშ. 5 ს. 48 წ. **ᲡᲐᲮ.** № 85, ღამ. 11 ს. 58 წ.

ᲠᲘᲝᲜᲘᲓᲐᲜ ᲥᲣᲗᲐᲘᲡᲘᲡ: ᲡᲐᲮ. № 76, დილ. 6 ს. 25 წ. **ᲡᲐᲮ.** № 78, დილ. 11 ს. 2 წ. **ᲡᲐᲑᲐᲚ.** № 80, ნაშ. 3 ს. 8 წ. **ᲡᲐᲮ.** 82, საღ. 6 ს. 55 წ. **ᲡᲐᲮ.** № 84, ღამ. 1 ს. 58 წ.

ᲥᲣᲗᲐᲘᲡᲘᲓᲐᲜ ᲨᲝᲠᲐᲞᲐᲜᲡ: ᲡᲐᲑᲐᲚᲮᲝ № 29/30, ნაშ. 5 ს. 23 წ.

ᲨᲝᲠᲐᲞᲐᲜᲘᲓᲐᲜ ᲥᲣᲗᲐᲘᲡᲘᲡ **ᲡᲐᲮ.** № 27|28, დილ. 8 ს. 30 წ.

ᲤᲝᲗᲘᲓᲐᲜ ᲡᲐᲛᲢᲠᲔᲓ. და **ᲥᲣᲗᲐᲘᲡᲘᲡ: ᲡᲐᲮ.** № 26, დილ. 6 ს. 6 წ. **ᲡᲐᲮ.** № 4 II, დილ. 11 ს. 9 წ. **ᲡᲐᲮ.** № 6, საღ. 5 ს. 1 წ. **ᲡᲐᲮ.** № 8 II, საღამ. 9 ს. 10 წ.

ᲡᲐᲛᲢᲠᲔᲓᲘᲓᲐᲜ ᲤᲝᲗᲨᲘ; ᲡᲐᲮ. № 3'II შუადღ. 1 ს. 57 წ. **ᲡᲐᲮ.** № 7 II. საღ 7 ს. 24 წ. **ᲡᲐᲮ.** № 5 II, საღ. 7 ს. 59 წ. **ᲡᲐᲮ.** № 25 I ნაშ. ს. 18 წ.

ᲑᲐᲗ ᲝᲛ.-ᲓᲐᲜ ᲥᲝᲑᲣᲚᲔᲗᲘᲡᲐ და **ᲜᲐᲢᲐᲜᲔᲑᲘᲡᲐᲙᲔᲜ: ᲡᲐᲮ.** № 18, ამ. 11 ს. 13 ს. **ᲡᲐᲮ.** № 14, ᲐᲘᲚ. 5 ს. 43 წ. **ᲡᲐᲤ.** № 16, ნაშ. 2 ს. 58 წ.

ᲥᲝᲑᲣᲚᲔᲗ.-ᲓᲐᲜ ᲑᲐᲗᲝᲛᲘᲡ: ᲡᲐᲮ. № 13, დილ. 7 ს. 4 წ. **ᲡᲐᲮ.** № 15, ღამ. 12 ს. 23 წ. **ᲡᲐᲮᲐᲚᲮ.** № 17, ნაშ. 5 ს. 47 წ.

ᲜᲐᲢᲐᲜᲔᲑᲘᲓᲐᲜ ᲑᲐᲗᲝᲛᲘᲡ: ᲡᲐᲮ № 17, ნაშუადღ. 5 ს. 20 წ.

ᲑᲐᲗᲣᲛᲘᲓᲐᲜ ᲥᲝᲑᲣᲚᲔᲗᲘᲡᲐ. ᲡᲐᲮ. № 18, ღამ. 1 ს. 13 წ. **ᲡᲐᲮ.** № 14, დილ. 5 ს. 43 წ. **ᲡᲐᲮ.** № 16, ნაშ. 2 ს. 58 წ.

ᲑᲐᲗᲝᲛᲘᲓᲐᲜ ᲜᲐᲢᲐᲜᲔᲑᲘ: ᲡᲐᲮ. № 16, ნაშუადღ. 4 ს. 24 წ.

ᲛᲘᲮᲐᲘᲚᲝᲕ.-ᲓᲐᲜ ᲑᲝᲠᲯᲝᲛᲘ: ᲡᲐᲮ. № 46, ნაშ. 3 ს. 8 წ. **ᲡᲐᲮ.** № 65, საღ. 9 ს. 14 წ. **ᲡᲐᲮ.** № 86, დილ. 5 ს. 25 წ.

ᲑᲝᲠᲯᲝᲛ.-ᲓᲐᲜ ᲛᲘᲮᲐᲘᲚᲝᲕᲨᲘ: ᲡᲐᲮ. № 36, ნაშ. 12 ს. 35 წ. **ᲡᲐᲮ.** № 55, დილ. 5 ს. 58 წ. **ᲡᲐᲮ.** № 76, ღამ. 12 ს. 41 წ.

ᲞᲘᲠᲓᲐᲞᲘᲠᲘ ᲛᲐᲛᲝᲛᲡᲕᲚᲐ ᲒᲐᲓᲐᲣᲯᲔᲓᲝᲛᲚᲐᲓ.

1) **ᲑᲐᲗᲝᲛᲘᲓᲐᲜ ᲞᲔᲢᲔᲠᲑᲣᲠᲒᲐᲛᲓᲔ** გაივლის ნიკიტოგვას, კურსკს, მოსკოვს, არის ერთი მიქსტო-ვაგონი I—II კლასისა და 1—მესამე კლასის, მატარებლების №№ 1/11 და 2/12. ყველა ბილეთები პლაცკარტებით.

2) **ᲑᲐᲗᲝᲛᲘᲓᲐᲜ ᲛᲝᲡᲙᲝᲕᲐᲛᲓᲔ.** გაივლის კოზლოვს და რიაზანს; 1 ვაგონი პირვ. კლასისა, 1 მეორისა და 3—მესამისა, მატარებლები №№ 5 და 6. 1 და II კლასი და მესამე კლასის ერთ ვაგონში ბილეთები პლაცკარტითაა, ხოლო მესამე კლასის ორ ვაგონში უპლაცკარტოდ.

3) **ᲢᲤᲘᲚᲘᲡᲘᲓᲐᲜ ᲠᲝᲡᲢᲝᲕᲐᲛᲓᲔ** ერთი ვაგონი I/II კლასისა, ერთიც მესამე კლასი ი, მატარებელთა ნომრები 1 და 2.

4) **ᲢᲤᲘᲚᲘᲡᲘᲓᲐᲜ ᲯᲣᲚᲤᲐ-ᲔᲠᲔᲕᲜᲘᲡᲙᲔᲜ** ერთი ვაგონი I/III კლ. და ერთიც მე-III კლასს, ატარებლის ნომრები 3 და 4.

ᲒᲔᲛᲔᲑᲘᲡ ᲛᲘᲛᲝᲡᲕᲚᲐ

(ᲖᲐᲛᲗᲠᲝᲑᲘᲗ)

15 ᲝᲥᲢᲝᲛᲑᲠᲘᲓᲐᲜ,

ᲨᲐᲕ-ᲖᲦᲕᲐᲖᲔ.

(დრო ტფილისის საათითაა აღნიშნული).

„ᲕᲐᲭᲠᲝᲑᲐ - ᲜᲐᲕᲝᲡᲜᲝᲑᲘᲡ“

საზოგადოების გემები.

ᲑᲐᲗᲝᲛᲘᲓᲐᲜ ᲒᲐᲓᲘᲡ:

1) პირდაპირი, **საფოსტო** გემი **შაბ.**, და **კვირ.**, ღამ. 2 ს. 58 წ.

ᲘᲠᲒᲕᲚᲘᲕ ᲛᲝᲡᲘᲐᲠᲣᲚᲔ:

№ 1. **ოთხშ.**—შუა ღამის 2 ს. 58 წ.

№ 2. **პარასკევს**, შუადამის 2 ს. 58 წ.

№ 1. **სახ., შაბათ.**, ნაშუადღ 2 ს. 58 წ.

№ 2. **ორშაბ.**, ნაშ. 2 ს. 58 წ.

ᲑᲐᲗᲝᲛᲨᲘ ᲛᲝᲓᲘᲡ:

ოდესიდან პირდაპირი, **საფ., პარ.** დილ. 6 ს. 58 წ.

ᲘᲠᲒᲕᲚᲘᲕ ᲛᲝᲡᲘᲐᲠᲣᲚᲔ:

№ 1. **ორშ.**, საღ. 9 ს. 58 წ.

№ 2. **ოთხშ.**, საღ. 8 ს. 58 წ.

№ 1. **სამგზ., პარ.** საღ. 8 ს. 58 წ.

№ 2. **კვირ.**, საღ. 6 ს. 40 წ.

ᲙᲐᲡᲙᲘᲘᲡ ᲖᲦᲕᲐᲖᲔ.

„ᲙᲐᲕᲙᲐᲖᲘ“ და **„ᲛᲔᲠᲙᲣᲠᲘ“**

საზოგადოების გემებისა.

ᲑᲐᲥᲝᲓᲐᲜ ᲒᲐᲓᲘᲡ:

კრასნოვოდსკს, ყოვ. დღე საღ. 4 ს. 40 წ.

ᲔᲜᲒᲔᲚᲡ პირდაპირი, **პარ.**, და **სამშაბ.**, ნაშუადღ. 4 ს 40 წ.

ᲘᲠᲒᲕᲚᲘᲕ ᲛᲝᲡᲘᲐᲠᲣᲚᲔ:

ᲐᲡᲢᲐᲠᲐᲡ, ᲮᲣᲗᲨᲘ ნაშუადღ. 5 ს. 25 წ.

ᲑᲐᲥᲝᲨᲘ ᲛᲝᲓᲘᲡ;

ᲠᲐᲡᲜᲝᲕᲝᲓᲡᲙᲘᲓᲐᲜ ყოველ-დღ. დილ. 9 ს. 40 წ.

ᲔᲜᲒᲔᲚᲘᲓᲐ ორშ. და პარ., დილ. 60 ს. 5 წ.

ᲐᲡᲢᲐᲠᲘᲓᲐᲜ კვირ., ირგვლ. მოს. დილ. ს. 44 წ.

ᲣᲤᲐᲡᲝ ᲡᲐᲥᲔᲛᲘᲡ ᲓᲐᲮᲛᲐᲠᲔᲑᲐ

ᲥᲐᲚᲐᲥᲘᲡ ᲡᲐᲑᲭᲝᲡ ᲔᲥᲘᲛᲔᲑᲘ.

ᲣᲑᲜᲔᲑᲘ

1—2 **გ. Ა. ᲒᲔᲓᲔᲐᲜᲘᲜᲘ** (სდგას ვერაზე, ოლგის ქუჩა, 22. ტელეფ. 592).

3—4 **Შ. Ი. ᲨᲐᲕᲘᲔᲠᲓᲝᲕᲘ** (ფეთხაინის აღმართზე, 1, ტელ. 6[illegible]9).

5—6 **Თ. Შ. ᲗᲐᲗᲘᲔᲜᲝᲡᲘᲐᲜᲘ** (ველიამინოვის, 4, ტელეფ. 680).

6—7 **Ш. Ａ. ᲛᲘᲥᲔᲚᲐᲫᲔ** (ავლაბარში, კახეთის ქ, 1, ტელ. 7[illegible]5).

8—9 **Ｎ. Ｄ. ᲮᲐᲢᲐᲡᲝᲕᲘ** (კუკიაში, ნიკოლოზოვის ქ. 7, ტელ. 715).

10, 11—12 **Ა. Ი. ᲨᲩᲔᲠᲑᲐᲜᲘᲜᲘᲡᲐ** (დიდუბეში, საგურამოს ქ. 5. ტელეფ. 71.

ᲥᲐᲚᲐᲥᲘᲡ ᲡᲐᲐᲕᲐᲓᲛᲧᲝᲤᲝᲔᲑᲘ

ᲛᲗᲐᲕᲐᲠᲘ—მუხრანი ქუჩა, 9.

ᲐᲚᲔᲥᲡᲐᲜᲓᲠᲘᲡᲐ—კახეთის ქ. № 15.

ᲡᲐᲠᲐᲤᲣᲜᲘᲡᲐ—ვორონცოვის ქ. 55.

ᲙᲣᲙᲘᲘᲡᲐ—ჩერქეზიშვილისა, 1—18.

ᲓᲐᲓᲣᲑᲘᲡᲐ—საგურამოს ქ. 5.

ქალაქის საბჭოს ექიმები მოვალენი არიან ღარიბ მცხოვრებთ უფასო საექიმო დახმარება აღმოუჩინონ ქალაქის საავადმყოფოებში და თვითონ ავადმყოფის ბინაზედაც ყოველმა თავ-თავის უბანში), თუ უბრალო ექიმი დილის 11 საათამდე მოიწვიეს, ვალდებულია იმ დღესვე ინახულოს ავადმყოფი, გარდა საჩქარო შემთხვევებისა, როცა დახმარება დაუყოვნებლივ უნდა მისცეს.

ᲡᲐᲡᲐᲜᲘᲢᲐᲠᲝ ᲔᲥᲘᲛᲔᲑᲘ

ᲣᲑᲜᲔᲑᲘ: 1, 2—9 **Თ. ᲤᲝᲛᲘᲜᲐ-ᲛᲝᲡᲘᲫᲔᲜᲘᲡᲐ** ვაკეში, საკუთარი სახლი, ტელეფ. 461).

მე-4 და რუსის ბაზარში **ᲭᲠ. Ლ. ᲭᲐᲚᲐᲜᲗᲐᲠᲝᲕᲘ** (სოლოლაკი, ამაღლების ქ. 517).

5—6 **Ი. Ш. ᲨᲐᲑᲚᲣᲓᲝᲕᲡᲙᲘ** (გრიბოედოვსკი, 10. ტელ, 645).

0, 11—12 **Ｚ. Ａ. ᲛᲘᲠᲐᲥᲚᲘᲕᲘ** (მიხეილის ქ., 174 ტელ. 327).

7—8 **Ｚ. Თ. ᲜᲐᲗᲘᲨᲕᲘᲚᲘ** (ვორონცოვის ძეგლთან, მონუმენტნი შესახვ. 5. ტელ. 487).

სასურველია, თვითონ მცხოვრებლები დაგვეხმარებოდნენ სასანიტარო წესიერების შემოღებაში და სადაც-კი ამ მხრივ უწესობას შეჰნიშნავენ—სახლებში თუ სხვა ადგილებში სასანიტარო მოთხოვნილებათა არღვევენ, ცუდს საჭმელ-სასმელს აკეთებენ და ჰყიდია, და სხ.— დაუყოვნებლივ ზემოდ დასახელებულ ექიმებს აცნობონ, წერილობითი განცხადებები ყველას შეუძლიან გარდასცეს ქალაქის სავაჭრო პოლიციის კანტორებში: ვერის მოედანზე. რუსის ბაზარში, თათრის მოედანზე, კახეთის მოედანზე, ავლაბარში რიყის ქუჩაზე, 54, ელისაბედის ქუჩა 56 და მალაკნის მოედანზე.

ᲒᲐᲜᲪᲮᲐᲓᲔᲑᲐᲜᲘ

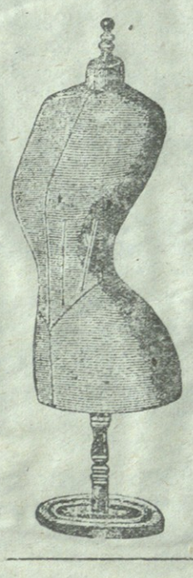

ᲛᲘᲡᲘᲡᲙᲠᲣᲚᲝᲗ ᲘᲧᲕᲔᲚᲐᲠᲘ ᲐᲮᲐᲚᲘ

ᲒᲐᲜᲘᲕᲘᲡᲔᲑᲘᲡ ᲓᲐᲒᲠᲔᲓᲕᲐᲡ

აგრედვე მანიკიურებასაც შემკვეთლის სურვილისამებრ.

ᲛᲘᲡᲐᲛᲐᲠᲗᲘ: ᲕᲔᲠᲘᲡ, ᲒᲐᲠᲓᲝᲡᲣᲚᲘᲡ ᲥᲣᲩᲐ, № 7. 1009.

ᲒᲐᲛᲝᲡᲣᲚᲘᲐ ᲓᲐ ᲘᲧᲘᲓᲔᲑᲐ

Ｉ. ᲒᲔᲓᲔᲕᲐᲜᲘᲨᲕᲘᲚᲘᲡ ᲞᲘᲔᲡᲐ

„ᲒᲐᲛᲪᲔᲛᲘ“

დრამა 3 მოქმედ. ფასი 25 კ.

ᲘᲛᲔᲠᲣᲚᲘ ᲨᲐᲛᲞᲐᲜᲘᲣᲠᲘ

ᲦᲕᲘᲜᲝᲔᲑᲘ,

ᲤᲘᲚᲘᲞᲔ ᲜᲘᲙᲝᲚᲝᲖᲘᲡ ᲫᲘᲡ ᲭᲔᲚᲘᲫᲘᲡᲐ ქუთაისში,

„ᲙᲝᲚᲮᲘᲓᲐ“ და **„ᲗᲐᲛᲐᲠᲐ“**

მოიპოვება გასასყიდად ტფილისში:

1) **ვაგზლის ქუჩაზე, ზ. დ. თოიძის სტუდენტონომიო მაღაზიაში** და

2) **მიხეილ. პროსპ. № 5, Ა. Ზ. ᲑᲔᲠᲔᲚᲐᲨᲕᲘᲚᲘᲡ ᲦᲕᲘᲜᲘᲡ ᲡᲐᲬᲧᲝᲑᲨᲘ.**

ფასები 1—20 კ. 1 50 მან. ფირმა დაჯილდოვებულია რუსეთის გამოფენებზე ერთი ოქროსი და ოთხი ვერცხლის მედლებით. 660

ᲡᲐᲕᲐᲭᲠᲝ ᲡᲙᲝᲚᲐ

ᲡᲐᲒᲣᲯᲚᲐᲚᲢᲠᲝ ᲙᲣᲠᲡᲔᲑᲘ

პეტერბურგის უმაღლეს კომერციულ სკოლის პროგრამით,

ᲘᲕᲐᲜᲔ ᲖᲐᲫ. ᲢᲔᲠ-ᲡᲢᲔᲤᲐᲜᲝᲕᲘᲡᲐ.

მეცადინეობა დაიწყება სავაჭრო სკოლაში 7 იანვარს. ხოლო კურსებისა—15 იანვარს. **მიხეილის ქუჩ. სახლი № 53.** 893.

დიდი ხნის გამოცდილი მკერავი ქალი

ᲕᲚᲔᲒᲣᲚᲝᲒ ᲡᲐᲙᲔᲠᲐᲕᲡ

ᲥᲐᲚᲔᲑᲘᲡᲐ და **ᲑᲐᲕᲨᲕᲔᲑᲘᲡ ᲙᲐᲑᲔᲑᲡ.**

საქმეს ვაბარებ სუფთად, საჩქაროდ, ძრიელ ნაკლებ ფასად. აგრეთვე **ვიყვან შეგირდებს**, ვასწავლი მორიგების დაგვარად.

მისამართი: ᲠᲐᲕᲐᲕᲐᲫᲘᲡ ქუჩა № 12 **ᲮᲝᲛᲐᲡᲣᲠᲘᲫᲔ.** 1603.

Დ. ᲖᲔᲡᲢᲐᲤᲝᲜᲨᲘ

ᲔᲥᲘᲛᲘ **ᲙᲑᲘᲚᲘᲡᲐ ᲑᲐᲑᲘᲚᲘᲜᲐ ᲪᲮᲐᲓᲐᲫᲔ**

იღებს ავადმყოფებს დღისით 9—3 ს. საღამოთი 5—7 ს. ასათიანის სახლში, საყდართან. 19

ᲔᲥᲘᲛᲘ ᲜᲐᲕᲐᲡᲐᲠᲓᲘᲐᲜᲘᲡ

ᲞᲘᲠᲕᲔᲚᲘ ᲞᲔᲠᲫᲝ

ᲡᲐᲛᲙᲣᲠᲜᲐᲚᲝ

დაარსებულია 1880 წელს

(ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ).

ᲐᲕᲐᲓᲛᲧᲝᲤᲝᲔᲑᲘᲡ ᲛᲘᲦᲔᲑᲐ ᲧᲝᲕᲔᲚ ᲓᲦᲔ ᲓᲐᲠᲓᲐ ᲙᲕᲘᲠᲘᲡᲐ.

ᲓᲘᲚᲘᲗ:

„606“ ᲓᲐ „914“

11—12 Ს. ᲨᲔᲨᲮᲐᲙᲣᲠᲔᲑᲐ

ᲙᲝᲜᲡᲣᲚᲢᲐᲪᲘᲣᲠᲐᲓ.

Ბ. Ა. ᲜᲐᲕᲐᲡᲐᲠᲓᲘᲐᲜᲘ; 11—12 ს. ქირურგიული, და ვენერიული (სიფილ.) ავად.

Ბ. Ｚ. ᲐᲖᲐᲡᲐᲠᲝᲕᲘ: 1—2 ს. ბავშვთა შინაგანი ავადმყ.

Კ. Ш. ᲩᲘᲥᲝᲕᲐᲜᲘ: 9½—10 ს. თვალისა, ზინაგანი და ნერვებისა.

Ｚ. Ი. ᲑᲐᲑᲐᲜᲐᲮᲝᲕᲘ: 10—11 ს. საბებიო ქალებისა და ბავშვებისა,

Თ. ᲢᲐ. Ш ᲣᲚᲐᲜᲘ: 10—12 ს. ყურისა, ცხვირისა და ყელ.ისა.

Ш. Ｚ. ᲐᲕᲔᲢᲘᲡᲘᲐᲜᲪᲘ: 11—12 ს. კანისა, სიფილისი, ვენერ., საშ. და ქირურგ.

Ａ. Ш. ᲙᲐᲠᲐᲑᲔᲢᲘᲐᲜᲪᲘ: 12—1 ს. მაწ. ანი საბავშვო და ყვავილის აცრა.

ექიმი ქალი **Ე. Ｎ. ᲐᲛᲑᲠᲣᲛᲝᲕᲐ-ᲛᲔᲚ** ქალ. ნა 1—2 ს. საბებიო დ. ქალების ავადმ.

ᲡᲐᲦᲐᲛᲝᲗᲘ:

Ш. Ｚ. ᲐᲕᲔᲢᲘᲡᲘᲐᲜᲪᲘ: 6—7 საათ.

ექიმი ქალი **Ｇ. Ｌ. ᲠᲔᲜᲘᲒᲔᲠ-ᲐᲠᲔᲨᲔᲕᲐ** 6—7 ს.

რჩევა-დარიგება 50 კაპ. ხელმოკლეთა ვის უფასოდ, კონსულტაციები და ოპერაციები მორიგებით.

სამკურნალოს დირექტორი მედიცინის დოქტორი **Ｂ. Ａ. Ｎ ᲒᲐᲒᲐᲠᲓᲘᲐᲜᲘ.** 1004

ᲡᲐᲛᲙᲣᲠᲜᲐᲚᲝ ᲒᲝᲒᲘᲠᲓᲘᲡ ᲐᲒᲐᲜᲝ

„ᲤᲐᲜᲢᲐᲖᲘᲐ“

ᲐᲮᲚᲐᲓ ᲛᲝᲙᲔᲗᲔᲑᲣᲚᲘ

ᲕᲝᲠᲝᲜᲪᲝᲕᲘᲡ Ქ. ᲢᲠᲐᲛᲕᲐᲘᲡ ᲚᲘᲐᲜᲓᲐᲒᲐᲜᲨᲘ

ᲙᲝᲛᲤᲘᲠᲢᲘ, ᲔᲚᲔᲥᲢᲠᲝᲜᲣᲚᲘ ᲒᲐᲜᲐᲗᲔᲑᲐ ᲒᲕᲐᲥᲕᲡ ᲡᲮᲕᲐ ᲤᲝᲡᲢᲘᲡ ᲜᲝᲛᲠᲘᲗ Დ. ᲐᲜᲗᲘᲡᲘᲡ ᲡᲐᲮᲚᲨᲘ, ᲡᲐᲧᲓᲐᲠᲗᲐᲜ.

ᲔᲚᲔᲥᲢᲠᲝᲜᲣᲚᲘ ᲒᲐᲜᲐᲗᲔᲑᲐ

ᲒᲕᲐᲥᲕᲡ ᲡᲮᲕᲐ ᲤᲝᲡᲢᲘᲡ ᲜᲝᲛᲠᲘᲗ Დ. ᲐᲜᲗᲘᲡᲘᲡ ᲡᲐᲮᲚᲨᲘ, ᲡᲐᲧᲓᲐᲠᲗᲐᲜ. 19

ᲛᲣᲮᲠᲐᲜᲘᲡ ᲙᲔᲠᲫᲝ

ᲡᲐᲛᲙᲣᲠᲜᲐᲚᲝ

ᲬᲚᲘᲡ ᲑᲝᲚᲝᲡ ᲓᲐᲛᲐᲚᲣᲚᲘ ᲤᲐᲡᲔᲑᲘ

ᲓᲦᲔᲗᲐ ᲓᲐᲛᲐᲚᲣᲚᲘ ᲤᲐᲡᲔᲑᲘ

ᲓᲘᲓᲘ ᲠᲐᲝᲓᲔᲜᲝᲑᲘᲗ

ᲓᲦᲔᲗᲐ ᲓᲐᲛᲐᲚᲣᲚᲘ ᲤᲐᲡᲔᲑᲘ

ᲓᲘᲓᲘ ᲠᲐᲝᲓᲔᲜᲝᲑᲘᲗ

ᲡᲐᲛᲙᲣᲠᲜᲐᲚᲝ

**ᲛᲣᲮᲠᲐᲜᲘᲡ ᲙᲔᲠᲫᲝ

სახალხო გაზეთი

№ 792 — სამშაბათი, 8 იანვარი 1913 წ. — № 792

განცხადების ფასი ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზე პეტიტით ფირს 15 კ., უკანასკნელზე 10 კ. სხვა ადგილებიდან კავკასიის ვარეშე მიღებულ განცხადებათა ფასი: სტრიქონი პეტიტით ტექსტის წინ 20 კ., უკან 10 კ. სამგლოვიარო განცხადების დაბეჭდვა პირველ გვერდზე თითო-ჯერ სადამოს 4 საათამდე ფირს 3 მ. 4 საათის შემდეგ მიიღება მხოლოდ თვით სტამბა „შრომა"-ში, მუხრანის ქუჩა, და ეღირება 4 მანეთი.

განცხადებანი იმ პირთა, ფირმათა და დაწესებულებათაგან, რომელნიც კავკასიის ვარეშე არიან, ან მთავარი კანტორები და განყოფილებანი აქვთ, მიიღება მხოლოდ სავაჭრო სახლის ლ. და მ. შეტცლ და ამხ.-ბის განცხადებათა ცენტრალურ კანტორაში მოსკოვში, მიასნიცკის ქ., ს. სიტოვისა და მის განყოფილებებში: პეტერბურგში—მორსკაია 11, ვარშავაში—მარშალკოვსკის ქ. 130, პარიზში—ბირჟის მოედანი.

ხელის მოწერა და დასაბეჭდი განცხადებები მიიღება „სახალხო გაზეთი"-ს რედაქციაში და კანტორაში ყოველ-დღე, კვირა-უქმეების გარდა, დილის 9 საათიდან 3-მდე. საღამოთი 5-დან 7-მდე.

ხელ-მოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება; დაუბეჭდავი მცირე წერილები და კორესპონდენციები სულ არ ინახება; ინახება ერთის თვით მხოლოდ დიდი წერილები და მოთხრობები. პირადად მოლაპარაკება შეიძლება ყოველ-დღე, კვირა-უქმეების გარდა, დილის 10 საათიდან ნაშუადღევის 3 საათამდე. ადრესის გამოცვლა 40 კ.

რედაქცია და კანტორა იმყოფება: ტფილისში, სასახლის ქ., სარაჯიშვილის სახ. № 6. ფოსტის ადრესი წერილებისა და ფულისთვის: ტფილისი, ქართული „სახალხო გაზეთი" 190.

ტელეფონ № 12-29

გაზეთის ფასი წელიწ. 8 მ. 50 კ. **ცალკე №** ყველგან 5 კ.
„ „ **თვეში** — 75 კაპ. **დამატებიანი** 7 კ.

ყოველ-დღიური საპოლიტიკო და სალიტერატურო გამოცემა.

გამართულია ხელის მოწერა 1913 წლის

წელიწადი მეოთხე — **„სახალხო გაზეთზე"** — წელიწადი მეოთხე

ყოველ-დღიურ გაზეთის ბარდა 1913 წელსაც გაზეთს ეძლევა

„სურათებიანი დამატება" (კვირაობით).

პრემიად 1913 წლის წლიური ხელის მომწერნი მიიღებენ **ორ წიგნს**

1) უცხოეთის მწერლები. (400 გვ.) 2) ქართველი მწერლები. (500 გვ.)

გაზეთის ფასი ყველა პრემიებით წელიწადში 8 მ. 50 კ., ნახევარი წლით 4 მ. 50 კ., ერთი თვით 75 კ.

იმ ხელისმომწერმა, რომელიც **ორივე პრემიის** მიღებას **ფოსტით** მოისურვებს, გასაგზავნ ხარჯად უნდა გამოგზავნოს ხელის-მოწერის ფასთან ერთად კიდევ **ათი შაური**. ვინც რედაქციის კანტორაში მიიღებს პრემიას, იმას ეს ფული არ გადახდება.

ხელის მოწერის პირობები: 1) წლიურ ხელის მომწერთ გაზეთის ფასი (8 მან. 50 კ.) შეუძლიანთ გადაიხადონ ნაწილობით, მხოლოდ აუცილებლად შემდეგს ვადებზე: ხელის მოწერისთანავე 3 მ., 1 აპრილამდე 2 მ., 1 თებათვემდე 2 მ., 1 ენკენისთვემდე 1 მ. 50 კ. 2) გაზეთის გამოწერა შეიძლება მხოლოდ თვის 1 რიცხვიდან, მხოლოდ სრული თვეებით და არა უმეტეს 1913 წლის გასულისა. **ხელის მოწერა გავართულია:** 1) „სახალხო გაზეთი"-ს კანტორაში (სასახლის ქუჩა, სარაჯიშვილის სახლი, შესავალი ეზოდან), რომელიც ღია იყოს დილ. 9—3 ს.-მდე და საღ. 5—7 ს.-მდე, გარდა კვირა-უქმეებისა. 20 ქრისტეშობისთვიდან კი ღია იქნება: დილ. 9 ს.-დან საღ. 8 ს.-დე, კვირაობით და დღესასწაულებში დილ. 11 ს.-დან ნაშუადღ. 3 ს. 2) ქ. შორის წერა-კითხვ. გამავრცელ. საზოგ. მთავარ გამგეობის წიგნის მაღაზიაში: სასახლის ქუჩა, თავად აზნაურთა ქარვასლა. 3) **ფოსტით.** Тифлисъ, Груз. газ. „Сахалхо Газети". поч. ящ. 190.

ხან-მოკლე ავადმყოფობის შემდეგ სურამში გარდაიცვალა

მღვდელი დიმიტრი ბებიაშვილი,

რასაც გულითადის მწუხარებით აცნობებენ ნათესავთა და ნაცნობთ განსვენებულის **მეუღლე ეკატერინე ნიკოლოზის ასული და შვილები: იოსები, რომანოზი, კონსტანტინე, გენადი, გიორგი, სვიმონი და მარიამი.** დასაფლავება სამშაბათს, 8 იანვარს, დაბა სურამში, საგვარეულო სასაფლაოზე. 1011

საბურთალოს წმ. გიორგის ეკლესიის მღვდელი გიორგი მაქსიმეს ძე ჩიქოვანი და მეუღლე მისი **ელისაბედ ოტიას ასული** გულითადის მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ უსაყვარლესის ასულის ტფილისის ეპარქიალური სასწავლებლის მოწაფის

ელენეს

გარდაცვალებას, კვირას, 6 იანვარს. წირვა და პანაშვიდი გადახდილ იქნება საბურთალოს ეკლესიაში, იანვარის 10-სა, დილის 10 საათიდან. დასაფლავება ამავე დღეს კუკიის წმიდა ნინოს სასაფლაოზე. 28

ი. ფ. ზარდალიშვილის ბენეფისი.

ტელეფ. № 795. **ქართული თეატრი** ტელეფ. № 795.

ხუთშაბათს, 10 იანვარს,

ქართ. დრ. საზ. დასის მიერ **ი. ფ. ზარდალიშვილის საბენეფისოდ** წარიქნება: **პირველად ქართულ სცენაზე** ალბერტ ლინდენერის ტრაგედია:

ჰუგენოტების ამოჟლეტა, 5 მოქმედებად და 6 სურათად ოტრგ. ი. ბარველისა.

მონაწ. მიიღებენ: ქ-ნნი: გოგოლაშვილი, დავითაშვილი, ქიქოძე. ბ-ნნ: აბდუშელი, ალექსიძე, გუნია, გედევანოვი, ზარდალიშვილი, მესხი, მგალობლიშვილი, ჟვიძე, სარაული, ციციშვილი, შალიკაშვილი.

დასაწყ. საღ. 8 ს. ადგილებ. ფასი-საბენეფისოდ.

1013 რეჟისორი **ვალ. შალიკაშვილი.** ქართ. დრ. საზ. ადმინისტრ.

გამგეობა მიხეილის სათავად-აზნაურო საადგილ-მამულო ბანკისა

ამით აცხადებს, რომ 1913 წლ. 24 მარტს, შუადღის 12 საათზე მოხდება

საჯარო ვაჭრობა

როგორც პირადის განცხადებით ისე დაბეჭდილ კონვერტებით, **თოფურიასეულ სახლის** გადაკეთებისა და ზედა სართულის დადგმის

იჯარით გასაცემად 50,000 მანეთად.

ვისაც საჯარო ვაჭრობაში ძონაწილეობის მიღება ჰსურს, ვალდებულია საჯარო ვაჭრობის დღეს, შუადღის 12 საათზე ქუთაისის სათავად-აზნაურო საადგილ-მამულო ბანკის გამგეობას წერილობით განუცხადოს ეს სურვილი, თან წარადგინოს ჰიროვნების დამადასტურებელი მოწმობა და აგრეთვე საიჯარო თანხის ერთი მეათედი ან ნაღდად ან სარგებლიან ქაღალდებით.

დაბეჭდილ კონვერტში ჩადებულ განცხადებაში ხელით უნდა იყოს ჩაწერილი ფასები და სურვილი იჯარის აღებისა საჯარო ვაჭრობისათვის წარდგენილ სმეტისა და პირობების თანახმად.

საიჯარო ხელშეკრულება დაიდება მას მერე როდესაც თოფურიასეულ სახლის გადამკეთებელი კომისია წინასწარ განიხილავს და დაამტკიცებს მას.

ვისაც სმეტისა და პირობების გადათვალიერება ჰსურს, უნდა მიჰმართოს მიხეილის სათავად-აზნაურო საადგილ-მამულო ქუთაისის ბანკის გამგეობას, ყოველ დღე, კვირა-უქმის გარდა, დილის 9—2 საათამდე. 1655

ქ. ქუთაისში

ვაჭრობა-მრეწველობის სამინისტროს უწყებაში მყოფი

გ. გ. ზიგზინეიშვილის

საგულჰალტრო კურსები

15 იანვრიდან კურსებზე იხსნება მეორე განყოფილება, მსმენელები მიიღებიან ოთხი კლასის მოწმობით. სწავლის ფული ასი მან. კურსი ათი თვისაა. თხოვნები მიიღება კურსების კანცელარიაში (ტფილისის ქუჩა.). 1002.

დოქტორი მედიცინისა ბერლინის უნივერს. გ. გ. მეგრაგიანცი წამლობა ჭლექისა. ფილტვებისა, ძვლებისა, და სხვა ორგანოთა **ტუბერკულინ**

შინაგან სნეულებით ავადმყ. წამლობა კიდევ რადიისა და ელექტრონის პრეპარატებით, იღებს ყოვ.-დღ. **ახალ ბინაზე** დილ. 9—12 ს. და საღამ. 5—7 საათ. ადრესი: **ხოლოლაკი,** ბებუთოვის ქ., № 23 (განოვის ქ. კუთხ.). **ტელეფ. 7—92.** 847

„განათლების" საზოგადოება

ამით აცხადებს, რომ იანვრიდან ამ 1913 წელს

მიიღებს მსურველთ სახელოსნოში

შემდეგ დარგების შესასწავლად:

თეთრეულის კერვა, კალათების დაწნა, არშიებისა და ჩულქის ქსოვა. პირობების შეტყობა შეიძლება ყოველ დღე 11 საათ. პირველამდინ.

მისამართი: სვიატოპოლკ-მირსკის ქუჩა № 6. 1006

ახლად გამოვიდა

პაპიროსები „ეგიპეტსკია"

ძმათა სეილანოვების ქარხნისა.

ეტიკეტი წარდგენილია ვაჭრობრეწველობის სამინისტროს სამრეწველო განყოფილებაში. 1531

გათუმში

გახსნილია განყოფილება კახელ მეღვინეთა საზოგადოება

„კახეთი"-სა

1912 წლის 12 ნოემბრიდან.

საზოგადოება „კახეთი"-ს გამგეობა აუწყებს ამ ს ბბ. მყიდველებს, ქ. ბათუმში, ფოთში, სოხუმში, თეოდოსიაში, გაგრაში, ქობულეთში და სხვა, შავი ზღვის პირზე გაშენებულ ქალაქებსა და დ ბებში, და სთხოვს მათ ღვინის დასაკვეთად მიჰმართონ **ბათუმის განყოფილებას.**

იყიდება მხოლოდ ნაჯდვილი კახური ღვინო. საზოგადოების წევრთა ვენახებისა ბოთლი კი კ.-დან 1 მანეთამდე.

მუდმივ და ერთ ბაშად მყიდველებს იაფად უთმობენ. პრეისკურანტები უსასყიდლოდ.

მისამართი: ბათუმი, ოგლობჟიოს ქუჩა № 18, მიხეილის ქუჩის ახლოს, ტელეფონი № 190. 1048

გამოსულია და იყიდება

ი. გედევანიშვილის პიესა

„გამცემი"

დრამა 3 მოქმედ. ფასი 25 კ.

ვასწავლი

ქართულ

„სიმღერა-გალობას"

ჩაწერა და მიღება ყოველ დღე, ავ-ქალის მოედანი № 11, **მიხეილ კავსაძესთან.** 886

საგულთალოზე

მშვენიერ ალაგას, ახლად აშენებულ ეკლესიისა და დიდუბის მომავალ ხიდის ბაღლობლად დაიბრა 20 დესეტინა მამული და იყიდება წვრილ ნაპრებად ხელმისაწვდენელ ფასებში.

მსურველთ შეუძლიანთ მიჰმართონ ოლოლას ქუჩაზე, სახლი № 8, ხოლომონ ივანეს ძე **თაქთაქიშვილს,** დილის 8 საათიდან ნაშუადღევის 3 საათამდე. საღამოს 5 საათ ან 8 საათამდე. უმორჩილესად ვთხოვთ მიწის მყიდველებს, რომ **თავის დროზე შემოიტანონ დარჩენილი ვალი,** თანახმად ჩვენგან მიცემულ კვიტანციისა. ტ. 1020

ელექტრონისა და რენტგენის სამკურნალო

მიხ. გედევანიშვილისა

ავადმყოფებს იღებს ყოველ-დღე დილ. 12—ს., საღამოს 6—7 ს., **გაშინჯვა** და **გადაღება რენტგენის სხივებით.** ვერა, ყორლანოვის ქ. № 20. ტ. 922

ექიმი ა. ნ. დიასამიძე კანისა და ვენერიულ ავადმყოფებს იღებს ყოვ.-დღე ნაშუადღ. 2—3 ს. საღამ. 6—7 ს. ხუთშაბ. მხოლოდ დილ. 8—9 ს. კვირ. ავადმყ. არ იღებს. მოსკოვის ქუჩა № 3. ს. ბაბაშვილისა.

ექიმი ი. კ. აბაკელია იღებს **შინაგან** და **ბავშვთა სნეულებიან** ავადმყოფებს ყოველ დღე საღამოს 4½—6½ საათ. **ელისაბედის ქ. № 7,** ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ. 789

ექიმი ი. ი. ბერიშვილი სწამლობს **საშარდე** ორგანოთა, **ათაშანგისა** და **კანის** ავადმყ.; **ვასსერმანის** რეაქციით იკვლ. ათაშანგ. მოწამლ. სისხლს. მიღება ნაშუადღ. 3—5½ ს. **ელისაბედ ქ.,** № 94, კიროჩნი ქუჩის ახლო, საფოსტო განყოფი. პირდაპირ. 102

ექიმი კბილისა ნინო ცინცაძე იღებს დილით 9—2 ს. საღ. 5—7 ს. ოლგას ქუჩის შესახვევი № 5, სახლი მაქარაშვილისა

სამკურნალო

სპეციალისტ სამხედრო ექიმებისა გარეშე მოსიარულე ავადმყოფთათვის. ვანქის დ. ქ.-ზე, № 3. ალექსანდრეს ბაღის მახლობლად. ტელეფონი № 483.

ფასი რჩევისათვის 50 კაპ.

ავადმყოფთა მიღება 9½-დან 5 ს.-დე.

ასპისოვი. ცხვირ., ყელ. და ყურისა. ყოველ-დღე. 1—2 საათამდე.

არგუთინსკი, შინაგ., ბავშვ ყ.-დღ. 1½ ს.

ახვლედიანი შინაგან ნეულ. საბავშ. ყოველ დღე საღამოს 3—4 ს.

ბოჟოვსკი. შინაგ. საბავშ. ორშაბ. ოთხ. შაბ. პარასკევ. საღამ. 4—5 ს.

ნოვიცკი. ქალთა ავად., ყ.-დ. 1—2 ს.

კალამკაროვი. ქალ. ავად. ყ.-დღ. 12—1 საათ.

თეთრაძე. სიფ., ვენერ., კან. ყ.-დ.—3 ს.

ჩუდნოვსკი ი. ნერვ., სულ., ელექტროთერაპია, ყ.-დღე გარდა კ.-უქმისა 1½—12½.

რუდენკო. შინაგ. ავად. კონსულტანტი ხუთშ., კვ. 3—4 ს.

ვესელოვზოროვი ქირურგ. ავად. ყოველ დღე, გარდა კვირ. დღ., 3—4 საათ.

ერმოლაევი —ბავშვ., შინაგან. ყ.-დღ 1-2 ს.

იოსელიანისა ქალ. ავად., ორშ. ოთხშ. პარასკ., კვირ 11—12 საათ.

ბაგდოევისა, კბილ. ყ.-დღე 3—5 ს.

ლიმონი. კბილ. ყ.-დღ. 11—12 ს.

შამაში, ქირურგ. ავადმყ. ყ. დღ., კვ. გარდა 1½ 2½ ს.

კუნთებში შეუშხაპუნებენ და ძარღვებში შეუშვებენ „606"-ს

საღამოს 5—7 საათამდე.

კონსულტანტი ხირურგ. ავადმყ. დამსახურ პროფეს. საიმპერ. სამხ. მედიკ. ავად. პროფ. მ. ს. სუბოტინი ორშ., ხუთშ. 3—4 საათ., წიდაწინე ჩაწერით. 366.

ექიმი ალ. სოლოლაშვილი იღებს ავადმყოფებს 9—2 საათ. და 4—5 საათ. გოლოვინის პრ. № 12. 1334

ექიმი შ. ა. მიქელაძე იღებს **შინაგან და ბავშვთა სნეულებიან** ავადმყოფთ ყოველ დღ. საღამოს 5 ნახ.—ნ. ... ს. ... № 6.

ქართული პრესა

პ. თუმანიშვილის მრუდესა და საზარალო მოქმედებას კახეთის რკინის გზის საქმეში ერთი ღირსეული დამცველი კიდევ გამოუჩნდა—ქუთათური გაზეთი „მერცხალი". იგი თავის მეთაურში („მერცხალი" № 5), ასეთს ხელის ხელ საგოგმანებელ სიბრძნეს გვამცნებს:

„რკინის გზის გაყვანა შესაძლებელი ხდება სიღნაღს გაშორდეს და ბაქომდე მიაღწიოს, ე. ი. ეროვნულ ტერიტორიას გასცდეს და ამით უბრალო ტოტი მაგისტრალად, ე. ი. მთავარ ლიანდაგად იქცეს, მრავალ ახალ ადგილებს და ბაზრებს შეუერთდეს. და აი საღი ეკონომიური ანგარიში და სარგებლობის თვალსაზრისი ხელად ცხადდება ვიწრო, დამღუპველ თვალსაზრისად. მამულიშვილნი აქ ჰხედავენ ეროვნულ მთლიანობის დარღვევას, მომავალ მთლიანობის ელემენტების დაკარგვას, როგორც ამას ბრძნულად გვაუწყებდა „სახალხო გაზეთი". დახეთ, მამულიშვილთა გონიერებას! კახეთის რკინის გზა, რადგან იგი ჩვენ თავად-აზნაურთ შეუძლიანთ ხელში ჰქონდესთ და საქართველოს ტერიტორიაზე უდევს თავიც და ბოლოც, ოურმე ეროვნულ მთლიანობას უმზადებდა ნიადაგს. ბაქომდე ვაყვანით კი იგი ჰკარგავს ამ საეცხოვო თვისებას, ჰკარგავს ამ იდეალურ ღირსებებს და ერის დამღუპველად ხდება, მისი მოთავენი კი ერის ძოლალტეებად".

კახეთის რკინის გზის მნიშვნელობა რომ მხოლოდ თავად-აზნ ურთ ვიწრო წოდების ინტერესითა და სარგებლიანობით არ ძემოიფარგლება, ეს დღეს ყველასათვის საანბანო ჭეშმიტებაა, გარდა „მერცხლის „ნიჭიერ ეკონომისტ ფინანსისტებისა", რომელთაც მოოლოდ ხსენებული გზის დაუსრულებლად გაგრძელება აინტერესებთ, თუნდაც ასეთი „გაგრძელების" საზღვარი ბაქოს კი არა, ბლანეტა მარსზე თავდებოდეს. ასე რომ, ხსენებული გაზეთის აზრით, თუ ქართველ ხალხს არავითარი თვალსაჩინო წილი არ ედება კახეთის მომავალ რკინის გზის მოგებაში, როგორც ძის პატრონსა და ექსპლოატატორს, ეს აგრე რიგად სამწუხარო მოვლენა როდია, რადგან,

„როკორც მარქსი სთქვა, კაპიტალიზმის განვითარება და ზრდა—საუკეთესო საშუალებაა თავის მდგომარეობის გასაუჯობესებლად".

გამოდის, რომ თუ ტაგიანოსოვმა და კომპ. ბაქოს მაგისტრალში გაჰქნეს კახეთის რკინის გზა შტო, ამით კაპიტალიზმი აყვ... და კახეთიც „დაუფასებელ ... ლობას" ჰნახავს. მერე რა მოსახეოებით? იკითხავს მკითხველი.

„რკინის გზის ერთი კომპანიის ხელში ყოფნით ერთნაირი ტარიფი, ერთნაირი წესი გადაზიდვა-გადმოზიდვის და სხვ. ბეკოად შეუწყობს ხელს საქონლის გაცვლა-გაძოცვლის განვითარებას. ესეც ექვს გარეშეა. გათიშვა, თავის აუცილებელი „პერესადკებით" და სხვ. კი უფრო დაბრკოლებს... ეს საანბანო ჭეშმარიტებაა."

„ბრძენო ფინანსისტებო" საქმე „პერესადკები" და „ბუდკა-ისრები" კი არაა, არამედ საკითხის საფუძვლიანად ცოდნა. თქვენ გარდა ჯერ არავისგან გვსმენია, რომ ბაქომდე კახეთის რკინის გზის განგრძობა მართლაც რომ თვალსაჩინო სარგებლობას მოუტანს, როგორც ძის. მოთავეებს, ისე იმ მხარეს, რომელზედაც ის გაივლის. საუღელტეხილო რკინის გზის გაყვანით, რომელიც უფრო მოკლედ სჯრის მანძილს ჩვენს საქვეყნოსა და რუსეთის ბაზარს შორის თითქის განახევრდება სიღნაღ-ბაქოს რკინის გზის ეკონომიური მნიშვნელობა. როდესაც ხსენებული მიმართულების საზარალო შედეგზე ლაპარაკობენ, სახეში აქვთ ადგილობრივი ინტერესები, თორემ საზოგადოდ რომ რკინის გზა სასარგებლო მოგონებაა, ეს, ნურას უკაცრავად და, უმარქსოდაც კარგად იციან.

ახალი ამგავი

ტფილისი

იორდანე და ლიტანია. 6 იანვარს, ნათლისღების დღეს საქართველოს ეკლესიაზეა ინოკენტიმ, გორის ეპისკოპოზის—ნეტონის და სემინარიის რექტორის იეროფეის თანამწირველ-

ლობით ალექსანდრე ნეველის სამხედრო ტაძარში სწირა. სიონში კი ბაქოს ეპისკოპოზმა პიმენმა სწირა. მთელი ქალაქის სამღვდელოება $10^1/_2$ საათისათვის სიონის ტაძარში შეიკრიბა, საიდანაც ეპისკოპოზის პიმენის მეთაურობით ალექსანდრე ნეველის ტაძრისაკენ გაემართა. აქედან ექსარხოსი და მთელი სამღვდელოება იორდანესაკენ გაემართნენ, რომელიც გამართული იყო ვერის ხიდის ზევით. წყლის კურთხევის შემდეგ, როდესაც ჯვარი ჩაუშვეს წყალში, ჯარის კაცებმა თოფები დასცალეს. წყლის კურთხევას დაესწრნენ: მეფის მოადგილის მეუღლე გრაფინია ელისაბედ ანდრიას ასული ვორონცოვ-დაშკოვისა, მეფის მოადგილის თანაშემწენი გენ. შატილოვი, და სენატორი ე. ა. ვატაკი, ტფილისის გუბერნატორი ა. გ. ჩერნიავსკი, უმაღლესი ძხლებელნი, თავად-აზნაურობის წარმომადგენელნი და სხვანი.

◆ **გუბერნატორმა განკარგულება მოახდინა**, რომ მართლმადიდებელ ტუსაღთა, ცხედარი პეტრეპავლეს სასაფლაოს ნაცვლად, ნავთლუღის წმ. ბარბარეს სასაფლაოზე იმარხებოდეს.

◆ რუსეთის **მეხილეობის საზოგადოების** ამიერ კავკასიის განყოფილების თავმჯდომარედ დამტკიცებულ იქმნა, უკანასკნელ წლიურ კრებაზე არჩეული ს. ს. ხეთაგური.

◆ **საუნივერსიტეტო უბანში** (ნავთლუღი) ქალაქის გამგეობამ უკვე დაჰყო საქალაქო მიწები, რომელიც უნივერსიტეტს შესწირა, და ამ დღეებში შეუდგებიან მიწის ნაკვეთების შეფასებას გასასყიდად.

◆ **საურთიერთო კრედიტის რუსთა საზოგადოება** გადავიდა ახალ ბინაზე თავად-აზნაურობის ქარვასლაში.

◆ ღარიბ მოწაფეთა დამხმარე ტფილისის თავად-აზნაურთა საზოგადოების **გამგე კომიტეტმა** დეპუტატთა საკრებულოს წარუდგინა ვრცელი მოხსენება ქართულ გიმნაზიის დღევანდელ ნივთიერ მდგომარეობის თაობაზე და თუ რა ზომებია საჭირო ამ მდგომარეობის გასუმჯობესებლად.

◆ სომეხ გრიგორიანთა უქმისა გამო დღეს სომხური გაზეთები არ გამოვა.

◆ 6 იანვარს, ნათლისღების დღეს იორდანეს ზემოთ ყინულზე ბავშვები ცურაობდნენ, ყინული ჩაუტყდათ და ბავშვები წყალში ჩაცვივდნენ. მათ ხალხი მიეშველა და ყველანი გადაარჩინა.

◆ **ექსკურსია** ს. პეტერბურგის ფსიხო-ნევროლოგიური ინსტიტუტის სტუდენტებისა ტ კურსისტებისა, რომელიც პეტერბურგიდან ტფილისს ჩამოვიდა დეკემბრის 19 პროფ. ოდინეცის ხელმძღვანელობით, უკანვე მიემგზავრება 13 იანვარს ღამის 12 საათზე საფოსტო მატარებლით № 4.

ცნობების მიღება შეიძლება სტუდენტ ა. გარდაფხაძისაგან, თხინვალის ქუჩა სახლი № 8. ნაშუადღევის 12 და 3 საათამდე.

◆ რედაქციამ მიიღო „სასოფლო გაზეთის მე-7 ნომერი, შემდეგის შინაარსით: მოწინავე. კიდევ დროებით ვალდებულთა განთავისუფლებაზე, ვინისა. საჭირბოროტო საკითხი, მეზობლისა. მებამბეთა კრება ტფილისში, ძველი მეგობრისა. მეაბრეშუმეობა, ნ. შ—ისა. მევენახეობა, გ. ჩივაძისა. მებამბეობა, გ. შარაშიძისა. მევენახეთა საყურადღებოდ, ბარ. ჯაფარიძისა. ხილისა და ბოსტნეულის ტეხნიკური გადამუშავება, ვ. ქიქოძისა. ჩვენებური ბუნება ფუტკრის ცხოვრებისათვის, რაფიელ ჩიხლაძისა. ხილეულობის სარგებლობა ადამიანის ჯანმრთელობისათვის, ლიზიკო ჭელიძისა. ქრონიკა. კითხვა-პასუხი.

საზოგადოებანი და კრებები

◆ ამ დღეებში დეპუტატთა საკრებულოს დარბაზში დანიშნულია **ქართულ სიტყვა-კაზმულ** მწერლობის საზოგად მორიგი კრება, რომელზედაც მიხეილ წულუკიძე წაიკითხავს მოხსენებას: „ესთეტიკის ძირითადი საფუძველნი“. მოხსენების შემდეგ გაიმართება ბაასი.

◆ **ქართულ დრამატიულ საზოგადოების წევრთა საზოგადო კრების** დადგენილების მიხედვით, გამგეობამ საზოგადოების წესდების მეცხრე მუხლი შესცვალა. საწევრო გადასახადი ხუთი მანეთის მაგივრად სამი მანეთი დააწესა. ეს შეცვლილი წესდება გამგეობამ დასამტკიცებლად ტფ. გუბერნატორს წარუდგინა..

◆ რადგანაც ქართულ დრამატიულ საზოგადოების გამგეობის თავმჯდომარემ **ნ. მ. ქართველიშვილმა** ფაქტიურად უარი განაცხადა თავმჯდომარეობაზე, მის თანამდებობის აღსრულებას **ნ. ა. ტარსაიძე** შეუდგა.

◆ კვირას, 6 იანვრისათვის, დანიშნული იყო **ბ. მესხიშვილის საიუბილეო კომიტეტის კრება**, რომელსაც უნდა განეხილა საიუბილეო ხარჯაღრიცხვა და საიუბილეო წესრიგი შემუშავებისა. მაგრამ 21 წევრისაგან, გამოცხადდა მხოლოდ 5. ამიტომ კრება გადაიდო მომავალ შაბათისათვის.

◆ ქალაქის სარევიზიო კომისიის სხდომა მოხდება ხვალ, საღამოს 8 საათზე. კომისია მკირე კომისიის მოხსენებას განიხილავს, ახალ სასაკლაოს რევიზიის თაობაზე.

◆ ქართულ სასოფლო სამეურნეო საზოგადოების **საბჭოს კრება** მოხდება ხვალ, 9 იანვარს, საღამოს 8 საათზე, კავკასიის სასოფლო სამეურნეო საზოგადოების სადგომში. განსახილველია საზოგადოების აგრონომთა მომავალ მოქმედების გეგმა.

სასწავლებლებში

◆ **ქართულ სათავად-აზნაურო გიმნაზიაში და ქალთა სასწავლებელში** დღეს დაიწყება იმ მოწაფეთა გამოცდა, რომელთაც ამ სასწავლებელში შესვლის სურვილი აქვთ.

სასამართლო

◆ ხუთშაბათს 10 იანვარს, ტფილისის ოლქის სასამართლოში განხილული იქნება აჯი ზეინალ აბდინ ტაგიევისა და სხვათა სააპელაციო საქმე, რომელთაც ბაქოს ოლქის სასამართლომ, ინჟენერ ბებუთოვის წვალებისათვის ყოველი ღირსების ახდა და პატიმართა გაძასწორებელ რაზმში ორ ნახევარ წლით გაგზავნა გადარწყვიტა.

ქუთაისი

◆ ამ თვის თუთხმეტისათვის ქუთაისში მოელიან სამოსწავლო ოლქის მზრუნველს ბ. რუდოლფს.

◆ ოზურგეთის რწმუნებულთა ახალი შემადგენილობის დადგენილებით ქალაქის თვითმართველობას რევიზიას უკეთებენ. („იმერ.“)

◆ პრივატ-დოკენტი **ი. ჯავახიშვილი** ქუთაისში ლექციას წაიკითხავს 12 ან 13 იანვარს: „ისტორია საქართველოს ძველი ხელოვნებისა“.

◆ ამ მოკლე დროში სენატი გაარჩევს გაგრის რესპუბლიკის საქმეს. ეს საქმე ტფილისის პალატამ გაარჩია და რესპუბლიკაში მონაწილეობის მიღებისათვის 4—4-ი წლის კატორღა მიუსაჯა: ფარნაოზ ჯიქიას, მოსე ცხოიძეს, მოსე კოღურაძეს, და დათიკო ბენდელიანს.

◆ სენატმა დაამტკიცა გრიგოლ ბარკალაიას და ვანო კვიტაშვილის საქმე. მათ პალატის—მიერ მისჯილი ჰქონდათ პირველს 17—და მეორეს 18 წლის კატორღა.

◆ ს. საჭილაოში 31 დეკემბერს ღამით გლეხს გ. ბარათელს თავს დაესხა რვა შეიარაღებული კაცი. წაიღეს 50 მანეთი.

◆ 1 იანვარს ქუთაისის საპყრობილეში ითვლებოდა 1113 ტუსაღი.

◆ ქუთაისის ქალაქის გამგეობა, სანამ გუბერნატორი დამტკიცებდეს 1913 წლის ხარჯთ-აღრიცხვას, ხარჯების გაღების დროს იხელმძღვანელებს 1912 წლის საქალაქო ხარჯთაღრიცხვით.

◆ ხმოსნების ერთი ჯგუფი ქალაქის გამგეობის წევრად ასახელებს ბ. პავლე მოსეშვილს.

◆ 8 იანვარს სათეატრო საქმეების განსახილველად მოხდება ქუთაისის დრამატიულ საზოგადოების გამგეობის წევრთა კრება.

◆ რუსეთიდან ქუთაისში ჩამოვიდა ქუთაისის საოლქო სასამართლოს თავმჯდომარე ბ—ი ფეოდოროვი.

◆ სრულიად რუსეთის შინა მრეწველთა გამოფენაზე გასაგზავნად, რომელიც უნდა მოხდეს ახლო მომავალში პეტერბურგში, ქუთაისის გუბერნატორს მოსდის ნიმუში.

◆ ქ. შ. წ. კ. გამავრცელებელ საზოგადოების ქუთაისის განყოფილების გამგეობას აზრად აქვს იანვრის შუა რიცხვებიდან შეუდგეს მათდამი რწმუნებულ სამკითხველოების რევიზიას.

◆ 1 იანვარს ქუთაისის საგუბერნიო სატუსაღოს კომიტეტმა ახალი წლის მისალოცად თითო პატიმარს ორ-ორი „პიროჟკი“ დაურიგა.

◆ ზუგდიდის სატუსაღოდან ქუთაისის საგუბერნიო სატუსაღოში ჩამოიყვანეს და მოათავსეს **შალვა ჩიჩუა**, რომელსაც ერთი წლით ტუსაღთა გამასწორებელი რაზმი აქვს მისჯილი.

◆ ამ ჟამად ქუთაისის საგუბერნიო სახყრობილეში 21 პატიმარი ქალია მოთავსებული. („მერც“)

გორი.

◆ შაბათს, 5 იანვარს, მოხდა „ქართლის“ გამომცემელი ამხანაგობის კრების გაგრძელება. წინა კრებაზე ამორჩეული იყო კომისია, რომელსაც უნდა შეემუშავებინა პირობები ბ. ციციშვილთან საკუთარ ხარჯით სტამბის მოწყობისა. გადასწყვიტეს საგირავნო ფურცლეთბით ივალონ ბ. ციციშვილისაგან 3,000 მანეთა ციციშვილს ფული არ დაეკარგოს, თავდებობა იკისრა ამხანაგობის წევრთა ჯგუფმა.

— ამავე კრებაზე „ქართლი“ს რედაქტორმა ბ. ცინცაძემ წერილობითი განცხადება შეიტანა—გამანთავისუფლეთ რედაქტორობიდან და გაზეთს სახელი გამოუცვალეთ, რადგან შეიძლება „ქართლი“ მე დამქირდესო. კრებამ სთხოვა ცინცაძეს—დარჩეს დროებით, ვიდრე ახალს რედაქტორს გამონახავდნენ...

სიღნაღი.

◆ ბოდბის წმ. ნინოს დედათა მონასტრის წინამძღოლად დანიშნა მოსკოვის „სკირბიაშჩენსკის“ მონასტრის ხაზინადარი ალექსანდრა ვისოტსკისა. ამავე დროს იგი იქნება წმ. ნინოს მონასტერთან არსებულ საეკლესიო-სამასწავლებლო სკოლის უფროსადაც.

◆ ადგილობრივ საკრედიტო ამხანაგობას გადაუწყვეტია გამოიწეროს ამხანაგობის თანხით რამდენიმე „მორტირი“ (სეტყვის ასაცილებელი ხარბაზანი).

◆ სოფ. არბოშიკის მცხოვრებმა ილა სეხნიაშვილმა ამავე სოფლის მცხოვრებ სოლომონ ბაკაცაშვილის დახმარებით გაიტაცეს არბოშიკელ ლაზიკო ბადაშვილის გასათხოვარი ქალი—თამრო. ღამის ყარაულებმა დროზე მიასწრეს და საბრალო, გამხეცებულ ინსტიქტის სამსხვერპლოდ განმზადებული არსება ხელიდან წაართვეს.

◆ სოფ. ჯუგაანში ყოველგვარ ბოროტ-ძალმედების მოსასპობად სასოფლო ყრილობაზე ამორჩიეს ოცდა ოთხი სანდო, პატიოსანი, ყოველს ემვს გარეშე მდგომი პირნი. ამათ სრული უფლება ეძლევათ მოქმედებისა ყოველგვარ არა ადამიანურ საქციელის ძირიან-ფესვიანად ამოსაგდებად. ამის შესახებ შესაფერი განაჩენი დაადგინეს და ადგილობრივ მომრიგებელ-შუამავალს გადაეცა დასამტკიცებლად.

— განზრახულია ქვემო-ძაჩხაანის ორმოცთ-მოწამის ეკლესიის განახლება შეწირულების მიღება, ამ საგნისათვის ამ ჟამად ჯერ-ჯერობით შემოსწირეს ორას-ორასი კრამიტი სვიმონა მენთეშაშვილმა და ნიკა მჭედლიშვილმა. დიდის მადლობით და გაზეთში სახელ-გკარის გამოცხადებით მიღებული იქმნება ყოველგვარი შემოწირულება, რომელიც უნდა გამოიგზავნოს მოხსენებულ ორმოცდ მოწამის ეკლესიის მნათის ბაგრატ მენთეშაშვილის სახელზე ს. ქვემო-ძაჩხაანში.

◆ 3 იანვარს საღამოს 9 ნახ. საათზე ხუთი შეიარაღებული თავს დაესხა სოფ. მაღაროს მოვდელს იერემია ჭრელაშვილს და მოსთხოვეს 200 მანეთი, 25 მანეთი ფულად წაართვეს და 25 მანეთის სხვა და სხვა ვერცხლის ნივთები წაიღეს.

◆ 3 იანვარს სიღნაღის სომხურ საქველმოქმედო საზოგადოებამ გამართა საეკკვარ საღამო, რომლიდანაც შემოვიდა ხარჯებ გაუსტუმრებლად 160 მანეთამდის. („ხმა კახ.“)

ჟურნალისტის დღიური

112.

ჩემი პასუხი.

როდესაც ქართული დრამატიულ საზოგადოების გამგეობას საყვედური შეეუთვალე, იმ ერთი მოსაზრებით ვხელმძღვანელობდი, რომ გამგეობა ამ საყვედურს მხედველობაში მიიღებს და შემდეგისთვის მაინც ეცდება ისე მოაწყოს საქმე, რომ ქართული გაჰზეთების აბუჩად აგდება ველარავინ გაბედოს მეთქი. რას ვიფიქრებდი, თუ გამგეობა თავის მართლებას დაიწყებდა და გულ-დამშვიდებით იტყოდა, მე რა ვქნა, თუ ჩემს თეატრში ვიღაც გადამთიელი ქართულს გაზეთს პანღურს ამოჭრავსო. დრამატიული საზოგადოების გამგეობა კი სწორედ ამ ჰანგებზედა მღერის. აი რანაირი პასუხი მომწერა მან:

პასუხად ბ-ნ შინაურს.

სეზონის დაწყებამდე ქართული თეატრის დირექციამ ტფილისში მყოფ ქართულ და რუსულ გაზეთების რედაქციებს დაურიგა სეზონის ბილეთები, რომელზედაც დიდის ასოებით წარწერილია რუსულად და ქართულად: „ქართული წარმოდგენების სეზონის ბილეთი“, (Сезонный билетъ на Грузинские спектакли) და ამით უკვე აღნიშნა ის უფლება, რომელიც მიეკუთვნა ტფილისის გაზეთების - რეცენზენტებს. როდესაც თეატრი ქირავდება, ყოველი გროში შემოსაელისა ეკუთვნის დამქირავებელს და მაშასადაძე უფასო ადგილების დარიგება მისივე უფლებაა. ჩვენ-კი ბრალი არ მიგვიძღვის იმაში, რომ ბ. გეს წარმომადგენელმა მოისურვა **მხოლოდ რუსულ გაზეთებისთვის** მიეცა რეცენზენტებისათვის ადგილები.

გაუგებარია, ჭეშმარიტად, საყვედური ბ. შინაურისა.

ქართული დრამატიული საზოგადოების გამგეობა.

P. S. ამასთანავე გიგზავნი რეცენზენტის ბილეთის ნიმუშს.

ქ. დ. ს. გ.

უპირველესად ყოვლისა უნდა აღვნიშნოთ, რომ, როდესაც ჩემს წერილსა ვწერდი, არ ვიცოდი, თუ ბ-ნ გეს წარმომადგენელს **მხოლოდ** ქართულ გაზეთებისთვის არ მიუცია ბილეთები. მე გამგეობა საყვედურის ღირსად მიმაჩნია იმ შემთხვევაშიაც, თუ რუსულ გაზეთებსაც არ მისცემდნენ, მაგრამ ეხლა თვით გამგეობისაგან ვიგებ, რომ ბილეთები რუსულ გაზეთებისთვის მიუცია, მაგრამ ქართულ გაზეთებისთვის კი-არა. ამ შემთხვევაში ერთი ასად დამნაშავეა დრამატიული საზოგადოების გამგეობა. როგორ შეუძლიან გამგეობას გულ-გრილად უცქერის ასეთს უტიფრობას და აბუჩად აგდებას ქართულ პრესისას? სხვაგან, ესთქვათ პოლონეთში, სადაც თავიანთ თავის პატივისცემიანი, ამისთანა უტიფარ ანტრეპრენიორს ამოჭრავდნენ პანღურს, ჩვენში კი, სადაც კულტურულ დაწესებულებას სათავეში უდგანან პირნი, რომელთაც ქართული ეროვნული თავმოყვარეობა და სიამაყე აღარა აქვთ, არამც თუ ითმენენ ასეთს წესებს, არამედ პილატესავით ხელსაც იბანენ და გაიძახიან, რა ჩვენი საქმეა, თუ ჩვენსავე თეატრში რუსულ გაზეთებს უპირატესობას აძლევენო.

დრამატიულ საზოგადოების გამგეობას ბილეთის ნიმუში გამოუგზავნია, ალბად ჭკუის სასწავლებლად თუ! ირონიის სუნი უდის ამ საქციელს, და ამიტომ მოვახსენებ მას, რომ თუ არის ვინმე ამ შემთხვევაში მასხარად ასაგდები, ისევ თვით გამგეობა.

ქართული წარმოდგენების ბილეთი აქ არაფერს შუაშია. ჩვენც ძალიან კარგად ვიცით, რომ დრამატიულ საზოგადოების გამგეობას თავისი დასი ჰყავს და თავის წარმოდგენებსაც ჰმარ თავს. მაგრამ ვიცით ისიც, რომ იმავე გამგეობას იჯარითა აქვს აღებული ქართული თეატრი და, მაშასადამე, მისი დროებითი პატრონიცაა. ჩვენ მივმართეთ დრამატიულ საზოგადოების გამგეობას არა როგორც ანტრეპრენიორს, არამედ როგორც თეატრის პატრონს, როგორც თეატრის გამქირავებელს, თუ მიუხედავად ამისა, გამგეობა მაინც თავის სეზონის ბილეთზე გვითითებს ამით მხოლოდ იმას ამტკიცებს, რომ ან განზრახ იბრმავებს თვალებს, ან მართლა ბრმაა. ორივე მდგომარეობა სასიამოვნო არ უნდა იყოს.

გამგეობა გულ-უბრყვილობს, ვითომც ვერ გაუგია, რაში გამოიხატება ჩვენი საყვედური. ჩვენ ვთხოულობ, ერთ ერთ ადგილზე ეს-ეს-ოდენ ადგილები.

ქართული დრამატიული საზოგადოების გამგეობა.

ფიქრები სამუშაოს ლიტერატურაზე

„დადუმებული ქნარი“

(შემდეგი *)

4

რამდენადაც **რუხაძეს** სრული ბედნიერება, აბსოლიუტური განხორციელება იდეალურ სატრფოისა შესაძლოდ მიაჩნია, იმდენად **შანშიაშვილსა** და **გრიშაშვილს** იქვი და სევდა იპყრობს სატრფოს მოახლოებასთან ერთად... რამდენადაც ისინი ღრმად შევლენ სიყვარულის წიაღში, რამდენადაც უფრო დაუახლოვდებიან მათ, იმდენად უფრო ჩქარის ნაბიჯით მიდის მათი პიროვნების „გაორების“ პროცესი. აქაც, მაშასადამე, სიყვარულისა და სატრფოის გზაზე დაბრკოლებას ვხედავთ, მაგრამ ეგ დაბრკოლება „ბელზებელის“, ბოროტი ძალების მიერ არ არის გამოწვეული, მისი მიზეზი არ არის პოეტის პიროვნების გარეშე მდგომი,—ობიექტიური მოვლენა... იგი არ წარმოადგენს რეალურად გამოსახულ ძალას, მაგრამ მასზე უფრო მეტი ძლიერების მატარებელია. ეს დაბრკოლება წმინდა ფსიხოლოგიურია, სუბიექტიური და—უფრო ტრაგიკულიც.

თუ სატრფოის დაახლოება, მასთან ყოფნა რუხაძეს სიამესა და შვებასა ჰგვრიდა, შანშიაშვილსა და გრიშაშვილს, წინააღმდეგ, წამებასა და ცრემლს აფრქვევინებს... რადგან, რამდენადაც უფრო უახლოვდება სატრფოს, იდეალს, იმდენად უფრო ამჩნევს მის არსებაში მომწყვდეულ მრავალგვარ საიდუმლოებას:

„რას გადარო, რას?—არ ვიცი... რა ხარ: მიწის თუ ცის არსი?
ახ, არ ძალმიძს სულში ჩაგწვდე და
გაგიგო შინაარსი“-ო.

ამბობს ი. გრიშაშვილი *).

ამგვარი აზრი **ა. შანშიაშვილს** უფრო მძლავრად გამოუხატავს სხვა და სხვა ლექსებში; ჩვენ შევაჩერებთ მკითხველის ყურადღებას მხოლოდ ორიოდ ლექსზე; ავიღოთ ლექსი: „ჟამსა ღამის ლოცვისასა“, იგი ნამდვილი ფსალმუნია, პოეტის გულის სიღრმიდან ამომნახეთქი ლოცვა და ამ „ლოცვის დროს შიში იპყრობს, გული უთრთის, უკანკალებს“... ამ მარტოობის დროს მას მოევლინება „ის“, რომელსაც მუდამ დაეძებს პოეტი და რომლის სიახლოეს მუდამ უფრთხის იგი, რადგან ამ სიახლოის დროს „მისი“ სულის გამოუცნობლობა და სიუცხოვე უფრო სავალალო და ტრაგიკულია.

„ვიღაც მიმზერს“, გაშტერებით,
ამეტყველებს ცეცხლის თვალებს.
ჯადო ხარ, თუ სული წმიდა, ეურ-
ჩები ძალთა-ძალებს?“

მაგრამ „იგი“ სდუმს და ბოლომდის აუხსნელ, საიდუმლო „სფინქსად“ რჩება პოეტის არსებისათვის და ტყუილი შეიქმნა შანშიაშვილის ვედრება მისდამი:

„სთქვი, რად სდუმხარ ეგრე ცივად,
რად მბერ ნიავს გასამლებს?“

ეხლა ავიღოთ მისივე მეორე ლექსი, რომელიც ეხლახან დაიბეჭდა გაზ. „თემის“ მე-62 ხომერში „სიზმრის“ სათაურით.

*) იხ. „ხახ. გაზ.“ № 791.

*) იხ. კრებული „ოცნების ოცნა“, გვ. 8.

აქ პოეტსა ჰყავს თავისი „სიზმრის მეგობარი“, რომელიც იტანჯება და პოეტსაც თვისკენ იხმობს, „სპეტაკ ცრემლით იქარგება სევდით სავსე მისი მზერა“; მაგრამ ამ ოცნების სამეფოდან, ფიქრთა სამყაროდან პოეტი სინამდვილეში გადმოდის, სიფხიზლის თვალით იყურება და ამჩნევს, რომ საოცნებო სახე „მის შუქის მფრქვევ ღიმილით და წაბლისფერ თმა ნაწნავით სავსებით ჰქრება.

„და დავეძებ ჩემს მეგობარს, მენატრება მის მზერა,
იგი, **სიზმრად განუყრელი, ცხადად ვნახო არა მჯერა!**“..

ასეთია პოეტის სიყვარული; სანამ სატრფო შორს იდგა, იგი მისკენ მიიწევდა, შესტრფოდა შორით, რაკი ჰპოვა, რა მოისმინა მისგან „მიყვარხარ“, იქვით აღივსო, ამ სიყვარულის წიაღში შვების ნაცვლად წინააღმდეგობა და საიდუმლო ტანჯვა ჰხვდა წილად:

„მაგრამ როს მითხარ: „მეც მიყვარხარო!“
და გადმიშალე გრძნობა ცხოველი;—
შენი ალერსი აღარ მატკბობდა:
ძვირფასი იყავ მოუწვდომელი!-

(იხ. „სამი ხმა“.)

აქ ვხედავთ, რომ სიყვარული უფრო ღრმავდება და მისი განხორციელება შეუძლებელი ხდება, რადგან წინააღმდეგობით არის აღსავსე... მისი იდეალური სახე ოცნების სამეფოში ბუდობს და ხორც შესხმული იგი მუდამ უარყოფითი და წარმავალი იქნება პოეტისათვის. ამგვარ დაუკმაყოფილებლობას, ამგვარ იქვნეულობას და პიროვნების გაორებას ჩვენ დავინახავთ უკვდავ მგოსნის ნ. ბარათაშვილის პოეზიაშიაც, (იხ. „ზმა ლუმალი“), მაგრამ ეს თემა, ფრიად საინტერესო, მეტად შორს წაგვიყვანდა, საგანს დაგვაშორებდა და ამიტომ უმჯობესია იგი შემდეგისთვის გადავდოთ.

—

ჩვენთვის საინტერესო იყო დაგვენახა განსხვავება ვ. რუხაძის იდეალისადმი, რომლის მუდმივი და სრული სიმბოლო სატრფოა, და მეორე ჯურის მწერალთა სატრფოსადმი; მით უმეტეს, რომ ესენი ტიპიური წარმომადგენელნი არიან ორ სხვა და სხვა მიმართულებისა ჩვენს ახალ ლიტერატურაში.

ამ მხრივ დავინახეთ, რომ შანშიაშვილი და გრიშაშვილი რუხაძეზე წინ წავიდნენ და მისი გზა გაიგრძელეს: თუ პირველი მხოლოდ ობიექტიურ დაბრკოლებას ებრძოდა და სატრფოს ხილვით სრულ მიზანს მიღწეულად მიაჩნდა თავი, მეორენი ამ ბრძოლის საჭიროებას მეორე, უფრო მნიშვნელოვან, სფეროში ხედავენ: ეს არის სიყვარულის ნამდვილ შინაარსის ახსნისათვის ბრძოლა. მას შემდეგ რაც სატრფოს მიაღწიეს, მაგრამ მიზანი კი მის გარეშე დარჩა. აქ მათ გარეშე დაბრკოლებანი აღარ ელობებათ, მაგრამ ტრაგედია მაინც არის, რადგან არის საშინელი ფსიხიური ბრძოლა. ამიტომ ამ მწერალთა ასპარეზი უფრო ხშირად გრძნობათა და განცდათა სამეფოში ტრიალებს და არა ემპირიულ საზღვრებში, როგორც ვარლამ რუხაძისა.

5:

ზევით ვთქვით, რომ ვ. რუხაძის უტყუარი ნიჭი გამოიხატა ზოგიერთ სადა, მარტივ, ტენდენციოზურ ხასიათს მოკლებულ სურათებში.

მხატვარს უმთავრეს ღირსებად უნდა ჩაეთვალოს, თუ კი იგი რომელიმე ნაწარმოებში შექმნილ სულის კვეთებას, ბუნებრივ გრძნობას, ბოლომდე ცოცხლად ჩაატარებს. ამ შემთხვევაში მკითხველი მშვენიერების გრძნობასა და ნეტარებას განიცდის.

ამგვარ ლექსებს ძალიან ცოტას შეხვდებით ვარლამ რუხაძის კრებულში; ერთ ამგვარზე უკვე მივუთითეთ მკითხველ „(თაიგული“), აქ ცოცხალი, ლაჟვარდი და ფერადი სურათებია, რომლის კითხვის დროს ესთეტიურ სიამოვნებას განიცდით; არა ნაკლებ მხატვრულად არის დაწერილი ლექსები: „ნაკადული“, „ახ, ერთხელ კიდევ მასმინე ის ხმა!“, „ჯეჯილი“ და ორიოდე სხვაც. ამ ლექსებში, რომელთაც ტენდენციური, პროგრამული ხასიათი არა აქვს, ხშირად მეხვდებით ფრიად უბრალო, მაგრამ ლამაზ სურათებს:

„ჯეჯილი ღელავს, ბიბინებს,
ნიავი ყელზე ეხვევა,
მზე დაქათქათებს, სხივები
ლამაზ გულ-მკერდზე ეფრქვევა,
მთვარე შუქსა ფენს, ცისკარი,
თავს დაციმციმებს ტრფობითა,
ნამი პირსა ბანს, ნაკადი
ტკბილად უმღერის გრძნობითა“

და სხვ. „ჯეჯილი“.

ვარლამ რუხაძე კარგი მხატვარია, თავისებური სიმარტივითა და გულწრფელობით იგი ხშირად იპყრობს მკითხველის სიმპატიას, მაგრამ, სამწუხაროდ, მხატვარ ვარლამ რუხაძეს ჰყავს მტერი,—განსაზღვრუ პროგრამის მაღიარებელი ვარლამ რუხაძე და, სამწუხაროდ, ეს მეორე უფრო ძლერია პირველზე; ხოლო სანამ ეს ასე იქნება, სანამ პროგრამული რუხაძე არა სძლევს მხატვარ რუხაძეს, მანამ მისი შემოქმედება არაბუნებრიობის ხასიათის მატარებელი დარჩება, მანამ მას საშინელი ერთფეროვანება შთანთქავს და, როგორც წელან ვსთქვი, მის ქნარს დადუმებულად აქცევს.

ამიტომ ხდება, რომ ლექსების უმრავლესობა მხატვრულად და ლამაზად იწყება, მასში ლამაზი მუსიკა მის, მაგრამ მიუახლოვდება თუ არა ლექსის დასასრულს პოეტი, უცებ მას შიში იპყრობს-ვაი თუ კარგად ვერ გავატარე ჩემი მსოფლ-მხედველობა, პროგრამული პლათფორმა, ვერ გამოვსახე პარტიული „credo“-ო და აქ ხელოვნურად ჩაუქმდობს რამდენიმე სტრიქონებს მაშრალთა განთავისუფლების, დროშის ფრიალსა და ძმობა-ერთობის შესახებ. ჩაურთავს სურათებს, რომელთაც, უმეტეს შემთხვევაში, არავითარი კავშირი არა აქვს წინედ გამოხატულ სულის კვეთებასთან... მკითხველი ამჩნევს ამ სიყალბეს, ამ არაბუნებრიობს და გულწრფელად სწუხს, სწუხს პოეზიის წამებისათვის, სწუხს მხატვარ რუხაძისთვის. ასე ხდება პოეტის ლექსთა უმრავლესობაში, ასეთ ხელოვნურ კილოთია დაწერილი უმეტესი ნაწილი მისი ლექსებისა.

პოეტი ერთ ლექსში („პესიმისტი“) ლამაზ სურათს აგვიწერს, წარმტაც დეკორაციებს გვიხატავს:

„ზურმუხტ ფერდობზე ცისარტყელასა
შვიდ ფეროვანი გაევლო ზოლი,
ძირს ნაკადული მოჩხრიალებდა
ანკარა, როგორც ცრემლი ობოლი“ და სხვ.

(დაასრულა იქნება).

აკაკი პაპავა.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ლობთ გამგეობისაგან, რომ მან, როგორც თეატრის პატრონმა და ქართულ კულტურულ დაწესებულების მეთაურმა, სათანადოდ დაიცვას პრესტიჟი ქართულ პრესისა იმათ წინაშე, ვისაც შესაძლებლად მიაჩნია ქართული პრესის აბუჩად აგდება. ეს კი მას შეუძლიან ორი გზით: როდესაც ბ. გეს წარმომადგენელი მოვიდოდა გამგეობასთან პირობის დასადებად, ამ უკანასკნელს უნდა ვთქვა, თეატრს გაძლევთ იმ პირობით, თუ ქართულ პრესის წარმომადგენლებს განსაზღვრულ ადგილს დაუთმობთ. არა გნებავთ? მიბრძანდით, საიდანაც მოსულხართ.

მხოლოდ ამნაირად შეუძლიან ილაპარაკოს ქართული თეატრის პატრონმა. დრამატიულ საზოგადოების გამგეობამ არ მოიხსენიოს ასე ლაპარაკი, და ამიტომ დამნაშავეც არის ივი. მაგრამ დავანებოთ ყველა ამას თავი. გამგეობის წევრნი, როგორც ქართველები, ნუ თუ შეურაცყოფილად არა გრძნობენ თავს, რომ ანტრეპრენიორი საქართველოს დედა-ქალაქში მოდის, ქართულ თეატრში წარმოდგენებსა ჰმართავს და ქართულ გაზეთებს კი ჯავარს უსვამს. ნუ თუ, როგორც ქართველებმა, შეგიძლიანთ გულ-გრილად უცქიროთ ისეთს მდგომარეობას, როდესაც საკუთარ სახლში შენ პანღურსა გკრავენ და სხვებს კი ფართოდ უღებენ კარებს?

მიპასუხეთ, თქვენი თავ. მოყვარეობა შელახული არ არის?

შინაური.

ალ. ხახანაშვილის ხსოვნას.

(მოსკოვის ეტნოგრაფიული საზოგადოების კრება 28 დეკემბერს 1912 წ.)

„ჩემი პირველი შეხვედრა ხახანაშვილთანო,—დაიწყო აკადემიკოსმა ვ. ფ. მილლერმა—ოთხმოციან წლებში მოხდა. მე ვიყავ მოსკოვის უნივერსიტეტის პროფესორი, ის კი იყო სტუდენტი, ჯერ სულ ახალგაზდა, ლამაზი სახის, ტანათ საშუალო; მისი ნაღვლიანი თვალები და მოხიბლავი ღიმილი გაცნობისათანავე იზიდავდა ადამიანს. მან ჩემზე კარგი შთაბეჭდილება იქონია და რამდენადაც მას შემდეგ ვეცნობოდი ეს ჩემი გრძნობა თანდათან მტკიცდებოდა. შრომის მოყვარეობა და ძეცნიერებისადმი ლტვოლვილება თავდავე ეტყობოდა მას. და თუ მხედველობაში მივიღებთ იმ გარემოებას, რომ ის იყო ერთად-ერთი სტუდენტი, რომელიც პროფესორ გერიემ თხუზულებებისათვის დაჯილდოვა ვერცხლის მედლით, დამეთანხმებით, რომ ის ყმაწვილი შრომის მოყვარეობის გარდა კიდევ ყოფილა აღჭურვილი იმისთანა რამეთი, რასაც უბრალო მომაკვდავი მოკლებულია. პროფესორი გერიე რომ სასტიკი და ფრიად ძუნწი იყო ჯილდოზე—ეს ყველასათვის ცნობილია. ალ. ხახანაშვილი იმ თავიდანვე შეუდგა წერას და კალამი არ გაუგდია უკანასკნელ წუთამდე. საგულისხმიერო ამ ნაწერებში ის არის, რომ ავტორი უმეტესად თავის ხალხის ცხოვრებას, ზნე-ჩვეულებებს და მისი სულის კვეთებას მოგვითხრობდა და ვინაიდან ის აუარება ჟურნალ-გაზეთებში ღებულობდა მონაწილეობას როგორც სამშობლო ენაზე, ისე რუსულ, გერმანულ და ფრანგულზე, ამის გამო მისი სიკვდილი უპირველესად ჩვენ, ეტნოგრაფებს, დაგვეტყობა. ხახანაშვილს სამუალო ხარისხის პროფესორად ვთვლიდი, მაგრამ უკანასკნელ ხანებში, როდესაც გულდასმით, გავეცანი მის შრომას, ჩემ განცვიფრებას საზღვარი არაჰქონდა. ეს კაცი ბუმბერაზივით აღიმართა ჩემ წინაშე. ასე ხდება უმეტეს ნაწილად ცხოვრებაში: ხშირად გაიცლით ხოლმე ხის მახლობლად და თქვენ ყურადღებას არ აქცევს ის, მაგრამ როდესაც მას წაქცეულს და მიწაზე გაშხლართულს, ჰხედავთ, ვერ წარმოგიდგენიათ, თუ აქამდე რატომ ვერ ამჩნევდით მის სისხო-სიდიდეს. ასე მოულოდნელი იყო ჩემთვის ალ. ხახანაშვილის სიდიადე. ის ეკუთვნოდა ისეთ ჯურის მეცნიერებს, რომელიც მუდამ შრომაში, მუშაობაში ატარებს თავის ცხოვრებას და თავის თავზე კი არას ლაპარაკობს, მეტად თავაზიანი, პატიოსანი და კეთილშობილების განხორციელება იყო. მთელი თავისი ცხოვრებით ამას ამტკიცებდა განსვენებული და სიკვდილით რომ სრულიად გადააკარბა ყოველ ადამიანს, მან უანდერძა მთელი თავისი ქონება თავის საყვარელ სამშობლოს. თუ სიცოცხლეში ხახანაშვილი თავის მოქმედებით ზნეობრივად ამხნევებდა თანამემამულეებს, სიკვდილის შემდეგ გააძლიერა დაწესებულება, რომლის მიზანია აღამაღლოს ქართველი ხალხის კულტურა“.

დასასრულ მილლერმა თვისი წრფელი სურვილი გამოსთქვა იმის შესახებ, რომ არ გაუქმებულიყვეს ქართული კათედრა ლაზარევის ინსტიტუტში და უნივერსიტეტში. ამ თხოვნით მან მიჰმართა იქვე მყოფ გრაფინია უვაროვისას, რომელმაც ყოველნაირი დახმარება აღუთქვა.

ალ. ჯავახიშვილის ვრცელი მოხსენება, რომელიც მილლერის სიტყვის შემდეგ იყო წაკითხული, შეეხებოდა ალ. ხახანაშვილის ბიოგრაფიულ ცნობების გარდა მის საერთო მოღვაწეობას. საშუუხაროდ განსვენებულის საზოგადოებრივ მოღვაწეობას მომხსენებელმა საჭირო ყურადღება არ ათხოვა.

ექიმ ვლ. ნემსაძე.

ქართულ დრამატიულ საზოგ. გამგეობის სადმი.

როგორც გადმოგვცეს, „სამშობლოს“ წარმოდგენის დროს პარტერის ერთ ერთ წინა რიგში მჯდომარე ვაჭართან, რომელიც ყარაჩოღულ ჩოხითა და ფართო ვერცხლის ქამრით იყო, მისულა თეატრის მოსამსახურე და თეატრიდან გასვლა უთხოვია. იმას იმის შეკითხვაზე, თუ რადაო, „კაპელდინერს“ უპასუხნია: ასე გვბრძანესო. ასეთი განკარგულება მოუხდენია გამგეობის თავმჯდომარის თანამდებობის აღმასრულებელს ბ. ტარსაიძეს, რომელსაც კასაში განუცხადებია „ნუ მიჰყიდით პარტერის ბილეთებს ასეთ ტანისამოსში და გამოწყობილთაო. აქიტომ ჩვენ მოვალედ ვრაცხთ თავს შევეკითხოთ გამგეობას: 1) რამდენად მართალია აქ აღნიშნული ამბავი. 2) თუ ეს მართალია, როდის დაადგინა გამგეობამ, ან საზოგადო კრებამ, რომ ქართულ წარმოდგენებზე პარტერში ქართულ ტანისაძოსით გამოწყობილი მსმენელები არ შეუშვან? 3) თუ ასეთი დადგენილება იყო, რამ გამოიწვია დოღი? 4) შემოღებულია თუ არა ქართულ წარმოდგენებისათვის განსაკუთრებული ტანისამოსი, როგორც მაგალითად „სამაკონგი“, „ფრაკი“ „დეკოლტე“ და სხვა.

იმედია დრამატიული საზოგადოების. გამგეობამ უყურადღებოდ არ დასტოვებს ამ შეკითხვას.

კორდელი.

ხმა ხარაგაულიდან

27 დეკემბერს ძოხდა ხარაგაულის უფასო საკითხველოს წევრთა კრება, რომელსაც დაესწრო ოცამდე წევრი. საკითხველოს თავმჯდომარემ ბ. პლ. ლეფავამ დამსწრე საზოგადოებას გააცხო კრების მოწვევის მიზანი და წაუკითხა დღიური წესრიგი, რომელიც შესდგებოდა შემდეგი კითხვებისაგან: ა) ფულის შემოტანა, ბ) გამგეობის მეხუთე წევრის არჩევა, გ) შენობის გათბობა, დ) რა ჟურნალ-გაზეთები იქმნეს გამოწერილი 1913 წ., ე) რა ზომები იქმნეს მიღებული იმ წევრების წინააღმდეგ, რომელთაც 1912 წ. საწევრო ფული ჯერ სრულად არ შემოუტანია და 3) წიგნის მაღაზიის გახსნა.

კრებამ დაადგინა: გამგეობას დაევალოს, რომ მათ მოაგროვონ საწევრო გადასახადი წევრთა შორის, როგორც წერილების დაგზავნით, აგრედვე პირადის თხოვნით. გამგეობის ძეხუთე წევრად ერთხმად აირჩიეს ხარაგაულის ორ კლასიან სამეხისტრო სკოლის ზედამხედველი ვლ. სარ. არეშიძე. სახლის გათბობისთვის კრებამ ხუთი მანეთი გადასდო, რომელიც უნდა გადაეცეს სახლის მეპატრონეს, რომელიც ამ ფასში დასთანხმდა კრებას, სახლი გაათბოს დღეიდან მარტის შუა რიცხვებამდე. გამოწერილი უნდა იქმნეს ყველა ქართული ჟურნალ-გაზეთები და აგრედვე რუსული ჟურნალ-გაზეთები შეძლებისდაგვარად. იმ წევრების შესახებ, რომელთაც ჯერ კიდევ არ შემოუტანიათ 1912 წ. საწევრო ფული, კრებამ დაავალა გამგეობას ერთხელ კიდევ მოაგროვოს ხვედრი ფულის შემოტანა. დასასრულ კრებამ ხანგრძლივი მსჯელობა იქონია სამკითხველოს მუდმივ მაცოცხლებელ წყაროს გამოსახვაზე. ასეთ უებარ საშულებით დაასახელა **წიგნის მაღაზია**, რომლის შემოსავალი, ანუ მოგება, სამკითხველოს უნდა მოხმარდეს. ნავარაუდევი ანგარიშით აღმოჩნდა, რომ წიგნის მაღაზიას ყოველივე ხარჯს გარდა შეუძლიან მოგება მისცეს სამკითხველოს 200 მანეთამდე და ამ თანხას კი შეუძლიან თავისუფლად არსებობა. ამიტომ არჩეულ იქმნა სამი წევრისაგან შემდგარი კომისია, რომლებშიაც არიან შემდეგი პირები: პლ. ლეფავა, ვლ. არეშიძე, და კონ. კამკამიძე; ამ პირებს კრებამ დაავალა წიგნის მაღაზიის გახსნის შესახებ მზრუნველობა და მისი მოწეს-რიგება ყოველის მხრით და შემდეგ კრებაზე მოხსენება თავიანთი ნაშოქმედარისა. ზოგიერთმა წევრებმა სამკითხველოს გაზეთები გამოუწერა იმ პირობით, რომ საწევრო ფული ორი მანეთი ჩაეთვალოთ შემოტანილად და ზედმეტი კი შემოწირულად. დღემდე სამკითხველოს ჰყავს ორმოცამდე წევრი, იმედია რომ წევრები კიდევ მოემატება და საწევრო ფულსაც დროით გადაიხდიან, რითაც ხელს შეუწყობენ ჟურნალ-გაზეთების და ზოგიერთი წიგნების გამომწერს. კრებამ დაავალა გამგეობას გამოიწეროს ი. ჭავჭავაძის თხზულებანი ექ. გედევანიშვილის გამოცემა (ღირებული 8 მან.)

ექ. გურგენიძის შემოწირული ფულით.

ასკეტი.

ბალკანეთის ომი

დეკეშები.

5—6 იანვარი.

ლონდონი. ჩერნოგორიის დელეგატებმა პროტესტი განაცხადეს ალბანეთის საზღვრებში სკუტარის მოქცევის გამო და ელჩთა კონფერენციას წინადადები წარუდგინეს, მდინარე დრინი იყოს საზღვრად ჩერნოგორიისა და ალბანეთისაო. წინადადებაში ნათქვამია: ჩერნოგორია პოლიტიკურად გაქრობას ამჯობინებს, ვიდრე სკუტარს გაუშვებდეს ხელიდანო.

ციტინიე. პეტერბურგის სააგენტოს კორესპონდენტი მიიღო მინისტრ-პრეზიდენტად ნამყოფმა ტომანოვიჩმა და უთხრა: ალბანეთის დამოუკიდებლობის განხორციელება ისტორიაში პირველი შემთხვევა იქნება, რაიც სრულიად არღვევს საერთაშორისო ურთიერთობის ნორმებს. ჯერ ერთი ალბანელების უმრავლესობა მუსულმანობაა, რომელიც ველურ ელემენტს წარმოადგენსო. დაუჯერებელია, რომ ველურმა არნაუტებმა შეიმშვნიონ თანამედროვე სახელმწიფოებრივი ფორმა. მეორე—ვინ დაარსებს ახალ სახელმწიფოს. იტალია და ავსტრია ხომ არ მისცემენ ერთმანეთს ნებას ეს საქმე მოაგვარონ? მესამე—ვინ იქნება მონარქი ახალ სახელმწიფოსი: ქრისტიანი თუ მაჰმადიანი? შეთანხმდებიან თუ არა დიდი სახელმწიფონი მონარქის არჩევაში? მეოთხე რა საზღვრები უნდა ჰქონდეს ახალ სახელმწიფოს? ევროპის დიპლომატიამ მიიღო ალბანეთის დამოუკიდებლობა და უნდა ეს საკითხებიც გადასწყვიტოს. ბალკანეთის კავშირი მშვიდობიანად დაუცდის ამ საკითხების გამორკვევას. ეს საქმე ბალკანეთის კავშირის წინააღმდეგ არის დაწყებული, მაგრამ საშიშია რომ მოთავეთა საწინააღმდეგოდ არ გადაიქცეს იგიო.

სოფია. პოლიტიკოსთა წრეებში დიდ მნიშვნელობას აწერენ მუსტაფა-ფაშაში მომხდარ თათბირს. მეფის წული ბორისი ახალ წლიდან ჯარში დარჩება. ეს ამბავი საშიშს ნიშნებს მოასწავებს. ჯარს უმოქმედობა ძლიერ აღელვებს. მეფემ და მისმა მემკვიდრემ უკანასკნელად დაათვალიერეს ჯარი. ჯარი საომრად განმზადებულია. სამხედრო მოქმედების გეგმა შედგენილი აქვთ. დიდ ნახელმწიფოთა ჩარევაზე დიდ იმედებს არ ამყარებენ.

ათინა. ოსმალეთის ფლოტი, რომელიც 5 იანვარს სკუტიდან გამოვიდა, საბერძნეთის ფლოტმა დაამარცხა.

ათინა. ოფიციალური ცნობა; ოსმალეთის ფლოტი გამოვიდა თუ არა სკუტიდან სამხრეთით კუნძულ თენედოსისკენ გაემართა. იქ საბერძნეთის ფლოტთან შეტაკება მოუხდა. ბრძოლამ ორ საათს გასტანა. ფლოტი სკუტეებისკენვე გაბრუნდა.

სოფია. „მირი“ უარჰყოფს, ვითომც სერბია არ ასრულებდეს მოკავშირეთა ხელშეკრულების დებულებას, იმ მიზეზით, რომ ბულგარეთმა პირველმა დაარღვია იგიო. სერბიის უარზე ლაპარაკიც მეტიაო.

ათინა. ადმირალი კუნდურიოტი დეპეშით იტყობინება: ღამე ჯავშნიანი გემი „ჰამიდიე“ თენედოსის და მავრიის კუნძულებს შუა დასეირავდა. დილით ფლოტი ჯავშნიან და ნაღმოსან გემებიანად გამოვიდა სკუტიდან და იმბრუსისკენ გაემართა. თენედოსის კუნძულზე ოცი მილის მოშორებით შეჩერდა. საბერძნეთის ფლოტი დაუყოვნებლივ გაემართა შესახვედრად. თენედოსის გუბერნატორის ცნობით, ბრძოლა დაიწყო დილის 11 საათსა და 25 წუთზე. 12 საათზე ოსმალეთის ფლოტმა უკან-უკან დაიწყო დახევა პირველ საათსა და 10 წუთზე უწესრიგოდ გაემართა სკუტესკენ. მდევრად გამოეკიდა „ავეროვი“. სამის ნახევარზე ბრძოლა დასრულდა. საბერძნეთის ფლოტის დანაკლისი უმნიშვნელოა.

სტამბოლი. ოსმალეთის მმართველთა წრეებში ირწმუნებიან, რომ სამეფო გვარეულობა ადრიანოპოლის დათმობას არ სთანხმდებიანო. მათის აზრით ადრიანოპოლის დათმობა მოასწავებს ევროპის ოსმალეთის სრულ გაქრობას. ამ აზრს თანაუგრძნობს ჯარის უდიდესი ნაწილი.

სტამბოლი. ამ რამდენიმე დღის განმავლობაში ჩათალჯში და გალიპოლში აუარებელი ჯარი იგზავნება. აფიცრებს, რომელნიც დასასვენებლად იყვნენ, დათხოვნილნი, სასტიკად ებრძანათ დაუყოვნებლივ გამოცხადნენ მთავარ ბინაზე, სადაც ბულგართა თავდასხმას მოელიან. მიუხედავად იმისა, რომ ოსმალნი ბრძოლის ჟინით არიან გაჟღენთილნი, სულთანის უკანასკნელ ირადეში შერიგების და მშვიდობიანობის ჰანგი ისმის.

სტამბოლი. ოფიციალურის ცნობებით, 5 იანვარს ლემნოსის მახლობლად საზღვაო ბრძოლა მოხდა. რამდენიმე ყუმბარა ბერძენთა გემს მოხვდა. სამი საათის ბრძოლის შემდეგ ოსმალეთის ფლოტი დარდანელში დაბრუნდა.

გაზეთებიდან.

მოლაპარაკების შეწყვეტის მოლოდინში.

ლონდონი. მოკავშირეებმა ის იყო გადასწყვიტეს, წერილობით შეეტყობინებინათ ოსმალეთის წარმომადგენლებისათვის მოლაპარაკების შეწყვეტის ამბავი, მაგრამ უკანასკნელ წუთს, ედუარდ გრეის რჩევით, დაადგინეს, მოუკადონ დიდ სახელმწიფოების მიერ წარდგენილ ნოტის პასუხს. მოლაპარაკების შეწყვეტისათანავე სამხედრო მოქმედება შეატყობინებს ოსმალეთს, [illegible] ზავის ვადის [illegible] ოთხი დღის შემდეგ [illegible], ომი განახლდება. [illegible] წარმომადგენლები უფრო ადრე დასტოვებენ ლონდონს. წასვლისას ყველა რწმუნებული სენ-ჯემის სასახლეში წარუდგება ინგლისის მთავრობას მადლობის გადასახდელად.

მოკავშირეთა გადაწყვეტილება.

ვენა. ვენის სლავიანთა წრეებში ამტკიცებენ, რომ ბალკანეთის კავშირი, რაკი დარწმუნდა დიდი სახელმწიფოების ნოტის უფერულობას, მის წარდგენისათანავე აპირებს დროებითი ზავის შეწყვეტასა და საერთო ძალით ომის განახლებას. ასეთი გადაწყვეტილება ბალკანეთის კავშირმა საკუთარის თაოსნობით მიიღო, იმ მიზნით, რომ მეტი ძალა მისცეს ოსმალთა თვალში დიდ სახელმწიფოების მიერ წარდგენილ ნოტას.

ოსმალეთი უარს იტყვის.

ვენა. „ვიენერ ალგემ. ცეიტუნგი“ სარწმუნო წყაროებიდან იტყობინება, რომ ოსმალეთი, რა კი დარწმუნდება, რომ დიდი სახელმწიფოები მაინცა და მაინც დიდად ვერ აიძულებენ მას, რადგან მათ შორის არ არსებობს ერთსულოვნობა, გადაჭრით უარს იტყვის ადრიანოპოლის დათმობაზე. კოლექტიური ნოტა მხოლოდ იმის მომასწავებელია, რომ თუ ოსმალეთმა ადრიანოპოლის დათმობაზე უარი სთქვა, ამით იგი დაჰკარგავს ევროპის „კეთილ განწყობილებას“, ე. ი. ოსმალეთი ვეღარ მიიღებს ფულით დახმარებას ევროპისაგან.

ოსმალ. წარმომად. წასასვლელად ემზადებიან.

ვენა. ოსმალეთის წარმომადგენლებმა უარი უთხრეს ავსტრიის ელჩს ლონდონში, როდესაც ამ უკანასკნელმა სადილად დაჰპატიჟა იგინი; მიზეზად ის გარემოება დასახელეს, რომ ხვალვე უნდა დავსტოვოთ ლონდონი.

გერმანულ პრესის აზრი.

გერმანიის პრესა განაგრძობს კოლექტიურ ნოტის წინააღმდეგ გალაშქრებას. გაზეთები ერთხმად აღიარებენ, რომ სახელმწიფოები უმალ ერთმანეთს წაეკიდებიან, ვიდრე მათი კოლექტიური წინადადება სასურველ ნაყოფს გამოიღებსო.

ავსტრიის ხრიკები.

პარიზი. აქაურს დიპლომატიურს წრეებში კოლექტიურ ნოტის წარდგენის დაგვიანებას ავსტრიის საქციელს აწერენ, რომელიც მხარს უჭერს რუმინიას და ცდილობს, რომ ომის გათავებამ თავისუფლება არ მისცეს ბულგარეთს ატეხილ დავის თავის სასარგებლოდ გადასაწყვეტად.

ბალკანეთი და ევროპა

დეკეშები

ლონდონი. ელჩთა თათბირი დაიწყო 4 საათზე და 6 საათზე გათავდა.

ლონდონი. იონესკუ ბუქარესტში წავიდა.

ლონდონი. ელჩთა თათბირმა დაადგინა: მიანიჭოს ათონის სამონასტრო ძმობას დამოუკიდებლობა მსოფლიო პატრიარქს ხელმძღვანელობით და რუსეთის პროტექტორობით.

პეტერბურგი. 5 იანვარს საზღვარგარედ გაემგზავრა ბულგარეთის ფინანსთა მინისტრი თოდოროვი.

სტამბოლი. მინისტრთა საბჭო შეიკრიბა დიდ სახელმწიფოთა ნოტის საპასუხო წინადადების რედაქციის შესამუშავებლად. გადაჭრილი პასუხი არ იქნება, პორტა აუწყებს დიდ სახელმწიფოთ, რომ ადრიანოპოლის დათმობა ყოვლად შეუძლებელიაო.

სოფია. „მირი“ სწერს: ერთი გაზეთის ცნობა, ვითომც რუმინიისა და ბულგარეთის უთანხმოება მოსპობილიყვეს ბულგარეთის მხრივ ცოი სოფლის დათმობით მართალი არ არისო.

სოფია. როგორც ხმებია, რუმინიის მოსაზღვრე პროვინციები ბალჩინკისა, დობრიჩისა, კურდბუნარის და სილისტრისა, ამზადებენ ფერდინანდ მეფისთვის მისართმევად პეტრიკას, საცა სთხოვენ მიიღონ მათი ერთგული სამსახური ბულგარეთის მიწა-წყლის დაცვაში და სხვის ხელში არ ჩაგდონ.

გაზეთებიდან

ბულგარეთი და რუმინია.

სოფია. ბულგარეთ რუმინიის მოლაპარაკება ოფიციალურად ბუქარესტია გახვეული. არაოფიციალურად კი ეტყობა, რომ უკანასკნელი ხნის დამამშვიდებელი ცნობანი ნაადრევი გამოდგა. რუმინია მტკიცედ ადგია თავის მოთხოვნილებას, რომლის შეუფერებლობაც იმდენად დიდია ბულგარეთის მიერ განზრახულ შესაძლო დათმობასთან, რომ ყოველგვარი კომპრომისი მოუხერხებელია. მდგომარეობა აუტანელი გახდება, თუ სახელმწიფოები არ ჩაერევენ. ყოველ შემთხვევაში ახლანდელი მთავრობა გადადგომას უფრო ირჩევს, ვიდრე სილისტრიის დათმობას, რომელსაც არაოდეს არ დაადასტურებს არც ხალხი და არც ნაციონალური კრება.

ბუქარესტის ცნობა.

ბერლინი. ბუქარესტიდან იტყობინებიან, რომ ბულგარეთმა ოფიციალურად განაცხადა, მზადა ვარ დავაკმაყოფილო რუმინიის მოთხოვნილებაო. ბულგარეთს განზრახული აქვს დობრუჯის საზღვრების გამოსწორება და 18 ცხის დათმობა, ხოლო სილისტრიის სიმაგრეებს დანგრევენ და ქალაქი ისევ ბულგარეთს დარჩება.

ავსტრიის მობლიზაცია.

ბელგრადი. ავსტრიამ თავი მოუყარა „დუნაის საზოგადოების“ ყველა საბუქსირო გემს, ღამით ბელგრადის ახლოს გაიარა 20 საბუქსირო გემმა, და 180 იალქნიანმა ნაცამ, რომელნიც მიტროვიცისკენ მიეშურებოდნენ, სადაც განზრახულია საზღვარს გადმოსვლა მოსალოდნელომს დროს; იქითკენვე იგზავნება მრავალი იარაღი და საომარი მასალა.

სერბიის თავდაცვა.

ვენა. ბელგრადიდან იტყობინებიან, რომ ქ. ნიშსა და კრაგუევაცს შუა სერბიელები ძლიერ სიმაგრეებს აშენებენ. ყოველ დღე ათასი კაცი მუშაობს ფრანგ ინჟენრების ხელმძღვანელობით.

იტალიის საომარი სამზადისი.

ვენა. ავსტრიაში მცხოვრებ იტალიის სათადარიგო აფიცრებს ბრძანება მოუვიდათ, დაუყოვნებლად სამობილიზაციო პუნქტებზე გამოცხადდითო. ხმებია, იტალია 600.000 ჯარის-კაცს იწვევს თოფ ქვეშო.

დეკეშები

(დეპეშათა პეტერბ. სააგენტო)

5—6 იანვარი.

საზღვარ-გარედ

პუანკარეს პრეზიდენტად არჩევის გამო

პარიზი. ჰავასის სააგენტოს ცნობით, ყველა მინისტრებმა გადასწყვიტეს თანამდებობიდან გადადგნენ. მათის აზრით გარეშე პოლიტიკის დღევანდელი ვითარება მოითხოვს გარეშე საქმეთა მინისტრად დაინიშნოს არა დროებითი აღმასრულებელი თანამდებობისა, არამედ ისეთი კაცი, რომელიც გამუდმებითი პასუხის მგებლობას იკისრებს. მინისტრ-პრეზიდენტის კანდიდატად ასახელებენ ბრიანს. შესაძლებელია გარეშე საქმეთა მინისტრად პიბონი მოიწვიონ.

პარიზი. პრეზიდენტის არჩევის გამო „ტანი“ აღნიშნავს, რომ პუანკარემ საფრანგეთის პოლიტიკას ერთგულების ხასიათი მისცა.

პარიზი. ფალიერმა მიიღო დიუბოსტი და დებანელი. შემდეგ მიიღო ბრიანი და დაავალა მას კაბინეთის შედგენა. ბრიანი პასუხს 6 იანვარს მისცემს.

რომი. პოლიტიკოსთა წრეში პუანკარეს პრეზიდენტობა კმაყოფილებას იწვევს. მაგრამ ერთი სიტყვითაც არ აღნიშნავენ, თუ როგორი იქნება შემდეგ იტალიისა და საფრანგეთის ურთიერთობა. აქ არ დაჰკიწყებიათ პუანკარეს როლი მანუბას და კართაგენის ინცინდენტში, მაგრამ იმედს გამოსთქვამენ, რომ პუანკარე-პრეზიდენტი არ ეგვანება პრეზიერ-პუანკარესო. პრესაც მის არჩევას თავ შეკავებით, მაგრამ თანაგრძნობით ეგებება.

პარიზი. პრესა სიამოვნებით აღნიშნავს პუანკარეს არჩევას. ერის იმედებსა და მოლოდინს პუანკარე გაამართლებსო. გაზეთების უმრავლესობა აძბობს, რომ პუანკარე რესპუბლიკანელთა უმრავლესობამ აირჩიაო. მისი არჩევა რესპუბლიკის პრესტიჟს განამტკიცებსო, საფრანგეთის პრესტიჟს აამაღლებს და ერის თვითცნობიერების განვითარებას ხელს შეუწყობსო.

კლემანსოსა და კომბის ორგანონიც ნდობით ეკიდებიან პუანკარეს არჩევას და მის მიუდგომლობას ხაზს უსვამენ. სოციალისტები განუსაზღვრელ სიხარულს გამოსთქვამენ ჰამსის დამარცხების გამო.

ლონდონი. პრესა თანაგრძნობით ეკიდება პუანკარეს არჩევას.

პარიზი. პუანკარემ მრავალი მისალოცი წერილი მიიღო. სხვათა შორის მიიღო რუსეთის იმპერატორისაგან, ბულგარეთის მეფისგან, საძშვიდობო კონფერენციისაგან, კოკოვცევისაგან და საზოსოვიანაგან.

ვერსალი. როცა პუანკარე აირჩიეს, გაისმა ხანგრძლივი და მხურვალე ტაშის ცემა ცენტრისა, მემარჯვენეთა და ზოგიერთ მემარცხენისა. მინისტრებით შემოხვეულმა პუანკარემ მოიხსენია არჩევნების ოქმი. შემდეგ დიუპუიტი მრესალმა ახალ პრეზიდენტს. პუანკარემ მადლობა გადუხადა ამოარჩეველთ. მინისტრთა საბჭოს სახელით მესალმა ბრიანი. პუანკარე ვერსალიდან წავიდა რკინის გზით პარიზში. თან ახლდნენ მინისტრები. პუანკარე ავტომობილით ენისეის სასახლეში გაემართა ფალიერთან, ფალიერმა მიულოცა პუანკარეს პრეზიდენტობა, ერთმანეთს გადაეხვივნენ. გზად ხალხი პუანკარეს მანიფესტაციებს უმართავდა. აქის შემდეგ პუანკარე თავის კერძო ბინაზე წავიდა.

იაპონია.

ტოკიო. მთელ იაპონიის პრესის წარმომადგენლებმა დაადგინეს, რომ რადგანაც კლანთა თვითნებობა კონსტიტუციის მთლიანობას აენებს, ამისთვის პრესა და პარლამენტი შეთანხმებულად იბრძოლებენ კონსტიტუციის დასაცავად.

ჩინეთი და მონღოლეთი.

ურგა. მონღოლეთის მთავრობამ ცნობა მიიღო, რომ ჩინეთის ჯარი ცუნსუნიტ-ხობუნით და დარიგახდით ხალხს საზღვრისკენ იძვრისო. რაზმის უფროსი მშვიდობიან მცოვრებთ ურჩევს ნუ შეშფოთდებიან, რადგანაც ჯარი ურგის მეამბოხეთა დასასჯელად მიდისო.

ურგა. ბაზარს მოედანზე შეჯახება მოხდა არახაუბეის პარტიის ჯარის-კაცთა და ჩინელ ვაჭართა შორის. მონღოლები ჩინელებს მიეშვენენ, რამაც ჯარისკაცთა უკმაყოფილება გამოიწვია. ერთმა ჯარისკაცმა ორი ლამი დასჭრა. ბრბომ სცემა მსროლელსა და მის ამხანაგებს. ჯარის-კაცნი სამართალში მისცეს. სამართალმა დაადგინა იარაღი აჰყაროს არახაუბეისის რაზმს.

ურგა. ხუტუხტამ იუანშიკაის საპასუხო დეპეშა გაუგზავნა, რომელშიაც სწერდა: მონღოლეთისა და ჩინეთის გაერთიანებაზე ლაპარაკი

ეხლა სულ მთლად უღროვია. რუსეთ-მონღოლეთის ხელშეკრულების დადება მონღოლეთის დამოუკიდებელი ნაბიჯი იყო, რომელსაც მიზნად ჰქონდა მონღოლეთის დამოუკიდებლობის უზრუნველყოფა, რათა ჩინეთის უკანონო სურვილებისგან განთავისუფლებულიყო.

კულჯა. პეკინის მთავრობის გულგრილი მოპყრობა ილის მხარეს ღვთის ანაბარას აგდებს. ადგილობრივ მთავრობას ფული არა აქვს.

სპარსეთი

თავრიზი. ალაუს-სალთანეს კაბინეთის შედგენამ და დამტკიცებამ დიდი მღელვარება გამოიწვია ბაქტიართა მოწინააღმდეგე ბანაკში. მცხოვრებნი შეშფოთებულნი არიან იმით, რომ ბაქტიარები ამ კაბინეთის საქმეებში მონაწილეობას იღებენ.

რ უ ს ე თ ი.

პეტერბურგი. დაიჭირეს „პრავდის“ და „ლუჩის“ მეოთხე ნომერი.

მოსკოვი. დასრულდა საელექტრო-ტეხნიკო კრება. შემდეგი კრება მომავალ წელს მოხდება ხარკოვში.

პეტერბურგი. ვაჭრობის მინისტრს მინისტრთა საბჭოში წინადადება შეაქვს წვრილ მრეწველთა მუდმივი საბჭოს დარსების თაობაზე.

„ლუჩის“ რედაქტორი 3 თვით დაპატიმრეს წერილისთვის—„მსხვერპლი და კიდევ მსხვერპლი“.

რიგა. „პროვოდნიკის“ ქარხანაში გაფიცვა დასრულდა.

პეტერბურგი. დაიჭირეს „ლუჩის“ მეხუთე ნომერი.

დასრულდა კრება ოჯახურ ალზრდის თაობაზე. კრებას დაესწრო 1,200 კაცი. უმთავრესი დადგენილებანი: აუცილებლად საჭიროა კავშირი ოჯახისა ⁄ᲡᲚ სკოლისა, ბავშვის შრომის დაცვა შემდეგი კრების გამართვას აპირებენ მოსკოვში 1915 წელს.

პეტერბურგი. სამხედრო მინისტრი საზღვარ გარეთიდან დაბრუნდა.

თეატრი და ხელოვნება

ქართული თეატრი. ხუთშაბათს, 10 იანვარს, ქართული დასის მიერ წარმოდგენილი იქნება პირველად ქართულ სცენაზე ალბერტ ლინდნერის ცნობილი პიესა **„ჰუგენოტების ამოჟღერტა“**, თარგმანი ი. ბარველისა. ამ პიესას იდგამს თავის საბენეფისოდ ჩვენი ნიჭიერი ახალგაზდა მსახიობი **ი. ზარდალიშვილი.**

ნაძალადევის თეატრი. კვირას, 6 იანვარს, ა. ცაგარელის გარდაცვალების ათი წლის შესრულების გამო, გამართეს სადღესასწაულო წარმოდგენა. ბ. სვიმონიძემ წაიკითხა ცაგარელის ბიოგრაფია.

შემდეგ წარმოადგინეს განსვენებულის დრამა „გულჯავარი“ და ვოდევ. „ჭკუისა მჭირს“.

გულჯავარის როლში ქ. ქაჯაია ზოგ ადგილას კარგი იყო, მაგრამ ჩქარა ლაპარაკობს. მშვენივრად ასრულებდნენ ბ-ნნი გიორგაძე-ბატონიშვილ ირაკლის—და გოგაშვილი—ლევანის როლებს. ბ. თევზაძე რამაზის როლში მოისუსტებდა. არა უშავდათ-რა ქ. მეხუზლას (ფატმა), ბ-ნთ სვანაძეს (რევაზი) და გაბინაშვილს (ზურაბი).

შენიშვნა რეჟისორს: მესამე მოქმედება ოთახში სწარმოებს და არა ბაღში.

ვოდევილში ფრიად მშვენიერნი იყვნენ! ქ. მეხუზლა (ტასო), ბ-ნნი სადულაშვილი (გრიქულა), სვანაძე (ბუდდანა) და ძაძამია (ბოქაული). ბ. მელიქიშვილი (დათიკო) თავის ალაგას იყო.

ა. ცაგარელის სურათთან სცენის მოყვარეებმა წაიკითხეს სცენები და ლექსები.

პიესის ბუნებრივად სვლას ხელს უშლიდა საზოგადოების უალაგო სიცილ-ხარხარი. **მიშო.**

ღია გარათი

პატიცემულმა მწერალმა ბ-ნმა ნინო ნაკაშიძისამ თავის პიესის **„ვინ არის დამნაშავე?-ს“** სცენაზე დადგმის უფლება გადასცა ქართ. დრამატ. დასის ამხან. **„მოგზაურს“**, რომლის ნება დაურთველად ამ პიესის სცენაზე დადგმის უფლება არავის არა აქვს. ამ ღია ბარათით ვაცხადებთ, რომ ჩვენი დრამატიული საზოგადოებანი, ან რომელიმე ქართული თეატრის მსახიობი შეცდომაში არ შევიდეს, წინააღმდეგ შემთხვევაში პასუხის მგებელი იქნება **„მოგზაური“-ს** დასის წინაშე.

„მოგზაური“ დასის მონდობილობით.

მსახიობი **ივ. ბარველი.**

წერილი რედ. მიმართ

მოწყალეო ხელმწიფევ
ბ-ნო, რედაქტორო!

უმორჩილესად გთხოვთ ნება მიბოძოთ, რათა თქვენის გაზეთის საშუალებით გამოვუცხადოთ ულრმესი მადლობა ყველა იმ პირთა, რომელთაც სიონის სამრეველო სკოლის სასარგებლოდ შემოსწირეს თავისი წვლილი ამა წლის თებათვის 17-ში გამართულ ოჩხარის (სადილის) დროს:

ღენერალმა გიორგი ყაზბეგმა 12 მან., ვლადიმერ თედოს ძე ღუდუშაურმა 15 მან., ნიკალა ფაჯიშვილმა 1 ჭედილა 6 მან. ღირებული, იოსებ კობაიძემ 1 ცხვარი, 1 ბატკანი ღირებული 6 მ., დავით დავითაშვილმა 1 ცხვარი, 1 ბატკანი ღირებული 6 მ., შაქრო ღუდუშაურმა 1 ცხვარი და 2 მან.—6 მ. ხუთ-ხუთი მანეთი: მიხელა ფირანიშვილმა, სეიმონა ოდიშვილმა, შიო სეთურიძემ ლევანა კვირკელიშვილმა, მაქსიმა ახალაშვილმა (მარსაგოვმა), შიო ოდიშვილმა, ლევანა დავითაშვილმა, (მანვე 1 ცხვარი 4 მ.,) ანდრია კობაიძემ. ოთხ-ოთხი მანეთი: შაქრო ყაზბეგმა, იაგორა ფაჯიშვილმა, ფირანა ავსაჯანაშვილმა, იოსება დავითაშვილმა, ანდრია კობაიძემ 1 ცხვარი ღირებული 4 მან. სამ-სამი მანეთი: მღვდელმა გართლომე ღუდუშაურმა, ნიკოლოზ დიმიტრის ძე ყაზბეგმა, გაბრიელ ბედოშვილმა, მღვდ. არჩილ ფოფხაძემ, სტეფანე სვიმონის ძე ზალაშვილმა, ალექსი ღუდუშაურმა, ალექსანდრე ბულაკოვმა, ციცკა ხულელიძემ, თედო ტუჩაშვილმა, იოსება ავსაჯანავმა, სოლომონ კობაიძემ. ორ-ორი მანეთი: ნიკო ჩოფაკაშვილმა (2 მ. 50 კ), ლეონა გელეაიძემ, შიო ეგვიაშვილმა წიკლაურმა, გიგოლი წიკლაურმა (ეგვიაშვილმა), გიგუცა სუჯაშვილმა, მიხელა სუჯაშვილმა, ივანე ხუციშვილმა, გიორგი ხუციშვილმა, გაბრიელ ხულელიძემ, ფიდო ღუდუშაურმა, ესტატე ბედოშვილმა, სერგო ოდიშვილმა, ადამა ტუჩაშვილმა, შიო კობაიძემ, სვიმონა დავითაშვილმა 1 ბატკანი 2 მან., ვასო დავითაშვილმა, ილიკო ფაჯიშვილმა, გრიგოლ გელეაიძემ, სვიმონა გელეაიძემ, გრიგოლ სისაურმა, გაგა ფაჯიშვილმა, ნიკოლოზ სეთურიძემ, ივანე სეთურიძემ, ალექსი წამალაძემ, მარტია ფაჯიშვილმა, გრიგოლი წიკლაურმა (დიაკვანი), მარია ღუდუშაურმა, გლახა წამალაიძემ, ნიკო კობაიძემ, გრიგოლი (გუგუნა) დავითაშვილმა, სვიმონა ნანეს ძე ოდიშვილმა 1 ბატკანი 2 მან. ღირებული. თითო მანეთი: ბიჭიკო გოდერძიშვილმა, ვასილი ბიარსაშვილმა, გრიგოლი ავსაჯანაშვილმა, გლახა კვირჯაშვილმა, ხუტა წამალაიძემ, იოსება სისაურმა, გიორგი წიკლაურმა ხევსურმა, ვანო ღუდუშაურმა, მოსე ღუდუშაურმა, სვიმონა ღუდუშაურმა, ნიკოლოზ დავითაშვილმა, (1 მ. 50 კ.) ალექს ვარძუკაშვილმა (1 მ. 50 კ.), გრიგოლი ჩქარიულმა, სვიმონა წამალაიძემ, გიორგი სისაურმა, სვიმონ კვირკელიშვილმა, ვანო წამალაიძემ. სტარაენიკმა არაბულმა 50 კ., სოფელ გერგეტის მცხოვრებთაგან 15 მ., სოფელ ახალციხის მცხოვრებთაგან 10 მან., სოფელმა სტეფან წმინდამ (ყაზბეგელებმა) 12 მან.,

გამგენი სკოლისა: **მღ. მალანია**, მასწავლებელნი: **ა. კვაჭაძე, ლევანა დავითაშვილი** და **ანდრია კ-ბაიძე.**

რედაქტორ-გამომცემელი
ა. ჯუმბაძე.

გამოსაღეგი ცნობა

მატარეგელთა მიმოსვლა
(ზ ა მ თ რ ო ბ ი თ).

15 ოქტომბრიდან.

(დრო აღნიშნულია ტფილისის საათით).

ტფილისიდან გადის

ბაქოსაკენ: სამგზ.-საბარგო № 8, საღ. ს. 26 წ. **ჩქარი** № 2, დილ. 10 ს. 14 წ. **საფოსტო** № 4, დამის 12 ს. 36 წ. **სამგზავ.** № 6, ნაშუადღ. 6 ს. 31 წ. **ნარეკი** № 106. საღ. 7 ს. 20 წ.

ბათომისაკენ: სახ. № № 107, დილ. 4 ს 38 წ. **სახ.** № 5, ნაშ. 4 ს. 38 წ. **საფ.** № 3, დილ. 9 ს. 50 წ. **სახ.** № 4, საღ. 9 ს 4 წ. **სახ.** № 11, ღამ. 10 ს. 2 წ.

ბაქოსკენ: ნარეკ. № 106, საღ. 7 ს. 26 წ. **ერევანისკენ: სახ.-სახ.** № 8;7, შუადღ. 1 ს. 6 წ.

ჯულფისკენ: საფ № 4;3, ღამ. 1 ს. 11 წ. **ყარსისკენ: სახ.-სახ.** № 6;5, საღ. 8 ს. 10 წ. **ბორჯომისაკენ: სახ.** № 9/10 6, ნაშ. 3 ს. 17 წ.

ტფილისში მოდის.

ბაქოდან. ნარეკ. № 107, დამ. 3 ს. 8 წ. **სახ** № 5, ნაშ. 3 ს. 46 წ. **საფ.** № 3, დილ. 9 ს. **ჩქარ.** № , საღ. 9 ს. 10 წ. **სახ.-სახ.** № 7, დილ 11 ს 55 წ.

ბათომიდან: სახ № 12, დილ. 8 ს. 50 წ. **საფ.** № 4, ღამ. 11 ს. 32 წ. **სახ.** № 6, საღ. 5 ს. 56 წ. **ნარეკ.** № 106, დილ. 5 ს. 15 წ.

ერევნიდან: ს ხ.-სახ. № 83;7, საღ. 5 ს. 28 წ **ყარსიდან: სახ.-სახ.** № 65, ნაშ. 1 ს. 28 წ. **ჯულფიდან: სახ.** № 43, დილ. 8 ს.

ბორჯომიდან: სახალ. № 9|10 6, დილ. 11 ს. 22 წ.

მიხაილოვკიდან ოურამში: სახ.-საბარგ. № 61, ღამ. 2 ს. 18 წ. **სახ.-სახ** № 63, დილ. 5 ს. 30 წ. **სახ.-სახ.** № 65, ნაშ. 12 ს. 48 წ. **სახ.-სახ.** № 67, ნაშ. 3 ს. 13 წ. **სახ.-სახ.** № 69, საღ. 7 ს. 53 წ. **სახ.-სახ.** № 71, საღ. 9 ს. 20 წ.

სურამ.-დან მიხაილოვკში: სახ.-საბარ. № 60, ღამ. 1 ს. 22 წ. **სახ.-სახ.** № 62, დილ. 4 ს. 38 წ. **სახ.-სახ.** № 64, დილ. 7 ს. 8 წ. **სახ.-სახ.** № 66, ნაშ. 1 ს. 15 წ. **სახ.-სახ.** № 68, საღ. 6 ს. 38 წ. **სახ.-სახ.** № 70, საღ 8 ს. 26 წ.

ქუთაისიდან რიონში: სახ. № 77, დილ. 5 ს. 28 წ. **სახ.** № 79, დილ. 10 ს. 14 წ. **სახ.** 1, ნაშ. 2 ს. 3 წ. **სახ.** № 83, ნაშ. 5 ს. 48 წ. **სახ.** № 85, ღამ. 11 ს. 58 წ.

რიონიდან ქუთაისს: სახ. № 76, დილ. 6 ს. 25 წ. **სახ.** № 78, დილ. 11 ს. 2 წ. **სახალ.** № 80, ნაშ. 3 ს. 8 წ. **სახ.** 82, საღ. 6 ს. 55 წ. **სახ.** № 84. ღამ. 1 ს. 58 წ.

ქუთაისიდან შორაპანს: სახალხო № 29/30, ნაშ. 5 ს. 23 წ.

შორაპანიდან ქუთაისს: სახ. № 27|28, დილ. 8 ს. 30 წ.

ფოთიდან სამტრედ. და ქუთაისს: სახ. № 26, დილ. 6 ს. 6 წ. **სახ.** № 4 II, დილ. 11 ს. 9 წ. **სახ.** № 6, საღ. 5 ს. 1 წ. **სახ.** № 8 II, საღამ. 9 ს. 10 წ.

სამტრედიიდან ფოთში; სახ. № 3 II შუადღ. 1 ს. 57 წ. **სახ.** № 7 II. საღ 7 ს. 24 წ. **სახ.** № 5 II, საღ. 7 ს. 59 წ. **სახ.** № 25 II ნაშ. ს. 18 წ.

ბაათომ.-დან ქობულეთსა და ნატანებში: სახ. № 18, ღამ. 11 ს. 13 ს. **სახ.** № 14, დილ. 5 ს. 43 წ. **საფ.** № 16, ნაშ. 2 ს. 58 წ.

ქობულეთ.-დან ბათომს: სახ. № 13, დილ. 7 ს. 4 წ. **სახ.** № 15, ღამ. 12 ს. 23 წ. **სახალხ.** № 17, ნაშ. 5 ს. 47 წ.

ნატანებიდან ბათომს: სახ № 17, ნაშუად. 5 ს. 20 წ.

ბათუმიდან ქობულეთში. სახ. № 18, ღამ. 11 ს. 13 წ. **სახ.** № 14, დილ. 5 ს. 43 წ. **სახ.** № 16, ნაშ. 2 ს. 58 წ.

ბათომიდან ნატანებს: სახ. № 16, ხაშუადღ. 4 ს. 24 წ.

მიხაილოვ.-დან ბორჯომს. სახ. № 46, ნაშ. 3 ს. 8 წ. **სახ.** № 65, საღ. 9 ს. 14 წ. **სახ.** № 86, დილ. 5 ს. 25 წ.

ბორჯომ.-დან მიხაილოვკში: სახ. № 36, ნაშ. 12 ს. 35 წ. **სახ.** № 55, დილ. 5 ს. 58 წ. **სახ.** № 76, ღამ. 12 ს. 41 წ.

პირდაპირი მიმოსვლა
გადაუჯდომლად.

1) **ბათომიდან პეტერბურგამდე** გაივლის ნოვოროსიკის, კურსკს, მოსკოვს, არის ერთი მიკსტოვაგონი I—II კლასისა და 1—მესამე კლასის, მატარებლების №№ 1/11 და 2/12 ყველა ბილეთში პლაცკარტებით.

2) **ბათომიდან მოსკოვამდე.** გაივლის ოზლოვს და რიაზანს; 1 ვაგონი პირვ. კლასისა, 1 მეორისა და 3—მესამისა, მატარებლები №№ 5 და 6. 1 და 11 კლასი და მესამე კლასის ერთ ვაგონში ბილეთები პლაცკარტითაა, ხოლო მესამე კლასის ორ ვაგონში უპლაცკარტოდ.

3) **ტფილისიდან როსტოვამდე** ერთი ვაგონი 1/11 კლასისა, ერთიც მესამე **კლასი** ⁄, მატარებელთა ნომრები 1 **და** 2.

4) **ტფილი ილან ჯულფ ა-ერევნისკენ** ერთი ვაგონი 1/11 კლ. და ერთიც მე-III კლას. ატარებლის ნომრები 3 და 4.

გემების მიმოსვლა
(ზ ა მ თ რ ო ბ ი თ)

15 ოქტომბრიდან,
შ ა ვ - ზ ღ ვ ა ზ ე.

(დრო ტფილისის საათითაა აღნიშნული).

„ვაჭრობა - ნავოსნობის“
საზოგადოების გემები.

ბათომიდან გადის:

1) პ ი რ დ ა პ ი რ ი, **საფოსტო** გემი **შაბ.**, და **კვირ.**, ღამ. 2 ს. 58 წ.

ირგვლივ მოსიარულე:

№ . **ოთხშ.**—შუა ღამის 3 ს. 58 წ.
№ 2. **პარასკევს**, შუაღამის 3 ს. 58 წ.
№ . **სა.**, **შაბათ.**, ნაშუადღ 2 ს. 58 წ.
№ 2. **ორშაბ.**, ნაშ. 2 ს. 58 წ.

ბათომში მოდის:

ოდესიდან პ ი რ დ ა პ ი რ ი, **საფ.**, **პარ.** დილ. 6 ს. 58 წ.

ირგვლივ მოსიარულე:

№ . **ორშ.**, საღ. 9 ს. 58 წ.
№ 2. **ოთხშ.**, საღ. 8 ს. 58 წ.
№ . **სამგზ.**, **პარ.** საღ. 8 ს. 58 წ.
№ 2. **კვირ.**, საღ. 6 ს. 40 წ.

კასპიის ზღვაზე.

„კავკაზი“ და მერკური“
საზოგადოების გემებისა.

ბაქოდან გადის:

კრასნოვოდსკს, ყოვ.-დღე საღ. 4 ს. 40 წ.
ენზელს პ ი რ დ ა პ ი რ ი, **პარ.**, **და სამშაბ.**, ნაშუადღ. 4 ს 40 წ.

ირგვლივ მოსიარულე:

ასტარას, ხუთშ. ნაშუადღ. 5 ს. 25 წ.

ბაქოში მოდის;

რასნოვოდსკიდან ყოველ-დღ. დილ. 9 ს. 40 წ.
ენზელიდა ორშ. **და** პარ., დილ. 60 ს. 5 წ.
ასტარიდან კვირ., ირგვლ. მოს. დილ. ს. 44 წ.

უფასო საექიმო დახმარება

ქალაქის საბჭოს ექიმები.

უბნები

1—2 **გ. ა. გედევანი** (სდგას ვერაზე, ოლგის ქუჩა, 22. ტელეფ. 592).
3—4 **მ. ი. შავერდოვი** (ფეთხაინის აღმართზე, 1, ტელ. 6[illegible]9).
5—6 **ტ. მ. თბთეოსიანი** (ველიამინოვის, 4, ტელეფ. 680).
6—7 **შ. ა. მიქელაძე** (ავლაბარში, კახეთის ქ., 1, ტელ. 7[illegible]5).
8—9 **ნ. დ. ნბატისოვი** (კუკიაში, ნიკოლოზოვის ქ. 7, ტელ. 715).
10, 11—12 **ა. ი. შჩერბინინისა** (დიდუბეში, საგურამოს ქ. 5. ტელეფ. 71.

ქალაქის საავადმყოფოები

მთავარი—მუხრანი ქუჩა, 9.
ავლაბრისა—კახეთის ქ. № 15.
ხარფუხისა—ვორონცოვის ქ. 55.
კუკიისა—ჩერქეზიშვილისა, 1—13.
დიდუბისა—საგურამოს ქ. 5.

ქალაქის საბჭოს ექიმები მოვალენი არიან ღარიბ მცხოვრებთ უფასო საექიმო დახმარება აღმოუჩინონ ქალაქის საავადმყოფოებში და თვითონ ავადმყოფის ბინაზედაც ყოველმა თავ-თავის უბანში, თუ უბრალო ექიმი დილის 11 საათამდე მოიწვიეს, ვალდებულია იმ დღესვე ინახულოს ავადმყოფი, გარდა საჭაროო შემთხვევებისა, როცა დამარება დაუყოვნებლივ უნდა მისცეს.

სასანიტაროო ექიმები

უბნები: 1, 2—9 **ბ. ფომინა-ოხიმოვისა** ვაკეში, საკუთარი სახლი, ტელეფ. 461).
მე-4 და რუსის ბაზარში **ქრ. ლ. ქაბანთბრიანი** (სოლოლაკი, ამაღლების ქ. 517).
5—6 **ი. მ. ზაბლუდოვსკი** (გრიბოედოვსკი, 10. ტელ, 645).
0, 11—12 **ვ. ა. მირაქოვი** (მიხეილის ქ., 174 ტელ. 327).
7—8 **ვ. თ. ნბთიშვილი** (ვორონცოვის ძეგლთან, მონუმენტნი შესახვ. 5. ტელ. 487).

სასურველია, თვითონ მცხოვრებლები დაგვეხმარებოდნენ სასანიტაროო წესიერების შემოღებაში და სადაც-კი ამ მხრივ უწესობას შეჰნიშნავენ—სახლებში თუ სხვა ადგილებში სასანიტაროო მოთხოვნილებათ არღვევენ, ცუდს საჭმელ-სასმელს აკეთებენ და ჰყიდიან, და სხ.—დაუყონებლივ ზემოდ დასახელებულ ექიმებს აცნობონ, წერილობითი განცხადებები ყველას შეუძლიან გარდასცეს ქალაქის სავაჭრო პოლიციის კანტორებში: ვერის მოედანზე, რუსეთის ბაზარში, თათრის მოედანზე, ალბეთის მოედანზე, ავლაბარში რიყის ქუჩაზე, 54, ელისაბედის ქუჩა 56 და მალაკის მოედანზე.

განცხადებანი

შემთხვევით იყიდება
დუქანის მოწყობილობა.

მსურველს შეუძლიან მიმართოს ფეოდოსიევსკის ქუჩა, № 3, სორინას ბინაზე, რაზეინი ფოსტის მახლობლად. **სახლი მამაცაშვილისა.** 29

დ. ზესტაფონში
ექიმი **კბილისა ბაბილინა**
ცხადაძე
იღებს ავადმყოფებს დღისით 9—3 ს. საღამოთი 5—7 ს. ასათიანის სახლში, საყდართან. 19

ექიმ ნავასარდიანის
პირველი პერძო
სამკურნალო
დაარსებულია 1880 წელს
(ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ).
ავადმყოფების მიღება ყოველ დღე
გარდა კვირისა.
დ ი ლ ი თ:
„606“ და „914“
11—12 ს. შ ე შ ხ ა კ უ ლ ე ბ ა
კონსულტაციურად.

ა. ა. ნაგახარდიანი: 11—12 ს. ქირურგიული, და ვენერიული (სიფილ.) ავად.
ბ. ვ. ბაგხარეოვი: 1—2 ს. ბავშვთა შინაგანი ავადმყ.
კ. მ. ჩიქოვანი: 9½—10 ს. თვალისა, ფიზიაგანი და ნერვებისა.
ზ. ი. ბაბანახოვი: 10—11 ს. საბებიო ქალებისა და ბავშვებისა.
ნ. ტ. მულინი: 10—12 ს. ყურისა. ცხვირისა და ყელისა.
მ. ვ. ბეტტახიანცი: 11—12 ს. კანისა, სიფილისი, ვენერ., საშ. და ქირურგ.
ა. ბ. კარაპეტიანცი: 12—1 ს. შინ. ავადმყ. საბავშვო და ყვავილის აცრა.
ექიმი ქალი **ე. ნ. ამბრუმოვა-მელ ქალნი** 1—2 ს. საბებიო და ქალების ავადმ.

ს ა ღ ა მ ო თ ი:

მ. ვ. ბეტტახიანცი: 6—7 საათ.
ექიმი ქალი ვ. ლ. რენიგერ-არეშევსა 6—7 ს.

რჩევა-დარიგება 50 კაპ. ხელმოკლეთა ვის უფასოდ. კონსულტაციები და ოპერაციები მორიგებით.

სამკურნალოს დირექტორი მედიცინის დოქტორი **ბ. ა. ნ ვასარდიანი.**
1604

სავაჭრო სკოლა უფლებამოსილი და
საგუკლალტრო კურსები
პეტერბურგის უმაღლეს კომერციულ სკოლის პროგრამით,
ივანე ზაქ. ტერ-სტეპანოვისა.
მეცადინეობა დაიწყება სავაჭრო სკოლაში 7 იანვარს, ხოლო კურსებისა—5 იანვარს.
მიხეილის ქუჩ. სახლი № 53. 393.

დიდი ხნის გამოცდილი მკერავი ქალი
ვლეგულობ საკერავს
ქალებისა და **ბავშვების კაბებს.**
საქმეს ვაბარებ სუფთად, საჩქაროდ, ძვიელ ნაკლებ ფასად. აგრედვე **ვიყვან შეგირდებს**, ვასწავლი მორიგების დაგვარად.
მისამართი: ჭავჭავაძის ქუჩა № 12 **ხომასურიძე.** 1603.

სამკურნალო გოგირდის აბანო
„ფ ა ნ ტ ა ზ ი ა“
ახლად შეკეთებული
ვორონცოვის ქ. ტრამვაის ლიანდაგზე.
კომფორტი, ელექტრონული განათება. გვაქვს სხვა და სხვა ფასიანი ნომრები და ავრეგ. საზოგადო სათავად-ოხნიერო განყოფილება—30 კ.—ხოლო მამაკაცებისა—15 კ. ყველა ნომერსა და განყოფილებაში ორ-ორი მილია 92% და 35% ცხელი და ცივი, გოგირდის სიმრავე. საუკეთესო საშუალებაა ქარბისა, ბუასილისა, სისხლხაკლებულობისა და სხვა ძაძილებულ სენ. ულებათა. გვაქვს მოწმობა ტფ. სამხ. ლაბორ. ანალიზისა. გვყავს გამოცდილი მეკისე ქალები კაცები. მსურველთ შეუძლიანთ ადმინისტრატორ შეეკითხონ, ტელეფონი № 115. 16 4

გამოსულია და იყიდება
ნ. ციუკაშვილის
პიესა „ეგეგოლოგია“. დრამა 4 მოქმედებ. ფასი 30 კაპ.

მუხრანის კერძო
სამკურნალო
საწოლი კრაოტებით.

13 თებერვლის ქუჩა, იგივე რიყე, № 48, ახალ მუხრ. ხიდის პირდაპირ, **ტელეფ. № 370.** დასაწოლად ავადმყოფნი მიიღებიან ყოველ დროს, ხოლო გასასინჯად ფეხზე მოსიარულე ავადმყოფნი მიიღებიან დანიშნულ დროზე შემდეგ

	ექიმების მიერ:		**დილით:**
შინაგანი სნეულებანი, ბავშვთა და მოზრდილ.	**სპეციალური ბ. ბ.**	. . .	8½—9½ ს.
	გაზაზოვი ა. ა.	. . .	10—11 ს.
	იაშვილი ა. ო.	. . .	11—12 ს.
	აბაკელია ი. ძ.	. . .	12—1 ს.
	ღოლოგბერიძე ბ. ბ.	. . .	12½—1½ ს.
სადოქტორო ქალ. სნეულ.	**ბრიგოლრიანი ა. ი.**	. . .	11—12 ს.
	მელკონიანი ბ. ა.	. . .	12—1 ს.
	ჯაში ი. ი.	. . .	9½—10½ ს.
საშარდეს და ბუასილის ექიმ.	**ბრიგოლრიანი ა. ი.**	. . .	11—12 ს.
ბავშვ. სნეულ.	**ექიმი-ქალი საყვარელიძე დ. ბ.**		11—12 ს.
	ღოლოგბერიძე	. . .	12½—1½ ს.
ანეულ. ყურ., ყელის და ცხვ.	**ფტრეიხერი ბ. ა.**	. . .	12 12½ ს.
ცოდ. სენ. ბ. ნის სნეულ.	**შაკელნიკოვი ბ. ი.**	. . .	1½—2½ ს.

ფასი გასინჯვისა 50 კ. საწოლი კრაოტი 3 მან. დღეში. ცალკე ოთახი 5 მან. ოპერაციები მორიგებით. **შეუხაპუნება წამლებისა „606“** და **„914“**, ყვავილი, აცრა, ელექტრონით წამლობა, ძიძის გასინჯვა, დაბელა (მასაჟი), მოწმობის შედგენა და სხვა, შეღავათიანი საფასურით. 1581

ქ. ბ. ნერა-კოსტ. ბამ საზოგ. წიგნის მაღაზიაში
ისყიდება შემდეგი მოთხრობები:

არაგვის პირელისა. I, II, III და IV	ფ. 1—80 კ.
დუტუ მეგრელი წ. II . .	70 „
გაბაშვილი ე.	1—20 „
კა ეკალაძე	1—
კლდიაშვილი დავ. ტ. I ⁄ II	1—50 „
მეჯღანუაშვილი . . .	50 „
მაკი ხვიტია.	50 „
სურამის ციხე	15 „
წერეთელი გ. ტ. I, II ⁄ III	1—90 „
ყაზბეგი ალ. სრული თხ.	3—50 „
ყიფიანი სვ. წვრილი მოთხ.	50 „
შოთა ბროლაძე . . .	80 „
ქავქავაძე ი. მოთხრობები	
წიგნაკებდა	70 „

ახლად მიღებული წიგნები.

ანტიგონე, გვაზავას ნათ. ბერძნულიდან . . .	20 „
ოქროს თავთავი, შ. მღვიმელისა	15 „
ჩემი ნანინა, ახოსპირელისა	10 „
კალენდარი კედლისა, გაილაძის გამოცემული	40 „
კალენდარი ჯიბისა, გაჩ.	20 „

ადრესი: Тифлисъ О-ва распр. грамотности среед. гр. нас. 1141

სავაჭრო და მრეწველობის სამინისტროს უწყებაში მყოფი
ნ. ვ. აბრავიანის
საგუკლალტრო კურსები
(არსებობს 1895 წ.)

ავტორი „ბუღჰალტერიის სახელმძღვანელოსი“, რომელიც მოწონებულია ვაჭრ. და მრეწ. სამინისტროს მიერ.

ორივე სქესისთვის **კურსი 4 თვისაა** ყოველ-დღიური მეცადინეობით.

სწავლა იწყება 15 იანვრიდან, 1913 წ. კურსებზე ასწავლიან ბუღჰალტერიისა ⁄ᲡᲚ სხვა სავაჭრო ცოდნათა საგნებს მრეწველობის სხვა ⁄ᲡᲚ სხვა დარგიდან, მაზუთისა ⁄ᲡᲚ ნავთის მრეწველობაზე—ყოველნაირ წესით. დახელოვნება ორმაგ იტალიურ სისტემაში. კომერც. არითმეტიკა, კომერც. მიწერ-მოწერა, სავაჭრო უფლება, სავექსილო წესდება, პოლიტიკური ეკონომია, არითმეტიკა ჩოთქზე, ლამაზი წერვა, ხელის გასწორება, მსურველთათვის **უცხო ენები**, სტენოგრაფია ⁄ᲡᲚ რემინგტონი. **მასწავლებელნი**—სპეციალისტნი უმაღლეს სწავლით, პრაქტიკულად და თეორეტიულად ყოველ ცალკე საგანში მომზადებულნი. **ატესტატები** სამინისტროს ნებართვით. პროგრამები და წესები უფასოდ ეძლევათ. თხოვნები მიიღება ყოველ-დღე 9—11 საათამდე და 5—7 საათამდე.

ნაკლებ მომზადებულთათვის კურსებთან არსებობს მოსამზადებელი განყოფილება რუსულ ენისა და ანგარიშისა.

წერილობით და პირადად მიმართეთ კურსების დამაარსებელს: ნიკოლოზის ქ., 22, საკუთ. სახლი. **ტელეფ. № 744.** (თ. 1644. 9)

ვაჭრობისა და მრეწველობის სამინისტროს უწყებაში მყოფი
საკომერციო ცოდნათა კურსები
ტ. მ. ფილოიანისა,
(ტფილისი, მიხეილის პროსპექტი, სახლი № 24—4, ტელეფ. 976).

სპეციალური საკომერციო განათლება ვაჟებისა და ქალებისათვის. კურსის დამთავ. შემდეგ მოწმოფებს ეძლევათ ატესტატი.

პრაქტიკული მეცადინეობა ისეა მოწყობილი, როგორც Pitman-ის სასწავლებელში (ლონდონში) და Pigi-ის (პარიზში), Muster eomton-ში. მასალები რეალურ ცხოვრებიდან აიღება.

საგნები: ა) სავალდებ.: 1) ბუხჰალტერია (უბრალო, იტალიური, გერმანული, ფრანგული, ამერიკული, საბანკო და საფაბრიკო-საქარხნო; 2) კომერციული არითმეტიკა. 3) პოლიტიკური ეკონომია. 4) კანონები (სავაჭრო უფლება, სავექსილო წესდება). 5) კომერციული კორესპონდენცია. 6) არითმეტიკა ჩოთქზე. 7) კალიგრაფია, სწორი წერა, ხელის გასწორება. ბ) არა სავალდებულო: 1) **უცხო ენები.** 2) სტენოგრაფია. 3) დაკტილოგრაფია (რემინგტონი და სხვა) და 4) კომერციული კორესპონდენცია უცხო ენებზე.

ლექტორებად კურსებზე არიან უმაღლეს სტატენიკო სწავლა-მიღებულნი. გავსინთ სპეციალური ქალთა განყოფილება კურსებისა და უმაღლეს სწავლა მიღებულთათვის.

მეცადინეობა შეიძლება აგრედვე თითოეულად. თხოვნები მიიღება 10—2 ს. დილით, და 4—7 ს. საღამ მეცადინეობა დაიწყება 15 იანვრიდან პროგრამები და წესები მიეცემათ და გაეგზავნებათ მსურველებს უფასოდ კურსების სადგომიდან. კურსები კარგ მოწაფეთათვის მეცადინეობენ სავაჭრო სახლებში ალაგის საშუალებლად. მიმდინარე წელს სულ 228 მსმენელი იყო. ამათგან 42 ქალი. რადგანაც მსურველი ბევრია, კურსებთან გვაქვს ენით მეორე კლასის პარალელური განყოფილება, რომელიც ხამეტნავად ხელსაყრელია ქალებ. ვარედ მცხოვრებთათვის. 1407